

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

Sevgili Öğrencilerimiz ders notlarımız ösym müfredatına uygun hazırlanmıştır. İçeriğinde konu özetleri mevcuttur.

Soru bankası- denemeler ve videolar ile destekleyerek çalışmanız daha kapsamlı hale getirebilirsiniz isterseniz.

**Tüm sınav sürecinizde yanınızdayız.
İyi çalışmalar dileriz.**

TARİH

Tarih Ders Notları

**İçerik emek verilerek hazırlanmıştır.
İkinci kişilerle, gruplarla paylaşım
iznimiz yoktur. Lütfen paylaşım
yapmayınız. Emeğe saygı
göstermenizi rica ediyoruz.**

**Bu kitabın her türlü yayın hakkı,
görsel tasarımı ve içeriği yazara,
yayınevine aittir. Kitabın içeriği,
görsel malzemesi yayınevinden izin
almadan çoğaltılması, dijital
ortamlarda yayınlanması, dağıtılması
yasaktır.**

BUKLE AKADEMİ YAYINLARI

İslamiyet Öncesi Türk Tarihi

Türkiye kelimesi, ilk olarak VI. yüzyılda Bizans kaynaklarında "Orta Asya" için kullanmıştır

Kök Türk Devleti'yle Türk adı resmî bir kimlik kazanmıştır.

ORTA ASYA KÜLTÜR MERKEZLERİ

Anav:

- Orta Asya'nın en eski kültür merkezi
- Türk kültürünün önemli bir unsuru olan at, ilk defa bu kültürde görülmüştür

Afanesyeva:

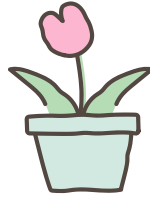
- Türklere ait en eski kültür bölgesi olarak kabul edilmektedir.

Tagar:

- Orta Asya'nın en gelişmiş kültür merkezi

Karasuk:

- Bu kültürün en önemli özelliği, dünyanın pek çok bölgesine göre demiri daha erken işlemeye başlamasıdır

Andronova:

- Türklerin atalarının bulunduğu kültür merkezi

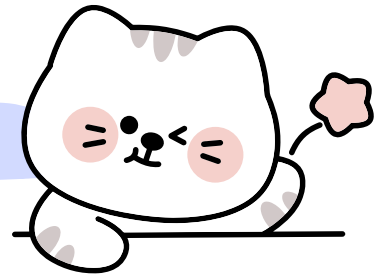
TÜRK GÖÇLERİNİN NEDENLERİ

- Hızlı nüfus artışı
- Özgür yaşam arayışı
- Dış baskılar
- Boylar arasında yaşanan mücadeleler
- Salgın hastalıklar
- Aşırı kuraklık
- İklim koşulları
- Tarım alanlarının yetersizliği
- Türk Cihan hakimiyeti

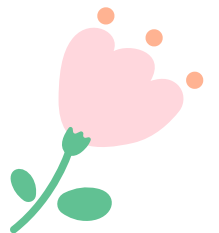
TÜRK GÖÇLERİNİN SONUÇLARI

- Farklı coğrafyalarda Türk devletleri kurulmuştur
- Toplumsal anlayış ve dayanışma gelişmiştir
- Türkler başka kültürleri etkilediği gibi başka kültürler de Türkleri etkilemiştir
- Türk tarihini bir bütünlük içerisinde incelemek zorlaşmıştır
- Sözlü kültür gelişmiştir
- Savaşçılık özellikler gelişmiştir

İskitler:

- En önemli hükümdarı: Alper Tunga
- Ordusunda Amazon adı verilen kadın savaşçılar yer almıştır
- Üzengi ilk defa kullanmışlardır
- Kadın hükümdar Tomris Hatun bu boyu yönetmiştir
- Bilinen ilk Türk boyudur

ASYA HUN DEVLETİ

- Orta Asya'da kurulan ilk Türk Devletidir
- Kurucu: Teoman (Tuman)
- Mete Han babası Teomanı tahttan indirerek Hunların başına geçmiştir
- Türk tarihinde parlak dönemi başlatan Mete Handır. (En güçlü dönemi Mete Han)
- Mete Han dağınık halde yaşayan Türkleri bir çatı altında toplamıştır
- Mete Han orduda ilk defa onlu sistemi kurmuştur
- Mete Han'dan sonra Çin entrikaları sonucunda Hun Devleti'nin yönetiminde çatlaklar belirmeye başladı.
- Hohanyeh, Çin hâkimiyeti altına girerek durumunu kurtarmak istedi.
- Hohanyeh ile Çin hâkimiyetini kabullenmeyen Çiçi arasında taht mücadelesi başladı. Bu mücadeleyi, Çin'in desteğini arkasına alan Hohanyeh kazandı. Böylece Asya Hun Devleti, Doğu ve Batı olmak üzere ikiye ayrıldı.

İstiklali feda etmeyi "gülünç ve utanç verici" bulan Çiçi, kendisini destekleyen beyleri ve boyları yanına alarak, batıya çekildi.

KAVİMLER GÖÇÜNÜN SONUÇLARI

- Roma İmparatorluğu doğu ve batı olmak üzere ikiye ayrıldı
- Feodal yönetimler oluştu
- İlk çağ sona erdi, Orta çağ başlamıştır
- Avrupa Hun Devleti kuruldu
- Hristiyanlık Avrupa'ya giden kavimler arasında yayılmaya başladı
- Günümüz Avrupa devletlerinin temelleri atıldı

AVRUPA HUN DEVLETİ

- Balamir önderliğinde kuruldu
- Balamirden sonra devletin başına Uldız geçmiştir. Anadolu'ya ilk Türk akınları yapılmıştır
- En parlak dönemi Attila
- Attila, Doğu Roma İmparatorluğu'yla Margus Antlaşması'nı imzalamıştır. Bu antlaşma ile Attila, Doğu Roma'yı vergiye bağlayarak batıdaki hâkimiyetini pekiştirmiştir.
- Attila, Doğu Roma'nın barış şartlarına yine uymaması üzerine II. Balkan Seferi'ne çıkmış ve Doğu Roma'yla Anatolios Antlaşması'nı imzalamıştır
- Bu antlaşmayla Bizans savaş tazminatı ödeyecek, daha önce ödediği vergi üç katına çıkarılacak, Hun sınır şehri Niş'te pazar kurulacak ve Bizans'ın asker bulundurabileceği alanlar kısıtlanacaktır
- Balkan seferlerinden sonra Attila yönünü Batı Roma'ya dönerek Galya seferine çıkmıştır.
- Attila'ya Tanrının Kırbağı, Etzel (Nibelungen Destanı), Cesur Kavimlerin efendisi gibi unvanlar verilmiştir.

- Uldız Trakya valisine "İstersem güneşin battığı yere kadar her yeri zapt edebilirim" demiştir

Veraset
sistemini
Attila
başlatmıştır.

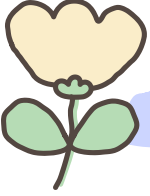
KIPÇAKLAR

- Karadeniz'in kuzeyinde yaşadılar
- Oğuzlar ile yaptıkları mücadeleler Dede Korkut Hikayelerine
- Ruslar ile yaptıkları ise İgor Destanına konu olmuştur
- Eyyubi ve Memlûk ordusunda görev yapmışlardır

I. KÖKTÜRK DEVLETİ

- Kurucusu: Bumin Kağan'dır. Bumin Kağan liderliğinde Töles boylarını kendilerine bağladı
- Türk adını taşıyan ilk Türk Devletidir
- Merkezi ötükendir
- Nüfusunu artıran ve askerî olarak güçlenen KökTürkler, Asya Hun Devleti'nin yıkılışından sonra bölgede kurulmuş olan Avar Devleti'ni yıkarak KökTürk Devleti'ni kurdu
- Bumin Kağan, ülkenin batı kısmının idaresini kardeşi İstemi Yabgu'ya verdi
- En parlak dönem Mukan Kağan
- İpek Yolunu ele geçirmek için Akhunlar ve Sasanilerle mücadele edilmisti
- Devlet Çin entrikaları sonucu zayıflamış ve Çin hakimiyetine girmiştir

II. KÖK TÜRK DEVLETİ

Bizans'a ilk Türk elçi
İstemi Yabgu
döneminde
gönderilmiştir

- Kurucusu Kutluk Kağan
- Kutluk Kağan, devleti derleyip toplayan anlamına gelen "İlteriş" unvanını aldı
- Kutluk Kağan devletin merkezini Karakuruma taşımıştır
- Vezir Tonyukuk "ApaTarkan" unvanını aldı ve İlteriş Kağanın devlet işlerinde en büyük yardımcısı oldu
- İlteriş Kağan'ın ölümü üzerine tahta kardeşi Kapgan Kağan geçti
- Kapgan Kağan, Türk boylarını hâkimiyet altına aldı.
- II.KökTürk Devleti, 742'den itibaren yaşanan isyanlarla zayıfladı
- Basmil, Karluk ve Uygurlar birleşerek II.KökTürk Devleti'ne son verdi
- Bilge Kagan, Kültigin ve ünlü vezir Tonyukuk adına Orhun Abideleri dikilmiştir

KökTürklerler
Bozkurt ve Ergenekon
destanları sahiptir

Vezir Tonyukuk Batılı tarihçiler tarafından ise
Türklerin Bismark'ı olarak adlandırılmıştır.

ORHUN ABİDELERİNİN ÖZELLİKLERİ

- Orhun Abideleri Vezir Tonyukuk, Kültigin ve Bilge Kağan adına dikilmiştir
- Kitabelerde Türklerin siyasi, sosyal ve ekonomik yaşayışları, bağımsızlıklarını kazanmak için yaptıkları mücadeleler anlatılmıştır.
- Orhun Abideleri Türk tarihinin ilk yazılı belgeleridir
- Moğolistan sınırları içerisinde bulunur
- Devlet adamları ile halkın karşılıklı görevlerinden, vatan sevgisinden, yaşam tarzlarından, sanat anlayışları ve geleneklerinden bahsedilmiştir

- İlk çözülen kelime "TENGRİ"
- Kitabelerdeki yazıyı çözen filolog: " W.Thomsen"

UYGUR DEVLETİ

- Kutluk Bilge Kül Kağan kurucusudur.
- Merkezi Karabalgasun
- En parlak ve en güçlü dönem Moyen Çağ dönemidir
- Böğü Kagan Mani dinini kabul etmiştir (Maniheizm)
- Mani dini Uygurları zayıflatan en büyük etken olmuştur.

Uygurlar bilim, sanat ve edebiyatta ilerlemişlerdir.

Uygurları hareketsizliğe

Et yememeye,

Savaş yapmamaya teşvik eden bu din onların savaşçı özelliklerinin zayıflamasına neden olmuştur.

- Yerleşik hayata geçmişlerdir, şehirler kurmuşlardır.
- Uygurlar kağıt ve matbaayı öğrenmişlerdir
- Tarihte bilinen 18 harfli ikinci Türk alfabesi olan Uygur Alfabesini kullanmışlardır
- Saray ev tapınak inşa ederek mimaride çok ilerlemişlerdir, mimari eserler yapmışlardır
- İlk defa kütüphane oluşturmuşlardır.
- Tarım ve ticaretle uğramışlardır, dokumacılık demircilik yapmışlardır
- İlk defa Çav adını verdikleri kağıt parayı kullanmışlardır
- Nişa adında maden kullanmışlardır
- Örgün eğitimi başlatmışlardır ve ilk defa şan,opera, pandomim kullanmışlardır.
- Harf hareketli matbaayı kullandılar
- Minyatür sanatında ileri gitmişlerdir, Türk İslam minyatür sanatına kaynaklık etmişlerdir
- Moğolların Türkleşmesinde etkili oldular
- Kırgızlar, Uygur Devleti'ne son vermiştir.

KIRGIZLAR

- Uygur Devletini yıkarak Ötüken'de devlet kurdular
- Manas Destanı Müslüman Kırgızlarla gayrimüslimler arasındaki mücadeleleri anlatır
- Yenisey Kitabelerini oluşturdular

AKHUNLAR

- Afganistanda kuruldular
- Sasaniler ve Köktürk işbirliği sonucunda yıkıldılar

HAZARLAR

- Karadeniz ile Kafkas dağlarının kuzeyinde İdil Nehri dolaylarında hüküm sürmüşlerdir
- Museviliği kabul eden tek Türk devletidir.
- Hazar ismi günümüzde Hazar Denizi adında yaşamaya devam eder
- Hoşgörülü yönetim anlayışı vardır (Hazar Barış Çağı)

TÜRGİSLER

- İlk hükümdar Baga Tarkan (kendi adına para bastıran ilk hükümdar)
- Türkgişler kendi adlarına para bastırmışlardır
- Emevilerle mücadele ederek Arapların, Orta Asya'daki hakimiyet kurmasını engellediler

AVARLAR

- Moğolistanda kuruldu
- Bayan Han zamanında Orta Avrupada devlet kurmuşlardır
- İstanbulu iki kez kuşatmışlardır (İstanbulu kuşatan ilk Türk boyu)
- Üzengiye Avrupa'ya taşımışlardır

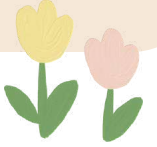
BULGARLAR

TUNA BULGARLARI

- Boris Han zamanında Hristiyanlığı kabul ettiler
- İstanbulu kuşatmışlardır

ITIL (VOLGA) BULGARLARI

- Ticari ilişkiler sonucu, İslamiyet'le tanıştılar
- İslamiyet'i kabul etmişlerdir.
- Doğu Avrupa'da Türk İslam kültürünün temsilcisi olmuşlardır

KARLUKLAR

- İlk müslüman Türk boyudur
- Talas Savaşı'nda Çinlilere karşı Müslüman ordusunun yanında yer almıştır.
- Karluk Hükümdarı Bilge Kül Kadir Kağan "Kara Han" unvanını almıştır
- Böylece Karluklar değişiklik geçirerek aynı zamanda Orta Asya'da ilk Türk İslam devleti olan Karahanlılar'a dönüşmüştür

MACARLAR

- Macarlar, Hristiyanlığı benimseyerek Türk kimliğini kaybetmiştir.
- Liderleri Arpad önderliğinden Avrupaya göç ettiler
- İlk Türkoloji Enstitüsü Budapeştede kurulmuştur

SIBIRLER

- Sibiryaya adını veren Türk boyudur
- Anadolu'ya akınlar düzenlediler

OGUZLAR (UZLAR)

- İslamiyeti kabul etmişlerdir
- Büyük Selçuklu Devleti ve Osmanlı Devleti gibi devletleri kurmuşlardır.

PECENEKLER

- Karadeniz'in kuzeyindeki steplerde yaşamıştır
- Bizans ordusunda paralı askerlik yapan Peçenekler, Malazgirt Savaşı'nda Bizans ordusundan ayrılarak Alp Arslan'ın ordusuna katılmıştır

KIPÇAKLAR

- Bizansa karşı akınlar düzenlediler
- Karadenizin kuzeyi Desti Kıpçak olarak adlandırıldı
- Codex Cumanicus adlı sözlükleri vardır
- Rusların Igor Destanına ve Dede Korkut Hikayelerine konu oldular

HÜKÜMDARIN GÖREVLERİ:

- Ordunun başında sefere çıkmak
- Adaleti sağlamak
- Töreleri uygulamak
- Kurultaya başkanlık etmek
- Elçileri göndermek ve kabul etmek
- Halkı doyurmak ve giydirmek
- Halkın refah seviyesini yükselmektedir

Gök Tanrının Hükümdara Donattığı Yetkiler

KUT

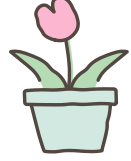
Siyasi

Küç

Güç- Askeri

ÜLÜS

Ekonomik

Türklerde kağan, hem bütün devlet teşkilatının başı hemde toplumun lideri durumundaydı. O, devletin başı olarak iç ve dış siyaseti düzenler, savaş ve barışa karar verir, ordulara komutanlık eder, elçiler gönderir ve elçileri kabul ederdi. Ayrıca devlet teşkilatının her kademesindeki görevlileri tayin eder veya onları görevlerinden alırdı

Türk devletlerinde hükümdarlara; şanyü, tanhu, han, yabgu, ilteber, idikut, erkin ve kağan gibi unvanlar verilmişti.

Hunlardan itibaren Türklerde bazı hükümdarlık sembolleri de görülmektedir. Bunlar; taht, davul, otağ, kotuz, tuğ veyaydır. Kağan ülkeyi idare eder, töre koyabilir ve gerektiğinde yargılama da yapabilirdi.

İKİLİ TESKİLAT

- İlk defa Asya Hun Devletinde uygulanmıştır

KURULTAY

- Devlet işlerinin görüşüldüğü yer
- Bütün meseleler görüşülür
- Katılan tüm üyelere Toygun denir
- Kanun yapma, para bastırma vergi toplama gibi yetkileri vardır
- Kurultaya Kağan başkanlık eder, Kağanın olmadığı zamanlarda ise hatun ve ayguci toplanmıştır

DİĞER MECLİSLER

TABGAÇLAR:

- Nazırlar Meclisi

PEÇENEKLER:

- Komenton

AVRUPA HUNLARI:

- Seçkinler Meclisi

HAZAR DEVLETİ:

- İhtiyarlar Meclisi

TUNA BULGARLARI:

- Millet Meclisi

DEVLET GÖREVLİLERİ

Apa: Sivil Yönetici
İlteber: Yüksek İdareci
Buyruk: Bakan
Tudun: Vergi Memuru
İnanç: Tigin Eğitmeni

Tılmaç: Tercüman
Şad: Hanedan Üyesi komutanı
Tutuk: Askeri Vali
Ağırlık: Hazine sorumlusu

SOSYAL HAYAT

Toplumda sosyal yapının sıralanması:

Oğuş- Urug- Ok/od - Budun - İl
(Aile) (Sülale) (Boy) (Millet) (Devlet)

HUKUK

- Sosyal düzeni sağlayan sözlü hukuk kurallarına töre denir
- Toplum uymak zorundadır
- Törelerin değişmez 4 kuralı vardır

• Adalet —• Uzluk —
• Tüzlük —• İnsanlık —

- Mahkemeye "Yargu" mahkeme başkanına "Yargan" denir

ORDU

- Ordu millet anlayışı vardır.
- Turan, sahte ricat ve pusudan oluşan Türklere özgü savaş taktikleri vardır
- Silah tutan herkes asker sayılmıştır

BİLİM - SANAT- SPOR

Bilim:

- Matematik
- tıp
- eczacılık
- astronomi ile uğraşıldı

Sanat

- Çadircılık
- Resim
- Dokumacılık
- Heykel
- Minyatür
- Madencilik

DİN VE İNANIS

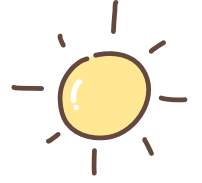
- Göktanrı
- İslamiyet
- Maniheizm

- Musevilik
- Budizm
- Hristiyanlık

- Yer - su- gök inancı
- Totemizm
- Atalar Kültü

Uygular töreyi yazılı hale getirmişlerdir

EKONOMİ

- İslam öncesinde parayı ticarete bir kullanan ilk Türk devleti Köktürklerdir
- Türk tarihinde kendi adına ilk para bastıran ise Türgiş Hükümdarı Baga Tarkandır

YAZI- DİL - EDEBİYAT

Türklerin Kullandığı Alfabeler:

- Orhun (Köktürk)
- Uygur
- Sağd
- İbrani

- Kiril Alfabeti
- Arap Alfabeti
- Latin

Destanlar

- Manas Destanı: Kırgızlar
- Şan Kızı: Bulgarlar
- Oğuz Kağan: Asya Hunlar'ı
- Yaradılış: Yakutlar
- Gök, Türeyiş: Uygurlar
- Ergenokan- Bozkurt: Göktürkler

Sözlü Edebiyat Ürünleri

- Destanlar
- Sav: Atasözü
- Sagu: Ağıt
- Koşuk: Şiirler

TÜRKLERİN KULLANDIĞI TAKVİMLER

12 Hayvanlı Türk Takvimi

- Güneş yılı esaslı
- Her yıl bir hayvan adıyla anıldı

Hicri Takvim

- Ay yılı esaslı
- Hz Ömer Döneminde oluşturulmuştur

Celali Takvim

- Büyük Seçlülularda Melikşah Döneminde Ömer Hayyam önderliğinde oluşturulmuştur
- Güneş yılı esaslıdır
- Mali işleri düzenlemek için kullanıldı

Rumii Takvim

- Güneş yılı esaslıdır
- Osmanlı zamanında Avrupa ile olan ilişkileri düzenlemek amacıyla oluşturuldu

Takvimi Garbi

- Güneş yılı esaslıdır

Miladi Takvim

- Güneş yılı esaslıdır
- Başlangıç Hz İsanın doğumu olarak kabul edilen 0 yılıdır
- Mısır Devleti buluştur
- Roma İmparatoru Jül Sezar ve Papa Gregor düzenlemiştir

TÜRK İSLAM DEVLETLERİ

Talas Savaşı:

- Çin ve abbasiler arasında yaşanmıştır
- Karlukların yardımıyla Abbasiler kazanmıştır
- Bu savaş sonucunda Abbasiler'in hoşgörüsünden etkilenen Karluklar topluca İslamiyete geçmiştir

Savaşın sonuçları:

- Türk İslam tarihi başlamıştır
- Türk- Müslüman ilişkileri gelişmiştir
- Kağıt, matbaa, pusula gibi buluşlar müslümanlar arasında yayılmıştır
- İlk kez Çin dışında Semerkantta kağıt üretildi

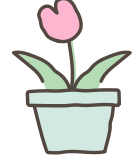
Buhara- İslamın Roması
Kaşgar-İşıldayan İnci

ORTA ASYA'DA KURULAN İLK TÜRK İSLAM DEVLETLERİ

Karahanlılar:

- Karluk, Yağma, Çigil ve Tuhsi boyları tarafından kuruldu
- Orta Asya'da kurulan İlk Müslüman Türk devletidir
- Kurucusu: Kül Bilge Kadir Han
- Satuk Buğra Han İslamiyeti kabul eden ilk hükümdar (ismini Abdülkerim olarak değiştirdi)
- İlk medreseyi kurdular. (Semerkant)
- Ribat adı verilen kervansaraylar yaptılar
- Bimarhane adı verilen ilk hastaneleri yaptılar

Gazneliler:

- Kurucu: "Alp Tegin"
- En parlak dönemi "Gazneli Mahmut"
- Hindistan üzerine 17 sefer yaparak İslamiyeti yaymıştır
- Tarihte ilk kez Gulam Sistemi uygulandı (Devşirme)
- Sumnat Seferi sonucunda Gazneli Mahmut'a Put Kırıcı ünvanı verilmiştir
- Firdevs-i Şehname eseri Gazneli Mahmut adına yazmıştır
- Halife Gazneli Mahmuta "Zamanın Yeganesi" "Alemin Arslanı" "Sultan" ünvanlarını verdi. (Tarihte ilk kez sultan ünvanı)
- Utbi Tarihi Yemin adlı kitabında Gazne tarihini anlatır

BÜYÜK SELÇUKLU DEVLETİ

- Dandanakan savaşı sonucunda Tugrul Bey, Sultan Mesudun sarayında tahta oturarak sultan ilan edilmiştir
- Anadoluya gelmeden önce yurt edinme amaçlı keşif hareketleri düzenlenmiştir
- Selçuklular Liparitis komutasında birlesen Gürcü-Bizans kuvvetlerini Pasinler Ovasında kesin bir bozguna uğratmıştır. Pasinler Savaşının Bizans ve Büyük Selçuklu orduları arasında yapılan ilk önemli mücadele olduğu kabul edilir.

- 1055'te Tuğrul Bey Bağdat Seferini yaparak Şi Büveyhoğullarına son verdi. Bunun üzerine Halife Tuğrul Bey'e "Doğunun ve Batının Hükümdarı" unvanını verdi
- 1064'te Sultan Alparslan Hristiyanlar için kutsal kabul edilen Ani'yi fethetti. Bunun üzerine Halife kendisine Fetihlerin Babası anlamına gelen Zebur Feth unvanını verdi
- Malazgirt- Ahlat arasında Rahve ovasında meydana gelen savaşta Turan taktiği uygulayan Selçuklular, Bizans ordusundaki Türk asıllı askerlerin de Selçuklu saflarına geçmesiyle büyük bir zafer kazanmıştır

MALAZGIRT SAVAŞININ SONUÇLARI:

- Anadolu'nun kapıları Türklere açılmış ve böylece Anadolu'nun fetih süreci hızlanmıştır.
- Anadolu'da ilk Türk- İslam devletleri kuruldu
- Bizans ordusunun büyük kısmı ortadan kaldırılmış, tarihte ilk defa bir Bizans imparatoru, bir Türk hükümdarına esir düşmüştür.
- Türklerin batıya ilerleyişi hızlandı

Malazgirt: Yurtaçan
Miryakefalon: Yurttutan
Büyük Taaruz: Yurt kurtaran

Sultan Alp Arslan öldükten sonra daha önce veliaht tayin ettiği oğlu Melikşah, Büyük Selçuklu hükümdarı olmuştur.

Sultan Melikşah Dönemi'nde Selçuklu ülkesinin sınırları batıda ve doğuda genişledi

BÜYÜK SELÇUKLU DEVLETİNİN YIKILMA NEDENLERİ

- Taht Kavgaları
- Oğuzların devlete karşı ayaklanması
- Katvan Savaşının kaybedilmesi
- Abbasiler'in gizli faaliyetleri ve isyan etmesi
- Atabeylerin bağımsızlık çalışmaları
- Selçuklu Devleti içinde Bâtını faaliyet merkezlerinin ortaya çıkması
- Haşhaşilik hareketi sonucunda devlet adamlarının öldürülmesi

MISIRDA KURULAN TÜRK- İSLAM DEVLETLERİ

Tolunoğulları:

- Mısırda kurulan ilk Türk İslam devletidir.
- Kurucusu: Tolunoğlu Ahmet
- Maristan adı verilen hastaneler inşa etmişlerdir

Aksitler:

- Mısırda kurulan ikinci Türk İslam devletidir
- Kurucusu: Muhammed Bin Tugaç
- Hicaz bölgesine sahip olan ilk Türk- İslam devleti

Eyyubiler:

- Kurucusu: Selahattin Eyyubi
- Hittin savaşı ile Haçlıları mağlup edip Kudüs'ü Haçlılardan geri almıştır

Memluklar:

- Kelime manası; "köle" demektir
- Veraset sistemi diğer Türk devletlerinden farklıdır
- Ayn Calut ve Elbistan savaşlarıyla Moğolları dünya tarihinde ilk defa mağlup ettiler

ANADOLUDA KURULAN İLK TÜRK- İSLAM DEVLETLERİ

DİLMAÇOĞULLARI:

- Bitlis'te kuruldu
- Bitlis Ulu Cami

SALTUKLAR:

- Ebulkasım Saltuk Bey tarafından kuruldu
- Erzurum ve çevresinde kuruldu
- Anadolu'da kurulan ilk Türk- İslam devletidir
- Kale Cami
- Tepsi Minare
- Üç Kümbetler

DANİŞMENTLİLER:

- Sivas-Tokat- Malatya- Kayseri civarında Danişment Ahmet Gazi tarafından kuruldu
- Kayseri Ulu Cami
- İlk Türk beylikleri içerisinde en güçlü beyliktir
- Yağıbasan Medresesi (Anadolu'da yapılan ilk medrese)

MENGÜCEKLER:

- Divriği ve Erzincan'da kurulmuştur
- Divriği Ulu Cami UNESCO tarafından koruma altına alınmıştır
- Fizik ve tıp alimi Muvaffidün Abdülatif Erzincan sarayında bilime hizmet etmiştir

ARTUKLAR:

- Hasankeyf - Harbut- Mardin civarında 3 şube şeklinde Artuk Bey tarafından kuruldu
- Hasankeyf
- Malabadi Köprüsü
- Hatuniye Medresesi
- Semanın Medresesi
- Ünlü seyyah Marco Polo Artuklulara da uğrayarak eserinde özellikle Mardin'de dokumacılığın çok gelişmiş olduğundan bahsetmiştir

ÇAKA DEVLETİ:

- Denizcilikle uğraşan ilk beyliktir
- İzmir'de Çaka Bey tarafından kuruldu

ORTA ASYA VE YAKIN DOĞUDA KURULAN DİĞER TÜRK DEVLETLERİ

AKKOYUNLAR:

- Şii karakterli bir Türk devletidir
- En önemli hükümdarı Uzun Hasan
- Kuranı Kerimi Türkçeye çevirdiler
- Dede Korkut hikayelerini yazıya geçirdiler

KARAKOYUNLAR:

- Akkoyunlular son vermiştir
- Azerbeycanın Türkleşmesinde etkili oldular

SAFEVİLER:

- İrada kurulan şii karakterli bir devlettir
- Çaldıran savaşında Osmanlı'ya yenildiler

BABÜR IMPARATORLUGU

- Hindistan'da kuruldu
- Babür Şah hayatını vekayide toplamıştır
- Cihan şah eşi mümtaz sultan için "taç mahali" yaptırmıştır

HARZEMSAHLAR

- Kendilerini Büyük Selçuklu Devletinin devamı olarak görmüşlerdir
- Cengiz Han Harzemşahlara "Otrar Faciasını" yaşatmıştır

TİMUR DEVLETİ

- Timur'un kendisi Türk, yönettiği halk moğoldur
- Bu dönemde Ali Kuşçu, Uluğ Bey, Ali şiiir Neva gibi bilim insanları yetişmiştir

CENGİZ MOGOL IMPARATORLUGU

- Cengiz Han "Yasanamei Büzürgü" oluşturmuştur

İLK MÜSLÜMAN -TÜRK DEVLETLERİ KÜLTÜR MEDENİYET

Hükümdar:

Sembol

- Taç- Hutbe- Örgin- Tıraz- Çetr- Kılıç
- Yay- Mühür- Asal

Unvanları:

- Han- Hakan- Tamgaç
- Sultanı Azam
- Melik - Emir
- Erkin - Bey

SARAY GÖREVLİLERİ

- Candar:** Padişahı korur
Alemdar: Bayrağı taşır
Camedar: Hükümdarın kıyafetleri ile ilgilenir
Silahdar: Hükümdarın silahları ile ilgilenir

- Vekili Has:** Sarayın tüm işleri ile ilgilenir
Taştdar: Hükümdarın temizlik işleri ile ilgilenir
Çaşnigir: Padişahın yiyecekleri ile ilgilenir

HACİP

Hükümdar ve vezirden sonra en etkili kişidir
Görevleri;

- Karahallı'larda tayangu adı verilir
- Hükümdar ile devlet, hükümdar ile halk arasındaki ilişkileri düzenler.
- Elçileri kabul eder
- Törenleri düzenler

DIVANI SALTANAT

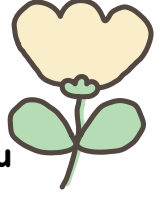
- Karahallı'larda meclisi ali denir

Divanı İstifa:	Ekonomi ile ilgilenir	Mütevfi görevli
Divanı Arz:	Askerlik ile ilgilenir	Emiri Arz görevli
Divanı İşraf:	Ülkeyi denetler	Müşrifi Memalik görevli
Divanı Tuğra:	Yazışma İşleri	Tuğrai Görevli
Divanı Berid:	Haberleşme- Posta işlerine bakar	Berid Görevli

DEVLET GÖREVLİLERİ

Amid:	Sivil yönetici	Hace:	Gaznelilerde vezir
Yuğruş:	Karahanlılarda Vezir	Atabey:	Melik Eğitmeni
Melik:	Hükümdarın Oğlu	Muhtesip:	Belediye işlerinden sorumlu
Şihne:	Askeri Vali		
Amil:	Vergi toplayan görevli		

MAHKEMELER

Seri:

Ticaret, evlenme, boşanma- zina gibi davalara bakar

Örfi

Sosyal Hayat- Maliye- Askerlik gibi davalara bakar

TOPRAK YÖNETİMİ

Miri:

Has: Geliri sultana ait topraklar
İkta: Geliri devlet memuru ve komutanlara ayrılır

Vakıf:

Geliri dini ve sosyal kurumlara ayrılır

Mülk:

Öşri: Müslüman

Haracı:
Gayrimüslim

İKTA SİSTEMİNİN FAYDALARI

- Düzenli vergi toplanmıştır
- Memurun maaşı ödenmiştir
- Masrafsız ordu kurulmuştur
- Toprağın boş kalması engellenmiştir

SOSYAL HAYAT

İmarathane:	Yiyecek dağıtan hayır kurumu
Kapan:	Tek bir cins malın satıldığı yer
Bedesten:	Her cinsten malın satıldığı yer
Sebil:	Çeşme
Bargah:	Saray
Külliyeye:	Cami etrafında yapılan toplu yapılar
Tekke:	Din öğretilen kurum

EĞİTİM

Karahanlılar:

Semer kant Medresesi (İlk Türk - İslam medresesi)

Danışmentliler:

Yağlıbasan Medresesi (anadoluda kurulan ilk medrese

Büyük Selçuklu Devleti:

Nişabur Medresesi (Büyük selçuklunun ilk medresesi)

Büyük Selçuklu Devleti:

Nizamiye medresesi (Büyük Selçuklunun en önemli medresedir)

MEDRESELERDE OKUTULAN DERSLER

Cebr:	Matematik	Hadis:	H. Muhammedin sözleri
Riyaziye:	Matematik	Sünnet:	H.z.Muhammedin davranışları
Hendese:	Geometri	Siyer:	H.z. Muhammedin hayatı
Simya:	Kimya	Fıkıh:	İslam Hukuku
		Kelam:	İslam Felsefesi

MİMARİ- SANAT

Dini:	Medrese- Türbe- Cami- Kümbet
Sivil:	Ribat- Ev- Kervansaray-Han- Hamam-Ribat
Askeri:	Kale- Nizamiye- Sur- Kışla- Tersane- Kale

SANAT

Hat: Arapçayı güzel yazma sanatıdır
Hat sanayıyla uğraşanlara hattat denir
İlk büyük Türk hattatı Amasyalı Yakuttur

Minyatür:

- Perspektife dikkat edilmez.
- Uğraşana musavvir, nakkaş denir

Tezhip:

- Altınlamak, yıldızlamak anlamına gelir
- Uğrana müzehhip denir

Farabi:

- Kitabül musiki: Dünya tarihinde ilk modern müzik kitabıdır
- İhsaul Ulüm: Bilimleri sınıflandırmıştır

Gazali:

- Felsefe ile uğramıştır. İhyaül Ulumuddin -Cevahirul Kuran- Tehafütül Felasife adında eserleri bulunur

TÜRK- İSLAM BİLİM ADAMLARI

Biruni:

- Matematikçi, coğrafyacı, tarihçi ve astronomdur
- Yer çekiminin varlığını Newton'dan önce söylemiştir

Zekeriya Er Razi:

- Çiçek ve kızamık hastalığının farkını buldu.

Ibni Heysem:

- Fotoğraf makinesinin mucididir
- Kitabül menazir adında bir eser yazmıştır

Ibni Rüst:

- Her zaman aklı ön planda tuttu
- Zamanın Volteri olarak adlandırıldı

İLK TÜRK - İSLAM YAZILI ESERLERİ

Yusuf has Hacıp:

- Kutadgu Bilig

Edip Ahmet yükneki:

- Atabetül Hakayık

Utbi:

- Tarihi yemin

Kasgarlı Mahmut:

- Divani Lügatit Türk

Ahmet Yesevi:

- Divanı Hikmet

Ömer Hayyam:

- Rubai

ANADOLU (TÜRKİYE) SELÇUKLU DEVLETİ

- Büyük Selçuklu hükümdar ailesinden Kutalmışoğlu Süleyman şah tarafından kuruldu (I. Süleyman Şah)
- Kılıçarslan Döneminde Haçlılarla mücadele edilmiş, merkei İznikten Konyaya taşınmıştır
- Kılıçarslan döneminde Bizansla Miryokefalon Savaşı yapıldı

- Mesut zamanında ilk Selçuklu parası basılmıştır

MİRYOKEFALON SAVAŞI (1176)

- Bizans ve Türkiye Selçuklu kuvvetleri Ispartada Eğirdir Gölünün kuzeyindeki Kumdanlı mevkiinde karşı karşıya geldi. Miryokefalon Savaşını Türkiye Selçuklu Devleti kazandı. Bizans tazminat ödemek koşuluyla barış istedi

Sonucunda:

- Bizansın Anadoluya Türklerden geri alabilme umutları sona erdi
- Anadolu kesin olarak Türk yurdu oldu. Bu tarihten sonra Anadoluya Türkiye denmeye başlandı
- Türklerin batıya ilerleyişi hızlandı. Batı Anadolu'da Türk nüfusu arttı.

YASSI ÇEMEN SAVAŞI

- Alaeeddin Keykubat Döneminde Celaleddin Harzemşahın Türkiye Selçuklu Devletine ait Ahlata saldırması üzerine iki Türk hükümdarı karşı karşıya geldi ve Celaleddin Harzemşah yenildi. Bir yıl sonra Celaleddin Harzemşahın ölümüyle Harzemşah Devleti yıkıldı ve Türkiye Selçuklu Devleti ile Moğollar komşu oldu.

KÖSEDAĞ SAVAŞI

- Türkiye Selçuklu Devleti ile Moğollar karşı karşıya geldi. Savaşı Moğollar kazandı. Türkiye Selçuklu Devleti yıkılış sürecine girdi, Anadolu'daki siyasi birlik bozuldu ve İkinci Beylikler Döneminde girildi

ANADOLU SELÇUKLU DEVLETİNDE TİCARETİ GELİSTİRMEK İÇİN:

- Sigortacılık sistemi kaldırıldı
- Kervansaraylar yapıldı
- Suğdak- Sinop- Samsun- Antalya alındı
- Kıbrıs ve Venedik devletleriyle ticari antlaşmalar yapıldı, vergiler %1 oranına kadar düşürüldü

- Harzemşahlarla yapılan "yassıçemen savaşı" kazanıldı
- İlk dini nitelikli toplumsal ayaklanması olan "Baba İshak İsyanı" çıktı
- Köseadağ savaşını ilhanlılara karşı kaybetti

SONUÇLARI:

- Anadolu Türk Siyasi Birliği bozuldu
- Anadolu tahrip edildi
- Anadolu'da Türk nüfusu arttı (olumlu sonuç)

Köseadağ Savaşından Sonra Anadolu'da Kurulan Türk Devletleri

Osmanoğulları:

Merkezi otoritesi en güçlü Türk- İslam devletidir

Germiyanogulları:

Osmanlı'ya çeyiz yoluyla katılmıştır

Karesiogulları:

Osmanlı'ya katılan ilk devlettir

Dulkadirogulları:

Osmanlı'ya katılan son devlettir

Hamitogulları:

Osmanlıya para yoluyla katılmıştır

ANADOLU SELÇUKLU KÜLTÜR VE MEDENİYET

Semboller:

Büyük Selçuklu ile aynıdır

Unvanlar:

Keykavus
Keykubat
Keyhüsrev

ILIM INSANLARI

Mevlana: Kebir- Mesnevi

Yunus Emre: Risaletün Nushiye- Divan

Hacı Bektas veli: Makalat

Aşık pasa: Garipname

Hoca Dehhani: Divan edebiyatının kurucusu kabul edilir

Ravendi: Selçuklu Tarihi adlı eserini Gıyased
Keyhüsre'ye sunmuştur

İlk han: Aksaray Alay Han

İlk cami: Konya Aladdin Cami

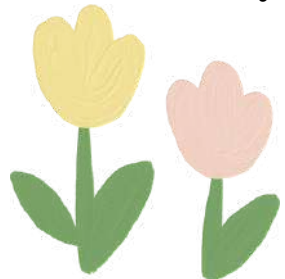
İlk Medrese: Kayseri Kocahasan Medresesi

Sultandağı medresesi Anadolu Selçuklularına, Erzurum'da bulunan Yakutiye Medresesi ise ilhanlılara aittir

AHİLİK

- Gayrimüslimler bu teşkilata alınmamıştır
- Merkezleri Kırşehir- Konya- Kayseri (3K)
- Esnafların başında olana şeyh veya pir adı verilir
- İhtiyaca göre kaliteli mal üretmişlerdir
- Esnaf gerektiğinde Cihat'a katılmıştır
- Ahi evranın eşi olan Fatma Bacıda esnaf eşlerini eğitmek için Bacıyanı Rum teşkilatını kurmuştur

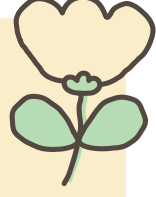

Osmanlı Devletinin Diğer Adları

- Gaziler
- Devleti Ali
- Osmaniye
- Ottomon
- Devleti Aliyye
- Atman

HÜKÜMDARIN GÖREVLERİ

- Ordunun başında sefere çıkmak
- Herhangi bir konuda yazılı emir verir (Ferman)
- Herhangi bir şeyi yasaklar (Yasakname)
- Herhangi bir devlet memurunun malına el koyar (Müsadere)
- Herhangi bir devşirmeyi ihanet olursa eğer öldürebilir (Kulluk Hakkı)
- Herhangi bir devlet memurunu göreve atar veya görevden alır (Berat)
- Herhangi bir yerdeki haksızlığı giderir (Adaletname)

Şehzade Eğitimi

- 7 yaşında eğitime başlar, 12 yaşında sancağa gönderilir
- Başlarına tecrübeli devlet adamları lalalar verilir
- Şehzadeler sancağa gönderildiklerinde Çelebi- Sultan unvanını alırlar

İSTANBUL'DA Kİ GÖREVLİLER

Boğazlar: Kaptanıderya

İmar işleri: Mimarbaşı

Güvenlik: Yeniçeri Ağası

Genel: Sadrazam

Belediye İşleri: Şehremini

Adalet: Taht Kadısı

Birun:

- Kelime manası dış veya taşra demek
- Dışarıdan gelen elçiler kabul edilir

Enderun:

- İlk defa II.Mahmut tarafından Edirne sarayında kurulmuştur
- Devşirme çocukları alınır
- Yahudiler devşirilmez
- Sadrazam vezir gibi üst düze yöneticiler yetiştirilir

Harem:

- Kelime anlamı yasak demektir
- Padişah ve ailesinin özel yaşam alanıdır
- Erkek çocuk doğuran kadına haseki unvanı verilir

DIVANI HÜMAYUN ÖZELLİKLERİ

- Orhan Bey kurmuştur. II. Mahmut kaldırmıştır
- Alınan kararlara hüküm, hükümlerin yazıldığı deftere mühimme denir
- Son söz padişahındır. Alınan kararları şeyhülislam dini açıdan inceler

Ayak:

DIVAN ÇESİTLERİ

- Sadece hükümdarın oturduğu ve diğer görevlilerin ayakta durduğu olağanüstü divan

Galebe:

- Elçi ve yabancı konuklar için toplanan divan

İkinci:

- Veziriazam önderliğinde devlet işlerinin görüşüldüğü yer

DIVAN ÜYELERİ

Padişah:

Sadrazam:

- Serdarı Ekrem unvanı ile ordunun başında sefere çıkar

Kubbealtı Veziri:

- Günümüz bakanına denktir.
- İlk vezir; Alaaddin Paşa

Reisülküttab:

- Nişancıdan ayrılarak dış işlerinden sorumlu hale gelmiştir

Kazasker:

- Doğuştan müslüman ve medrese çıkışlıdır
- Günümüz milli eğitim bakanına ve Adalet bakanına denktir

Nişancı:

- Tımar topraklarının dağıtımından sorumludur
- Herhangi bir bölgenin sosyoekonomik yapısını tahrif defterine kaydeder

Kaptanı Derya:

- Divanın doğal üyesi değildir

Yeniçeri Ağası:

- Rütbesi vezirse divan toplantılarına katılır

Şeyhülislam:

- Atamasını padişah yapar
- İlk şeyhülislam Molla Fenaridir

OSMANLI EYALET SİSTEMİ

Salyaneli:

- Devlet memurlarına yılda bir defa maaş verilir
- Tımar sistemi uygulanmaz
- Merkeze uzak yerler

- İltizam kazanan kişiye mültezim denir
- Bu sistemin bir defa yerine ömür boyu verilmesine malikane denir

- Mısır
- Bağdat
- Tunus

- Yemen
- Trablusgarp
- Cezayir

Salyanesiz:

- Memurlara doğrudan maaş verilmez toprak verilir ve tımar sistemi uygulanır
- Merkeze yakın eyaletler

- Halep • Anadolu
- Sivas • Karaman
- Şam • Bosna
- Girit
- Van
- Trabzon

İmtiyazlı Eyaletler:

- Ayrıcalıklı bölgelerdir
- Bazıları asker verir, vergi vermez
- Bazıları vergi verir, asker vermez
- Hicaz ne vergi verir, ne asker
- Mekke Medine Taif Hayber

MAHKEMELER

Kadıların Görevleri:

- Adli- idari ve belediye işlerine bakar. Bir bölgenin noteridir.
- Miras - Boşanma- Noterlik ve vakıfların işleyişi ile ilgili konulara bakar
- Kadılar evliliklerin neden çift yapıldığını ve evliliklerden doğan çocukların mirasçılık durumlarını tereke defterine kaydeder

Şeri:

- Müslümanların ve Müslüman gayrimüslimlerin kendi aralarındaki davalara bakar

VAKIF TESKİLATI

- Osmanlı'da ilk vakıf teşkilatını Orhan bey kurdu

Sosyal kurumlar

Darülceze:

- Kimsesiz çocuklar, engelliler için ve muhtaç kişileri barındıran kuruluştur

Darüşşafaka:

- Çocuk yurtlarıdır

Darüleytam:

- Yetimlere ait kurum

Darülelhan:

- Konservatuardır

Hilali Ahdar:

- Yeşilay

YÖNETİCİ GRUPLARI

Seyfiye:

- Padişah -Veziriazam- Vezirler - Subaşı- Yeniçeri Ağası- Kaptanıderya

İlmiye:

- Kazasker- Müderris- Şeyhülislam- Muid- Kadı

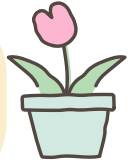
Kalemiye:

- Nişancı- Defterdar- Reisülküttab

ORDU

- İlk orduyu Orhan Bey "yaya ve müsellim" adıyla kurdu
- I. Murat ise kapıkulu ocağını Edirne'de kurdu
- Kapıkulu askerleri 3 ayda bir ulufe, her taht değişikliğinde ise cülûs bahşîşi alırlar
- Yeniçerilerin sefere çıkmadan önce okudukları duaya gülbank denir

KAPIKULU PIYADELERİ

- Acemi ocağı
- Yeniçeriler
- Cebeciler

- Topçular
- Lağımçılar
- Bostancılar

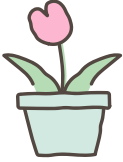
KAPIKULU SÜVARİLERİ

- Silahtarlar
- Sipahiler
- Sağ ulufeciler
- Sağ garipler
- Sol garipler
- Sol ulufeciler

EYALET ASKERLERİ

- Tımarlı Sipahiler
- Turnalar (Haberciler)
- Beşliler
- Akıncılar
- Sakalar (Su taşıır)
- Cerahor (Çadır - İnşatta çalışır)
- Voynuk
- Azaplar (Bekar Erkekler)
- Deliler (Cesaretli)
- Yörükler (Yol Açar)
- Yaya ve Müsellemler
- Tatarlar (Postacılar)
- Köprücüler (Köprü yapar)
- Martolos

DENİZ KUVVETLERİ

- Karesioğullarının alınmasıyla faaliyetler başladı
- Komutanına "kaptanı derya" askerine levent denir
- İlk kaptanı derya : Karamürsel Paşadır
- İlk tersane Karamürsel'de Orhan Bey zamanında açıldı

YETİŞEN ÜNLÜ DENİZCİLER

- Ece Halil
- Hacı İlbeyi
- Kemal Reis
- Piyale Paşa

- Çalı Bey
- Turgut Ali Reis

MİRİ:

Paşmaklık:

- Geliri padişahın annesi ve kızlarına ayrılır

Mukataa:

- Geliri doğrudan hazineye ayrılan topraklardır

Yurtluk:

Geliri sınır boylarında oturanlara ayrılan topraklardır

Malikane:

Geliri devlete yararlılık gösterenlere ayrılan topraklardır

TOPRAK YÖNETİMİ

Ocaklık:

Kale muhafızlarına ve tersanecilere ayrılan topraklardır

Mülk:

Gayrimüslüm:

Müslüman:

Haraci

Öşri

EGITIM

Sıbyan:

- Eğitimin ilk basamağıdır
- Okulun ilk gününde yapılan törenlere amin alayı denir

Enderun:

- Okuldur
- Devlet memuru yetiştirmek amaçlanmıştır
- Erkekler eğitim görür

Harem:

- Okuldur
- Kızlar eğitim görür

Sahzadegan Mektebi

- Dönemin alimleri şehzadelere ders verir
- Yapılan ilk derse bedi besmele denir

MEDRESELERİN ÖZELLİKLERİ

- İlk müderris: Davudu Kayseri
- Kanuni zamanında Süleymaniye Medreseleri açıldı
- Medreselerde başarısız öğrenciye taşraya çıkma cezası verilir
- Medreseyi bitiren kadı - müderris- muid- hekim - nişancı olabilir

Öğrencinin doğduğu yere gidip halka ders anlatmasına "cerre çıkmak" denir

AKADEMİK KARIYER BASAMAKLARI

- Müderris: Öğretmen
- Muid: Mezun
- Softa : Yeni Başlayan

- Mülazm: Atama Bekleyen
- Danışmend: Bilgili Öğrenci

MEDRESE BOZULMA NEDENLERİ

- Rüşvet ve iltimasın artması
- Beşik ulemağının getirilmesi
- Avrupaki gelişmelerin takip edilmemesi
- XIX yüzyılda yeni eğitim kurumlarının açılması

İasecilik:

EKONOMİ

- Piyasada arzu edilen kalitede ve ucuz fiyata yeteri kadar mal bulundurmasıdır

Narh sistemi:

- Devletin fiyatlara müdahale etmesidir

Gelenekçilik:

- Üretimin ne kadar ve nasıl olacağı malların topluma nasıl ulaştıracağı gibi konuları arz- talep dengesini ifade eder

Merkantalizm:

- 15. Ve 16. yüzyılda Avrupa'da gümüş ve altının zenginlik aracı sayıldığı ekonomik anlayıştır

Bezirgan:

- Büyük tüccarlara verilen isim

Gedik Hakkı:

- İş yeri açma ruhsatıdır

VERGİLER

Ösür:

Müslüman olanların ürünlerinden genellikle 1/10 oranında peşin olarak alınan vergiler

Cizye:

Gayrimüslimlerin askerlik yapmadıkları için ödedikleri vergidir

Avarız:

Osmanlı Devleti zamanında olağanüstü hallerde halka yüklenen malî, aynî ve bedenî vergiler

Bac:

Pazar yeri vergisidir

Çiftbozan:

İki yada üç yıl boyunca tarlayı ekmeyenlerden alınan vergi

Haraç:

Gayrimüslim olanların ürünlerinden genellikle 2/10 oranında alınan vergiler

Ağnam:

Âdet-i ağnâm vergisi
"küçükbaş hayvandan alınan bir vergi

Derbent:

Geçitlerden köprülerden alınan vergi

OSMANLI EKONOMİSİNİN BOZULMA NEDENLERİ

- Saray masraflarının artması
- Savaşların uzun sürmesi
- Kapitülasyonların yaygınlaşması
- Rüşvet ve iltimasın artması
- Tımar sisteminin bozulması
- Sık sık padişah değişikliği ve her padişah değişikliğinde cülûs bahşisinin miktarında artmalar olması
- Köyden kente göçlerin artması ve tarımsal üretimin azalması

Bankı darsaadet:

- İlk Osmanlı bankasıdır
- Galatalı bankerler tarafından açılmıştır

Memleket sandıkları:

- Çiftçiye ucuz kredi verebilmek için kuruldu

BANKALAR

Bankı Osmani:

- Osmanlı Devletinin paralarını basmaya yetkili olan İngiliz bankası

Ziraat bankası:

- 1888de memleket sandıkları olarak ismini değiştirdi

MİMARİ VE SANAT

- Osmanlı devletinin ilk camisi Hacı Özbek Cami
- Osmanlı Devletinin ilk altı minareli camisi sedefkar mehmet ağa tarafından yapılan Sultan Ahmet Cami
- İlk batı tarzında yapılan cami ise Nuruosmaniye Camidir

SANAT

- Nakkaş Sinan Bey Gül Koklayan Fatih eseriyle minyatür sanatını portre görünümüne geçmiştir
- Resmini yaptıran ilk Osmanlı padişahı : Fatih Sultan Mehmet
- Resmini devlet dairelerine astıran II. Mahmut
- Osmanlı Devletinde ilk kadın ressam: Mihri Müşfik
- İlk resim sergisini açan: Şeker Ahmet Paşa

OSMANLI DEVLETİNİN KISA SÜREDE BÜYÜMESİNİN NEDENLERİ

- Bizans'ın içindeki taht kavgaları
- Merkezi otoritenin güçlü olması
- Tımar- İskan ve İstimalet politikasının uygulanması
- İngiltere ve Fransa arasında Yüzyıl savaşlarının yaşanması
- Türklerin sahip olduğu milli özellikler
- Anadolu beylikleri ile başlarda iyi geçinilmesi

OSMAN BEY

- Lakabı: Fahrüddin
- Karacahisar, Yarhisar, Bilecik ve İnegölü fethetti
- 1302 yılında Bizans ile (Bafeon) Koyunhisar Savaşı yapıldı
- Koyunhisar ilk Osmanlı - Bizans savaşıdır
- Osmanlı Devletinin kuruluşu sayılır
- İlk defa vergi alındı
- İlk defa tımar dağıtıldı
- İlk kadı ataması yapıldı (Dursun Fakih Karacahisara atandı)
- İlk defa bakır para bastırıldı

ORHAN BEY

- Lakabı: İhtiyarüddin
- 1326 tarihinde Bursa fethedildi, Osmanlı devletinin ilk başkenti yapıldı
- 1329 tarihinde (Palekanon) Maltepe Savaşı yapıldı ve kazanıldı
- 1330 tarihinde İznik fethedildi (İznik'ten ilk cizye vergisi alındı)
- 1345 tarihinde Karesioğulları alındı ve Osmanlı Devleti Deniz gücü elde etti
- 1353 tarihinde Çimpe Kalesi alındı (Rumeli'deki ilk toprak)

ORHAN BEY DÖNEMİ İLKLER

- İlk saray yapıldı (Bey Sarayı)
- İlk cami yapıldı (Hacı Özbek Cami)
- İlk defa Rumeli'ye geçildi
- İlk kez Divan kuruldu
- İlk kez Bursa'da imarethane açıldı

- İlk vezir ataması yapıldı (Aladdin Paşa)
- İlk medrese açıldı
- İlk ordu kuruldu
- İlk kez Cenevizlilere kapitülasyonlar verildi
- İlk gümüş para bastırıldı

I. MURAT DÖNEMİ

- 1363 tarihinde Sazlıdere Savaşı kazanıldı. Edirne alındı
- 1364 tarihinde ilk Osmanlı- Haçlı olan Sırpsındığı Savaşı (I. Çirmen) kazanıldı
- 1371'de II. Çirmen Savaşı yapıldı. Sırlar mağlup edildi.
- 1386'da Şahin Paşa komutasındaki Osmanlı Kuvvetleri Ploşnikte yenilgiye uğradı (Ploşnik bozgunu Osmanlı Devletinin Balkanlar'da aldığı ilk yenilgidir. Bu yenilgiden cesaret bulan Haçlılar Osmanlıları Balkanlar'dan atmak için harekete geçmiş ve I. Kosova olmuştur
- 1389 tarihinde I. Kosova Zaferi kazanıldı. I. Murat savaş meydanında öldürülmüştür. Savaş meydanında hayatını kaybeden ilk ve tek Osmanlı Padişahı I.Murat'tır
- Osmanlı ilk kez bu savaşta top kullanmıştır
 - İlk defa Maliye Teşkilatı kuruldu
 - Edirne'de ilk defa Kapıkulu Ocağı kuruldu
 - Sistemli tımar ve iskan politikası uygulandı
 - Mevlana rüstemin önerisiyle her beş esir askerlerden birinin askere alındığı Pençik Sistemi uygulandı

YILDIRIM BAYEZİD

- Yıldırım unvanını alan Karamanoğulları ile yapılan Frenkyazısı Savaşında elde etmiştir
- Haçlılara karşı yapılan Niğbolu Savaşı kazanılmıştır. Halife Bayezid'e Sultanı İklimi Rum unvanını verdi
- İstanbul'u kuşatan ilk Osmanlı padişahıdır
- İstanbul 4 kez kuşatılmıştır, kuşatmalarda kullanılmak üzere Güzelcehisar, Bursa Ulu Cami, Gelibolu'da Tersane açılmıştır
- Germiyoğulları, Aydınoğulları, Candaroğulları, Menteşeoğulları, Saruhanoğulları alınmıştır (Anadoluda ilk kez siyasi birlik sağlandı)
- Yıldırım Bayezid ilk kez cülus bahşişi dağıtan padişahdır
- Timurla yıldırım Bayezid arasında 1402 tarihinde Ankara Savaşı yapılmış ve savaş kaybedilmiştir

ANKARA SAVASI

Savaşın nedenleri:

- Her iki hükümdarında Türk- İslam liderliğini ele geçirmesi
- Timurun Sivası yağmalaması
- İki hükümdar arasındaki karşılıklı hareket içeren mektuplaşmaları
- Çin üzerine sefere çıkacak olan Timur'un arkasına güçlü bir devlet bırakmamak istemesi

Savaşın sonuçları:

- Osmanlı Devleti yenildi
- Yıldırım Bayezid ve oğlu Mustafa Timur'a esir düşmüştür. Yıldırım Bayezid bu esir sırasında ölmüştür.
- Yıldırım Bayezit Osmanlı Devletinde esir düşen ilk ve tek padişahdır.
- Osmanlı Devleti 11 yıllık Fetret Dönemine girdi
- Timur Anadolu Türk Beyliklerini yeniden kurdu. Böylece Anadolu Türk Siyasi Birliği yeniden bozuldu.
- İstanbulun fetih gecikti

FETRET DEVRİ

- 1402 Ankara Savaşı ile başlayıp 11 yıl boyunca devam eden kardeşler arası taht kavgaları dönemidir
- Fetret Devrinde Bayezid'in çocukları Süleyman, İsa, Musa, Mehmet Çelebi birbirleriyle taht mücadelesi etmiş, en son kardeşlerini yok eden Mehmet Çelebi Osmanlı tahtını ele geçirmiştir
- Fetret Devrinde Anadoluda büyük toprak kayıpları ve karışıklık yaşanırken Balkanlar'da büyük kayıplar olmamıştır

Bunun nedenleri;

Uygulanan İskan Siyaseti,

Uygulanan İstimalet Siyaseti

Akncı birliklerinin görevlerinin başında olmasıdır

ÇELEBİ MEHMET DÖNEMİ

- Fetret devrini sona erdirdiği için Osmanlı devletinin ikinci kurucusu olarak adlandırılır
- Venedik ile ilk deniz savaşı olan çalibey savaşı yapılmış, Osmanlı yenilgiye uğramıştır
- İlk dini nitelikli toplumsal ayaklanma olan Şeyh Bedrettin isyanı çıkmıştır

MUSTAFA ÇELEBİ OLAYI:

- Timur'a esir düşmüş olan Mustafa Çelebi Timur'un ölümü üzerine serbest kalmış ve Bizans'ın desteği ile abisine karşı isyan etmiştir. Başarılı olamayan Mustafa Çelebi Bizansa sığınmıştır

II. MURAT

- Lakabı: Ebul Hayrat
- Önce amcası Mustafa Çelebi İsyanı ardından kardeşi Şehzade Mustafanın isyanı ile uğraşmıştır
- Düzmece Mustafa Olayında Bizans'ın parmağı olduğu için İstanbul'u kuşatmıştır
- İstanbul'u kuşatan ikinci Osmanlı padişahıdır
- Anadolu Türk Siyasi Birliğini geniş ölçüde sağladı
- Macarlarla Kuruluş Döneminin en kötü antlaşması olan Edirne Segedin Anlaşmasını imzaladı
- Bu anlaşmaya göre Osmanlı Devleti ile Macaristan arasında 10 yıl boyunca savaş yapılmayacağı kararı alındı. Bunun üzerine II. Murat tahtı 12 yaşındaki oğlu II.Mehmet'e bıraktı.
- Osmanlı Devleti Haçlıları Varna Savaşında mağlup etti.
- 1448 tarihinde Haçlılar ile II.Kosova Savaşı yapıldı. Böylece Osmanlılar'ın Balkanlardaki hakimiyeti kesinleşti
- İlk yeniçeri isyanı: Buçuktepe İsyanı

OSMANLI YÜKSELME DÖNEMİ

FATİH SULTAN MEHMET DÖNEMİ

- 7 dil bilmektedir
- Avni mahlasıyla şiirler yazmıştır

İstanbul fethi nedenleri:

- Hz.Muhammedin (sav) Hadisi
- Boğazlara ve ipek yoluna hakim olmak
- Bizansın Haçlı seferlerine sebep olması, şehzadeleri kıskırtması
- Toprak bütünlüğünü sağlamak
- Osmanının Rumeli'de ilerleyişine Bizans'ın engel olması
- Bizansın Hristiyan dünyasını Osmanlı Devletine karşı kıskırtması

Fetih için yapılan hazırlıklar

Bizans imparatorluginin Yaptığı Hazırlıklar

- Şahi adı verilen toplar döktürüldü
- 400 parçalık bir donanma hazırlandı
- Avrupa devletleri ve Anadolu beylikleriyle saldırmazlık antlaşması yapıldı
- Bizanstan Karadeniz'e gelebilecek yardımları önlemek amacıyla Rumelihisarı (Boğazkesen) yapıldı
- Bizansa ait olan Silivri ve Vize Kaleleri alındı
- Kaleler ve surlar onararak askerler yerleştirildi
- Grejuva (Rum Ateşi) adı verilen savaş malzemesi geliştirildi
- Haliçin ağzı zincirlerle kapatıldı
- Avrupa devletlerinden yardım istendi
- Yardım alabilmek için Katolik ve Ortodoks Kliseleri birleştirilmeye çalışıldı

FETHİN SONUÇLARI

- İstanbul Osmanlı devletinin başkenti oldu
- II. Mehmet Fatih Unvanını aldı
- Orta çağ kapandı, Yeni çağ başladı
- Anadolu ve Rumeli arasındaki toprak bütünlüğü sağlandı
- İstanbuldan kaçan bilim adamları italyaya giderek rönasansın başlamasına neden oldu
- Boğazlar ve ipek yolu Osmanlı devletinin eline geçti
- Ticaret yollarının Türklerin eline geçmesi Coğrafi Keşiflerin başlamasında etkili oldu

Anadolu:

- Sinop alındı
- Karamanoğullarından Konya ve Karaman alındı
- Akkoyunlu Devleti ile Otlukbeli Savaşı yapıldı

Balkanlar:

- Mora yarımadası alındı
- Sırbistan alındı
- Bosna Hersek ve Arnavutluk alındı
- Eflak ve Boğdan alındı

DİĞER FETİH HAREKETLERİ

Karadeniz:

- Cenevizlilerden Amasra ve Kırım alındı
- Trabzon Rum İmparatorluğu yıkıldı. Trabzon alındı
- Kırımın alınmasıyla Karadeniz Türk gölü haline geldi

- Fatih Sultan Mehmet'e deniz seferi nedeniyle "Sultan-ül Bahreyn" ve "Hakan-ül Bahreyn" ünvanları verildi

OTLUKBEYİ SAVAŞI

Sebepleri:

- Fatih ile uzun Hasan arasında başlayan Türk İslam liderliği rekabeti
- Uzun Hasanın Karamanoğulları ve Trabzon Rum İmparatorluğunun topraklarının geri verilmesini talep etmesi
- Akkoyunluların Türk Siyasi Birliğini tehdit etmesi
- Osmanlının Doğu Anadolu nüfuz etmek istemesi

Sonuçları

- Akkoyunlu Devleti çöküş dönemine girdi
- Doğu Anadolu'da güvenlik sağlandı
- Osmanlı Devleti sınırlarını Fırat Nehrine kadar genişletti

Diger Gelişmeler

- Topkapı Sarayı yapıldı
- İlk defa altın para basıldı
- Sahnı Seman medreseleri açıldı
- Veziriazamlar Divana başkanlık etmeye başladı
- Ayasofya Klisesi camiye çevrildi
- Kanunname- i Al-i Osman yayımlandı
- Osmanlı'nın ilk köşkü Çinili Köşk yapıldı

II. BAYEZİD DÖNEMİ

- Cem sultan olayı döneme damgasını vurdu. Osmanlı Devletinde ilk defa bir iç sorun dış sorun haline geldi
- Karamanoğullarına tamamen son verdi
- Şah kulu isyanı çıktı (Safevi Devleti Anadolu'da yoğun şekilde şii propagandası yapmaya başladı)
- Kemal reis İspanya'ya giderek zulüm gören yahudi ve müslümanları İstanbul'a getirdi

YAVUZ SULTAN SELİM

- Tarihçiler tarafından 8 yıla 80 yıllık iş sığdırmış padişah olarak nitelendirilir
- İlk defa Bozoklu Celal tarafından Tokat'ta Celali İsyanları başlamıştır
- Yavuz Sultan Selim doğu siyaseti için Heşt- Behişt adlı kitabı İdlis Bitlisiyi okumuştur
- 1514 tarihinde Çaldıran Savaşı yapıldı
- 1515 tarihinde Dulkadiroğulları ile Turnadağ Savaşı yapıldı

Osmanlı İmparatorluğu'nda önemli bir dönüm noktasıdır. Sultan Selim, özellikle iç ve dış politikada köklü değişikliklere imza atmıştır

Kitap Arsivi -

Bukle Akademi Yayınları

MISIR SEFERİ (1515 MERCIDABIK VE 1516 RIDANIYE SAVAŞLARI)

Sebepleri:

- İki devlet İslam Liderliği konusunda rekabete girmiştir
- Mısırdan geçen Baharat Yolu Memlûk Devleti kontrol etmekteydi
- Dulkadiroğullarının alınması ile aradaki tampon bölgede ortadan kalkmıştı

Mısır Seferinin Sonuçları:

- Memlûk Devleti yıkıldı
- Mısır, Suriye, Filistin, Hicaz (Kutsal Topraklar) Osmanlı toprağı haline geldi
- Halifelik Osmanlı Devletine geçti
- Mekke ve Kahire'de yer alan kutsal emanetler İstanbul'a getirildi
- Osmanlı Devletine Türk- İslam dünyasının lideri oldu
- Baharat Yolu Osmanlı kontrolüne geçti
- Venedik, Kıbrıs için Memlûk Devletine ödediğı vergiyi Osmanlılar'a ödemeye başladı

KANUNİ SULTAN SÜLEYMAN

- Osmanlı tarihinin en uzun süre tahtta kalan padişahıdır
- Muhibbi maslasıyla şiirler yazmıştır
- Kanuni tahtının ilk yıllarında Canberdi Gazali- Ahmet Paşa- Baba Zünnun - Kalender Çelebi isyanları ile uğraştı
- 1521 - Belgrat alındı. Orta Avrupa fetihleri için bir üst elde edildi
- 1526- Osmanlı Mohaç Meydan Muharebesi ile Macaristan'ı mağlup etti. (Tarihin en kısa süren zaferidir)
- 1529 - Viyana ilk defa kuşatıldı (Fakat kuşatmaya hazırlıklı gidilmemesi ve kış şartları nedeniyle alınamadı)
- 1532- Alman seferine çıkıldı ancak Osmanlı Devletinin önüne bir kuvvet çıkamadı
- 1533- Avusturya ile Osmanlı Devleti arasında İstanbul Antlaşması (İbrahim Paşa) imzalanmıştır. İlk Osmanlı - Avusturya antlaşmasıdır. Avusturya Osmanlı Devletinin üstünlüğünü kabul etmiştir
- 1538- Preveze Deniz Savaşı yapıldı
- 1538-1553 Hint Deniz Seferleri yapıldı
- 1541- Macaristan tamamen alındı
- 1555- İlk defa İran'la Amasya Antlaşması imzalandı
- 1560- Haçlılarla Kuzey Afrika Egemenliğini pekiştiren Cerbe Deniz Savaşı yapıldı kazanıldı
- 1566- Kanuni Sultan Süleyman'ın son seferidir. Avusturyanın vergisini ödememesi üzerine Zigetvar Kalesi kuşatıldı

SOKULLU MEHMET PAŞA DÖNEMİ

- Kanuni - II. Selim ve III. Murat dönemlerinde sadrazamlık yaptı
- 1571: Kıbrıs alındı. Kıbrıs'ın alınmasına tepki veren Haçlılar İnebahtı'da Osmanlı Devletinin donanmasını yaktı
- Osmanlı Devletinin tarihte 4 defa donanması yakılmıştır. Bunlar sırayla: İnebahtı- Çeşme- Navarin- Sinop Baskını

SOKULLU MEHMET PAŞANIN PROJELERİ

Süveys Kanalı Projesi:

- Akdeniz ile Kızıldeniz'i birbirine bağlayacak olan bir kanal açmayı planlamıştır

Don - Volga projesi:

- Don ve Volga nehirlerinin arasında bir kanal açarak Karadeniz ve Hazar Denizini birbirine bağlamayı amaçlamıştır

Bu savaşlar sonucu Yavuz'a "Hadimü-l Haremeyn-i Şerifeyn" unvanı verildi

Duraklama Dönemine Girilmesinin Nedenleri :

- Merkezi otoritenin bozulması
- Saray kadınlarının devlet yönetimine karışması
- Saray masraflarının artması
- Medreselerde pozitif bilimlerin çıkarılması
- Sık padişah değişikliği
- Doğal sınırlara ulaşılması
- Tımar sisteminin bozulması
- Ganimet gelirlerinin azalması
- Rüşvet ve iltimasın artması
- Avruranın bilimsel ve teknolojik olarak gelişmesi

XVII. YÜZYILDA OSMANLI DEVLETİ SİYASİ OLAYLAR

Osmanlı- Venedik Savaşı (Girit Kuşatması):

- Venedik'e ait Girit Adası kuşatıldı
- Sultan İbrahim döneminde başlayan kuşatma IV.Mehmet döneminde 1699'da Fazıl Ahmet Paşa tarafından sonuçlandırıldı
- Yani Girit 24 yıl süren bir kuşatmanın ardından alınabilmiştir
- Girit adasının alınması ile Doğu Akdeniz tamamen Osmanlı hakimiyetine girdi

Osmanlı- İran İlişkileri:

- Ferhat Paşa antlaşması yapıldı. (Doğuda en geniş sınırlara ulaşıldı)
- Nasuh Paşa antlaşması yapıldı
- Serav antlaşması yapıldı (İran'ın hem vaat ettiği ipeği göndermemesi hem de Osmanlı elçisini tutuklaması sonucunda imzalandı)
- Kasrı Şirin antlaşması yapıldı (Türkiye - İran sınırı çizilmiştir)

Osmanlı- Rus İlişkileri:

- Bahçesaray Antlaşması yapıldı (İlk Osmanlı- Rus antlaşması)

Osmanlı- Lehistan İlişkileri:

- Hotin seferi yapıldı. Yeniçerilerinin isteksizliği yüzünden alınamadı. Hotin Antlaşması imzalandı.
- Bucaş Antlaşması imzalandı. (Osmanlı Batıda en geniş sınırlara ulaştı)

Osmanlı - Avusturya İlişkileri:

- Haçova meydan muharebesi kazanıldı
- Zitvatoruk Antlaşması ile Avusturya Arşidükü Osmanlı Padişahına tekrar denk sayıldı
- Vasvar antlaşması imzalandı (Uyvar Kalesi alındı)

Hotin Kuşatmasından sonra
Genç Osman Yeniçeri
Ocağını kaldırmaya karar
verdi ancak bu karar
hayatına mal oldu

III. Mehmet Eğri Fatihi unvanını
almıştır
Tiryaki Hasan Paşa
Kaniye Fatihi unvanını almıştır

KUTSAL İTTİFAK İLE SAVASLAR

- Osmanlı ordusu ağır bir yenilgiye uğrayınca Batıda Türklerin yenilebileceği ve Avrupa'dan atılabileceği düşüncesi doğmuştur.
- Avrupa devletleri Papa'nın öncülüğünde Kutsal İttifak adını verdikleri bir Haçlı Birliği oluşturmuştur

Kutsal ittifaka katılan ülkeler:

- Avusturya Malta Rusya Lehistan Venedik
- Osmanlı Devleti Kutsal İttifak ile dört cephede 16 yıl savaşmıştır
- Yenilgiyi kabul eden Osmanlı Devleti ile Kutsal İttifak devletleri arasında 1699 Karlofça Antlaşması imzalandı
- Rusya ile savaşlar 1 yıl daha devam etti. Ruslarla da 1700 İstanbul Antlaşması imzalandı

1699 KARLOFÇA ANTLAŞMASI

- Avusturya'ya Banat Yaylası, Temeşvar hariç tüm Macaristan verildi
- Venedik'e Mora Yarımadası ve Dalmaçya Kıyıları verildi
- Avusturya'ya Banat Yaylası, Temeşvar hariç tüm Macaristan verildi
- Venedik'e Mora Yarımadası ve Dalmaçya Kıyıları verildi
- Lehistana Podolya ve Ukrayna verildi
- Antlaşmanın 25 yıl sürmesi ve Avusturyanın Garantörlüğünde olması kabul edildi

1700 İSTANBUL ANTLAŞMASI

- Azak Kalesi Rusyaya verildi
- Rusya İstanbul'da sürekli elçi bulundurma hakkını elde etti

Karlofça ve İstanbul Antlaşmasının Önemi

- Osmanlı Devleti tarihinde ilk kez büyük çapta toprak kaybetti
- Duraklama Dönemi bitti. Gerileme Dönemi başladı

YÜZYIL İSYANLARI

İSTANBUL İSYANLARI

- İsyân yeniçeriler tarafından çıkarılmıştır.

Nedenleri:

- Merkezi otoritenin bozulması
- Devşirme Kanununa aykırı olarak asker alınması
- Cülus ve ulufelerin düşük ayarda verilmesi
- 'Ocak devlet içindir' anlayışı yerine 'Devlet ocak içindir' anlayışının hakim olması

Olayları:

- Vaka-ı Vakvakiye [Çınar Vakası] [IV.Mehmet Döneminde otuza yakın devlet adamının öldürülmesi]
- II.Osman'ın öldürülmesi

Sonuçları:

- İstanbul'da can ve mal güvenliği kalmadı
- Merkezi otorite bozulmaya devam etti

CELALI İSYANLARI:

Nedenleri:

- Köylünün ağır vergileri ödeyememesi
- Tımar sisteminin bozulması
- Halkın alım gücünün düşmesi
- Fiyatların artması

Sonuçları:

- Köyden kente göç arttı
- Üretim düştü
- Boşalan köye eşkıyalar yerleşti
- Anadolu'da can ve mal güvenliği kalmadı
- Yüzbinlerce insan yaşamını yitirdi

Celali İsyanları siyasi nitelik taşımaz, bu yönüyle İstanbul İsyanlarından ayrılır

EYALET İSYANLARI

Nedenleri:

- Eyaletlerde devlet otoritesinin kalmaması
- Devlet yöneticilerinin halka kötü davranması

XVII. YÜZYIL ISLAHATLARI

Genel Özellikleri:

- Saray, ulema, asker karşı çıktı.
- Avrupa örnek alınmadı
- Sorunların köküne inilmedi
- Daha çok askeri ve ekonomik alanda yapıldı
- Şiddet ve baskı ile asayiş sağlanmaya çalışıldı
- Amaç; merkezi otoriteyi sağlamak olmuştur

SIFRELERLE ÖĞREN

Islahatçıların Şifresi:
TOKMAK

TORHUNCU AHMET PASA

- IV. Mehmet'in sadrazamıdır
- Torhuncu Bütçesi adı altında modern ve denk bütçe hazırlamıştır
- Çıkar çevreleri tarafından idam edilmiştir

GENÇ OSMAN

- Osmanlı tarihinde ilk ıslahat yapan padişah'tır
- Şeyhülislamın yetkilerini kısıtlamıştır
- Harem dışından ilk defa evlilik yaptı
- Yeniçeri ocağını ortadan kaldırmak istemiştir
- Yedikule zindanlarında yeniçeriler tarafından öldürülmüştür

KUYUCU MURAT PASA

- I. Ahmet'in sadrazamıdır.
- Celali isyanlarını şiddetle bastırmıştır

IV. MURAT

- Lakabı: Bağdat Fatihidir
- Saray kadınlarını devlet yönetiminden uzaklaştırdı
- İçki ve tütün yasağı getirmiştir
- İstanbulda geceleri fenersiz sokağa çıkma yasağı uygulamıştır
- İlk şeyhülislam öldürten padişahdır

I.AHMET

- Ekber ve erşet sistemini getirdi
- Sadrazamı Kuyucu Murat Paşadır

KÖPRÜLÜLER DÖNEMİ

Köprülü Mehmet Paşa

- Köprülü Mehmet Paşa saraya şartlar öne sürerek sadrazam oldu.
- İslahatların uygulanmasında ve düzenin sağlanmasında şiddet ve baskı uygulanmıştır

Köprülü Fazıl Paşa

- Duraklama içindeki yükselme dönemidir
- IV.Mehmet dönemi veziri azamdır
- Maliyeyi düzenledi,askeri alanda yenilikler yaptı
- Önemli günlerde devlet adamlarına verilen hediyeler yasakladı

18.yüzyıl

III.AHMET DÖNEMİ:

Siyasi Olaylar:

Prut Savaşı

Sebepleri:

- Osmanlı Devletinin Karlofça Antlaşmasında kaybettiği yerleri geri almak istemesi
- Osmanlı topraklarına sığınan İsveç kralını takip eden Rusların Osmanlı topraklarına girmesi

Sonucu:

- Rus ordusu Prut Irmağı kıyılarında köşeye sıkıştırılmış fakat Baltacı Mehmet Paşa yeniçerilere güvenmediğinden dolayı Rusların barış isteğini kabul etmiştir

İsveç Kralı Demirbaş Şarl,Rus Çarı I.Petro ile yaptığı Poltova Savaşında büyük bir yenilgi almıştır

PRUT ANTLASMASI

Ruslar İstanbulda daimi elçi bulundurmayacak

Azak Kalesi ve çevresi
Osmanlı Devletine verilecek

Osmanlı Devleti 1700 İstanbul Antlaşması (Karlofça) Rusyaya verdiklerini geri almıştır

OSMANLI VENEDİK SAVASI VE PASAROFÇA ANTLASMASI

Sebepleri:

- Osmanlı Devletinin Karlofça Antlaşmasında kaybettiği yerleri geri almak istemektedir
- Venedik yönetiminden memnun olmayan Mora halkı Osmanlı Devletinden yardım istemiştir
- Venedikliler Karadenizdeki Osmanlı gemilerine zarar vermişler ve Karadağ halkını Osmanlıya karşı kışkırtmışlardır

Sonuçları:

- Bunun üzerine başlayan savaşta Mora,Korint,Anopoli,Modon,Kodon,Navarin alınmıştır
- Fakat bu durum Avusturyanın Osmanlı Devletine savaş açmasına sebep olmuştur
- Zor durumda kalan Osmanlı Devleti barış istedi (Böylece 1718 Pasarofça Antlaşması imzalanmıştır)

Osmanlı -Avusturya Savaşı ve Pasarofça Antlaşmasının Sonuçları

Sebepleri:

- Avusturya Venedikin aldığı yenilgilerden dolayı Moranın Venediklilere verilmesi isteyerek savaşa dahil olmuştur

Sonuçları:

- Venedike karşı üstün olan Osmanlı Devleti Petervardin Savaşında Avusturya karşısında başarısız olmuştur
- Damat İbrahim Paşa Venedik ve Avusturya ile Pasarofça Antlaşması imzalamıştır

PASAROFÇA ANTLAŞMASI

- Belgrat, Batı Eflak, Kuzey Sibirya, Temeşvar Avusturyaya bırakıldı. Böylece Osmanlı devletinin Orta Avrupadaki varlığı tamamen sona ermiştir
- Mora ve Girit Osmanlı Devletinde kalacak
- Osmanlı Devleti bu antlaşma ile Karlofçada kaybettiği toprakları kurtaramayacağını anladı

Önemi:

- Kuruluştan beri izlenen fetih - yayılma siyaseti terk edildi. Bunun yerine toprak koruma- barış siyaseti izlenmeye başlandı
- Osmanlılar Batı üstünlüğünü tamamen kabul etti
- Lale Devri başladı

1722- 1746 OSMANLI- IRAN SAVASLARI

- Osmanlı Devleti 18 yüzyılda batıda kaybettiği toprakları İran'dan kazanacağı topraklarla telafi etmek istemiştir
- Savaşlar ve antlaşmaların ardından 17 yüzyılda Kasrı Şirin Antlaşması ile belirlenen sınırlara geri dönmüştür

Bu antlaşmalar :

- 1724 İstanbul Antlaşması
- 1731 Ahmet Paşa Antlaşması
- 1732 İstanbul Antlaşması
- 1743 Kerden Antlaşması

- Bu antlaşmalardan en önemlisi Kerden Antlaşmasıdır.
- Bu antlaşmanın diğer adı "2.Kasrı Şirin Antlaşmasıdır"

III. AHMET DÖNEMİ ISLAHATLARI (LALE DEVRİ)

Genel özellikleri:

- Batı Avrupa örnek alındı
- Baskı ve şiddet yoluyla benimsetilmek istendi
- Hukuk hariç her alanda ıslahat yapıldı

III. AHMET

- Edirne Vakası ile tahta çıktı
- Lale Devri Pasarofça Antlaşması ile başladı
- Patrona Halil İsyanı ile sona erdi
- Bu devrin sadrazamı; Nevşehirli Damat İbrahim Paşa
- Minyatürcü; Levni
- Şairi; Nedim

LALE DEVRI

- Sâik Efendi Avrupa'da Turkuveri akımını başlattı
- Tercüme heyetleri kuruldu
- İstanbul'da çini imalathanesi açıldı
- İlk defa çiçek aşısı uygulandı
- Tulumbacılar Ocağı kuruldu
- Devlet adamlarının portreleri yapıldı
- Versay sarayı örnek alınarak Sadabat Sarayı yapıldı
- Yalovada ilk kağıt fabrikası açıldı

- Viyana'ya İbrahim Paşa, Paris'e Yirmisekiz Mehmet Çelebi gönderilmiştir
- Matbaada basılan ilk eser Vani Efendiye ait "Vankulu Lügati" adlı sözlüktür
- Türkçeye çevrilmiş ilk Batılı eser Aristo'nun Fizik adlı eseridir
- III. Ahmet'in mahlası Neciptir

I. MAHMUT

- İlk defa batı tarzda askeri ıslahatlar yaptı
- İlk defa batıdan bir uzman getirildi
- Ordu onluk sisteme göre yeniden düzenlendi
- Kara Mühendishanesi adıyla subay yetiştirmek için bir askeri okul açıldı
- İlk Osmanlı Madalyası bu dönemde hazırlandı

Kara Mühendishanesi Batı tarzında eğitim veren ilk askeri okuldur

III. MUSTAFA

- Sadrazamı ; Koca Ragıp Paşa
- Baron Dö Tott Sürat Topçuları Ocağını kurmuştur
- Esham Sistemi uygulandı

Deniz Mühendishanesi kurularak deniz subayı yetiştirilmesi amaçlanmıştır

III. SELİM

- Yaptığı tüm ıslahatlara Nizamı Cedit denir
- İlk kalıcı elçilik açıldı
- Levent ve Selimiye kışlaları yapıldı
- Zahir Nazırlığını kurarak karaborsanın önüne geçti
- Bilim insanlarından Lahiya istedi
- İlk defa devlet matbaası kuruldu
- Nizamı Cedit adıyla yeni bir ordu kuruldu. İran'ı Cedit hazinesi kuruldu
- Askeri okullarda Fransızca resmi dil olmuştur
- Yerli malı kullanımı teşvik edilmiştir

EN UZUN YÜZYIL (DAGILMA DÖNEMİ)

Fransız İhtilalinin Osmanlı Devletine Etkileri:

- İhtilal sınıcunda yapılan milliyetçilik akımının etkisiyle Balkanlarda önce srıplar daha sonra Rumlar olmak üzere birçok millet ayaklanma başlattı.
- Bunun sonucunda bütün balkan ülkeleri osmanlıdan koptu.

SİRP İSYANI

- Kara yörgi önderliğinde ilk isyan çıktı.
- Sonuç olarak;

1812 Bükreş Antlaşması imzalandı. Bükreş Antlaşmasına göre ilk kez Sırbistan ayrıcalık kazandı

1829 Edirne Antlaşması imzalandı. Edirne Antlaşmasına göre iç işlerinde serbest, dış işlerinde Osmanlıya bağımlı oldular.

1878 Berlin Antlaşması imzalandı. Bu antlaşmaya göre tüm bağımsızlığı kazandı

- Osmanlı Devletinde milliyetçilik akımlarından etkilenecek bağımsızlık için ilk isyan eden ilk toplum sırplardır

YUNAN İSYANI

Sebepleri:

- Milliyetçilik akımının etkisi
- Etniki Eteryia Cemiyetinin kurulması
- Rusya, Fransa, İngiltere'nin Rumlar'ı kışkırtması
- Osmanlı Devletinin zayıflamış olması

Rusyanın doğu ve batıda ilerlemesi üzerine zor durumda kalan Osmanlı Devleti Edirne Antlaşmasını imzaladı

- 1820: Rusyanın desteğini alan Etniki Eteryia Eflak ve Boğdanda isyanı başlattı
- 1821: Yanya valisi Tepedelenli Ali Paşanın isyanından yararlanan Rumlar Morada isyan başlattılar
- Osmanlı Devleti Mısır Valisi Mehmet Ali Paşanın yardımı ile isyanı bastırdı

EDİRNE ANTLAŞMASI

- Osmanlı Devleti Yunanistanın bağımsızlığını tanıyacak
- Sırbistan iç işlerinde bağımsız, dış işlerinde Osmanlıya bağlı olacak

Rumlar Osmanlı Devletinden ayrılarak bağımsız olan ilk millet olmuştur

KÜTAHYA ANTLAŞMASI

- Mehmet Ali Paşa ile Osmanlı Devleti arasında imzalandı.
- Mehmet Ali Paşaya Suriye ve Girit Valiliği, oğlu İbrahim Paşaya da Adana Valiliği ek olarak verilmiştir
- Antlaşmaya rağmen Mehmet Ali Paşaya güvenmeyen II.Mahmut Rusyanın desteğini sağlamak için Rusya ile Hünkar İskelesi Antlaşmasını yaptı.

HÜNKAR İSKELESİ ANTLAŞMASI

- Osmanlı Devleti bir saldırıya uğrarsa Rusya,asker yardımı yapacak
- Rusya saldırıya uğrarsa Osmanlılar Boğazları kapatacak
- Böylece ilk kez Boğazlar sorunu ortaya çıkmıştır
- Antlaşma 8 yıl yürürlükte kalacak
- Rusyanın desteğini alan II.Mahmut, Mehmet Ali Paşaya savaş açtı. Yapılan Nizip Savaşını Osmanlı Ordusu kaybetti. Bu arada II.Mahmut ölmüş ve yerine oğlu Abdülmecit tahta geçmiştir

LONDRA BOĞAZLAR SÖZLESMESİNİN ÖNEMİ

- Boğazlar uluslararası bir statü kazandı
- Boğazların savaş gemilerine kapatılması ile Rusyanın Akdenize inmesi önlendi

KIRIM SAVAŞI

Nedenleri:

- Rus elçisi Menkiçofun istekleri
- Osmanlı donanmasının Sinopta yakılması
- Osmanlı Devleti ilk defa dış borç aldı.
- Rusyanın Boğazlar ve Akdeniz üzerinde oluşturduğu tehdit İngiltere ve Fransıya harakete geçirdi. İki devlet Osmanlının yanında savaşa katıldılar.
- İtalyan birliğini kurmak için Fransanın desteğine ihtiyaç duyan Piyomanto, Fransanın yanında savaşa girdi.

PARİS ANTLAŞMASININ MADDELERİ

- Osmanlı Devleti bir Avrupa Devleti sayılacak, toprak bütünlüğü Avrupalı devletlerin garantisi altında olacak ve Avrupa Devletleri hukukundan yararlanacak.
- Karadeniz tarafsız hale getirilecek sadece gemilerine açık tutulacak.
- Rusya ve Osmanlı Devleti Karadenizde savaş gemisi ve tersane bulundurmayacaktır.
- Rusya, Osmanlı Devletinin iç işlerine karışmayacak alınan topraklar taraflara geri verilecek

Paris Antlaşmasının Önemi

- Osmanlı Devleti Avrupa Devleti sayıldı
- Osmanlı toprak bütünlüğünün Avrupa devletlerinin garantisi altında bulunması, Osmanlı Devletinin kendi topraklarını koruyamayacak kadar güçsüz olduğunu gösterdi

Nedenleri:

OSMANLI RUS SAVAŞI (93 HARBI)

- Rusyanın Kırım Savaşıyla kaybettiği hakları elde etmek istemesi
- Rusyanın Balkan devletlerini kışkırtması
- Karadeniz kıyılarını silahlandırmak istemesi
- Yeni bir Osmanlı-Rus Savaşını istemeyen Avrupalı devletler İstanbul'da bir konferans topladılar. (İstanbul Konferansı)
- Bu konferansta Sırbistan ve Karaadağ'dan Osmanlı askerlerinin çekilmesini Bosna Hersek ve Bulgaristana da özerklik verilmesini istediler
- Osmanlı bu istekleri iç işlerine müdahale sayarak reddetti
- Bunun üzerine Rusya Osmanlı Devletine savaş ilan etti. Ruslar Kafkaslarda Gazi Ahmet Muhtar Paşayı, Balkanlarda ise Gazi Osman Paşayı yenerek, Osmanlı Devleti ile Ayestefanos Antlaşmasını imzaladı

AYESTEFANOS ANTLAŞMASI

- Bu antlaşma ile Ruslar sıcak denizlere ulaşma yolunda önemli bir adım atmıştır
- Rusya'nın büyütmesini istemeyen İngiltere ve Avusturya yanlarına Almanya'yı da alarak savaşa itiraz etmiştir
- Rusya bu devletler ile savaşı göze alamadığından Berlin Antlaşmasını hazırlamak zorunda kalmıştır

BERLIN ANTLAŞMASI MADDELERİ

- Osmanlı Devleti Rusya'ya savaş tazminatı ödeyecek
- Sırbistan, Karadağ, Romanya bağımsız olacak
- Batum, Kars, Ardahan ve Artvin Rusya'da, Doğu Beyazıt ve Eleşkirt Osmanlı'da kalacak
- Bulgaristan üçe ayrılacak
- Yunanistan'a Teselya Bölgesi verilecek
- Ermeni ve Rum azınlıklara ayrıcalıklar verilecek
- Bosna- Hersek Osmanlı'ya ait olacak, fakat yönetimi Avusturyaya bırakılacak

Berlin Antlaşması'nın Önemi

- 19.Yüzyılda imzalanan en ağır antlaşmadır.
- Ermeni Meselesi ilk defa Berlin Antlaşması ile gündeme gelmiştir
- Bulgaristanın parçalanması ile Rusların Akdeniz'e inmesi önlenmiştir
- Osmanlı Devletinin Berlin Antlaşmadaki en önemli kârı Doğu Beyazıt'ın geri alınmasıdır

II. MAHMUT ISLAHATLARI

Senedi ittifak :

- II.Mahmut ile Ayanlar arasında imzalandı
- Ayanların varlığını ilk kez resmileştirdi
- Bu anlaşma ile Osmanlı'da padişahın yetkileri ilk defa kısıtlanmıştır

Yönetim - idari alanda yapılan ıslahatlar

- Tımar sistemi kaldırıldı
- Müsadere sistemi kaldırıldı
- Pasaport uygulamasına geçildi
- Devlet dairelerine resmini astırdı
- Divan-ı Hümayun kaldırıldı yerine Heyeti Vükelâ kuruldu
- Memurlara fes ve pantolon giyme zorunluluğu getirildi
- Memurlar iç ve dış işleri olmak üzere ikiye ayrıldı
- Posta, polis, karantina teşkilatı kuruldu

Askeri Alanda Yapılan ıslahatlar

- Yeniçeri ocağı kaldırıldı. yerine Asakir-i Mansure-i Muhammediyye orduları kurulmuştur.
- Bu yeni kurulan ordunun asker ihtiyacının karşılanması için Mekteb-i Fünun-ı Harbiye kurulmuştur.
- Sekbanı Cedit ve Ekşinci Ocağı kuruldu
- Mekteb-i Tıbbiye ve Mekteb-i harbiye askeri okulları açılmıştır.
- Askeri amaçlı ilk nüfus sayımı yapıldı.
- İç güvenliği sağlamak için redif birlikleri kuruldu

Eğitim - kültür- sağlık alanında yapılan ıslahatlar

- İlköğretim zorunlu hale geldi
- Rüştîyeler açıldı
- Avrupaya öğrenciler gönderildi
- Mektebi Tıbbiye ve Mızıkay-i Hümayun açılmıştır
- İlk resmi gazete çıkarıldı (Takvim-i Vekayi)
- Harbiye açılmıştır
- Mekteb-i Maarifi Adliye Okulu kuruldu

SULTAN ABDÜLMECİT

Tanzimat fermanı:

Hazırlayan : Mustafa Reşit Paşa

Fikir Akımı: Osmanlıcılık

Bu fermanla Osmanlı halkına bazı haklar verilmiştir

Nedenleri:

- Avrupalı devletlerin iç işlerimize karışmasına engel olmak
- Avrupalı devletlere yakınlık sağlamak

TANZİMAT FERMANI MADDELERİ

- Müslüman, hristiyan ve musevi bütün halkın can, mal ve namus güvenliği sağlanacaktır
- Vergiler herkesin gelirine göre toplanacaktır
- Askere alma ve terhis işlemleri belli kurallara bağlanacaktır
- Herkes kanun önünde eşit olacaktır
- Hiç kimse yargılanmadan haksız yere idam edilmeyecektir
- Herkes mal, mülk sahibi olabilecek isterse satabilecek veya miras bırakabilecektir

- Tanzimat Fermanı ile ilk kez kanun gücünün üstünlüğü kabul edildi
- Padişah ilk kez kendi gücünün de üstünde kanun gücü olduğunu belirtti
- Tanzimat Fermanı ile Osmanlı Devletinde Müslümanlar ve gayrimüslimler kanun önünde eşitlendi

İSLAHAT FERMANI

- Fikir akımı: Osmanlıcılık
- İlan eden: Sultan Abdülmecit

İSLAHAT FERMANI MADDELERİ

- Herkes din, dil ve mezhep özgürlüğüne sahip olacak.
- Karma mahkemeler oluşturulacak herkes kendi dinine göre yemin edebilecek
- Azınlıklar il meclisine üye olabilecek
- Azınlıklara hakaret ifade eden sözcükler kullanılmayacak
- Azınlıklılarda devlet memuru olabilecek ve istedikleri okula girebilecekler
- Müslüman olmayanlardan alınan cizye vergisi kaldırılacak

Avrupalı Devletlerin baskısı sonucu ilan edilmiştir

Bu ferman ile azınlıklar, Müslüman halktan daha ayrıcalıklı hale geldiler

ABDÜLMECİT DÖNEMİ DİĞER İSLAHATLARI

- Jandarma teşkilatı kuruldu
- Darülfünun (ilk üniversite) açıldı
- İlk Osmanlı bankası olan Bank-ı Dersaadet kuruldu
- Kırım Savaşı'nda ilk defa dışarıdan borç para İngiltere'den alındı.

- Kaime adıyla ilk kâğıt para basıldı.
- Erkek öğretmen okulu Darülmuallimin kuruldu.

SULTAN ABDÜLAZİZ DÖNEMİ İSLAHATLARI

- İlk posta pulu basıldı
- Kimsesiz ve yetim çocuklara eğitim vermek üzere 'Darüşşafaka' açıldı.
- Mecelle hazırlanmaya başlandı
- Vilayet Nizamnamesi' ile ülke; vilayet, liva (sancak), kaza ve köy şeklinde teşkilatlandırıldı. 1871'de kaza ile köy arasında 'Nahiye' denilen başka bir idari birim oluşturuldu
- İlk defa bir padişah yurt dışına çıktı

II.ABDÜLHAMİT DÖNEMİ İSLAHATLARI

Kanun-i esasi:

- Bu anayasanın amacı özgürlükleri arttıracak Osmanlı devletinin dağılmasını önlenmek istenmesidir
- Kanun-i Esasiyi Mithat Paşa önderliğinde Şurayı Devlet hazırlamıştır
- Toplam 119 maddeden oluşmuştur
- İlk Türk yazılı anayasadır

Maddeleri:

- Osmanlı Devleti, Osmanoğulları sülalesinden gelen en büyük erkek evlat tarafından yönetilir.
- Devletin dili Türkçedir.
- Devletin dini İslam'dır.
- Yasama yetkisi Ayan Meclisi(Heyet-i Ayan) ve Mebusan Meclisi'ne aittir.
- Yürütme ise 'Heyet-i Vükelaya' aittir.
- Hükümet yaptığı işlerden padişaha karşı sorumludur.
- Kanun teklifini hükümet yapabilir.
- Padişah önüne gelen bir kanunu sınırsız veto edebilir.
- Padişah meclisi kapatabilir.
- Sürgün ve angarya cezasını padişah verebilir

ABDÜLHAMİT DÖNEMİ İSLAHATLARI

- II.Abdülhamit Camii'den çok okul yaptırdığı için 'Maarifperver' olarak adlandırılır.
- Haber götürüp getiren (istihbarat) 'Jurnal Teşkilatı' kuruldu.

- Telgraf Mektebi kuruldu.
- İlk defa çocuk hastanesi (Hamidiye-i Etfal) yapıldı.
- Hamidiye Alayları kuruldu.
- Devlet dış politikasında 'İslamcılık' politikası uygulandı.

31 Mart olayı:

- Meşrûtiyet karşıtları İstanbul'da bir isyan çıkarttılar
- İsyanı Selanik'ten yola çıkan, kurmay başkanlığını Mustafa Kemal'in yaptığı Hareket Ordusu bastırmıştır

31 Mart Olayı Osmanlı tarihinde rejime yönelik ilk isyan hareketidir

Sonuçları:

- İttihat ve Terakki bu ayaklanmadan II.Abdülhamiti sorumlu tutarak onu tahttan indirmiştir yerine V.Mehmet Reşat padişah yapıldı
- Basına uygulanan sansür kaldırıldı

İTTİHAT VE TERAKKİ

- 1889da gizli olarak İstanbul'da "İttihadı Osmanlı cemiyeti" adı ile kuruldu
- Kısa bir süre sonra yurt içinde ve dışında destek bulan cemiyet özellikle Rumelideki teşkilatlanmaya hız verdi
- Cemiyetin yayın organları "meşveret ve mizan gazeteleri" yurt dışında çıkarılır ve yabancı postaneler kanalıyla yurda sokulurdu
- Merkezi Paris olan Cemiyet,Osmanlı Devletinde farklı görüşlerin yaygın olduğu Makedonya'yı kendilerine propaganda ve yayın sahası olarak seçti

OSMANLI DEVLETINI DAGILMAKTAN KURTARMA FIKIRLERI

Osmanlıcılık:

- Ziya Paşa
- Mithat Paşa
- Namık Kemal
- Ali Suvari

Türkçülük:

- Yusuf Akçura
- İsmail Gasıralı
- Ziya Gökalp

Batıcılık:

- Lale Devrinden beri uygulanan fikir akımı
- Savunucusu: Tevfik Fikret

Ümmetçilik:

- İsmail Hakkı
- Said Halim Paşa
- Mehmet Akif Ersoy

Federalizm:

- Savunucu: Prens Sabahattin
- Eyalet sistemini savunmuştur

OSMANLI'DA BASIN YAYIN HAREKETLERİ

Bulletin Des Nouvelles
Vakayı mısıryye
Takvimi Vekayi
Le moniteur otoman

Çıkarılan ilk gazete
Mısırın resmî vilayet gazetesidir
Osmanlının ilk resmî gazetesidir
Osmanlı'da fıransızca olarak çıkarılan ilk resmî gazete

Tercümanı Ahval: Yarı resmî gazete

Ceride-i Havadis: Osmanlı Devletinde çıkarılan ilk özel gazete

Tasvir-i Efkar: Kadınların okutulması ve İstanbul'un sorunları çözülmüştür

Muhbir: Giritli müslümanlara yardım kampanyası başlatılmıştır

İbret: Namık Kemâlin gazetesidir

Tonin: İttihatçıların gazetesidir

Volkan: 31 Mart isyanını destekleyen gazete

OSMANLI'DA ÇIKARILAN DERGİLER

- Vekayı Tıbbiye (ilk dergi çıkarılan)
- Mecmua-i Fünun

- Mirat
- Mecmua-i Askeriye
- Diyojen

OSMANLI'DA ÇIKARILAN KADIN GAZETELERİ VE DERGİLERİ

- Terakki: İlk defa kadın haklarından bahseden gazetedir
- Terakki Muhadderat: Kadınların yükselişi
- Şükufezar: Kadrosu tamamen kadınlardan oluşan gazetedir
- Mürüvvet: Osmanlı kadınlarını dünya kadınlarından haberdar eden gazetedir
- Mehasin: Renkli basılan ilk gazete

Nedenleri:

TRABLUSGARP SAVASI

- Bölgenin İtalya'ya yakın olması
- Trablusgarpın zengin hammadde yataklarına sahip olması
- İtalyanın siyasi birliğini geç tamamlayıp sömürgecilik rekabetine girmesi
- Rusya ile İtalya arasında İtalyanın işgaline onay veren "Rocconigi Antlaşması"

SAVASA KATILAN GÖNÜLLÜ SUBAYLAR

- Mustafa Kemal (Gazeteci Şerif)
- Enver Paşa (Kuyumcu Hamdi)

USİ ANTLASMASI

- Trablusgarp ve Bingazi İtalya'ya bırakılacak (Osmanlı'nın Kuzey Afrika'da toprağı kalmadı)
- Trablusgarp halkı dini açıdan Halife'ye bağlı kalacak
- 12 Ada Balkan savaşlarının sonuna kadar İtalyada kalacak
- İtalya Osmanlı Devletinin kapitülasyonları kaldırması konusunda kendisine yardım edecek

I. BALKAN SAVASI

Nedeni: Osmanlı Devletini Balkan'lardan atmak

Savasa katılan devletler :

- Karadağ
- Yunanistan
- Sırbistan
- Bulgaristan

İlondra antlaşması:

- Osmanlı Devleti ile Bulgaristan sınırı midye-enes hattı olacak
- Osmanlı bu hattın batısından çekilecek

I. Balkan savaşı sonuçları:

- Batı Trakya azınlık sorunu ortaya çıktı
- Osmanlı Devletinin Balkanlar'da toprağı kalmadı
- Balkanlardan Anadolu'ya Türk göçü başladı
- Yenilgiden hükümeti sorumlu tutan ittihat ve terakki Bab-ı Ali baskını gerçekleştirildi

II. BALKAN SAVASI

Nedeni:

- Bulgaristanın I. Balkan savaşı sırasında daha fazla toprak elde etmesi

Savaşa katılan devletler:

• Sırbistan	• Yunanistan	>	Bulgaristan
• Karadağ	• Romanya		

- I.Balkan Savaşında olmayıp, II. Balkan savaşına katılan devlet Romanya
- Osmanlı bu durumdan yararlanarak Doğu Trakya'yı Bulgaristan'dan geri almıştır
- Doğu Trakya'yı kurtarmasında etkili olan : Enver Paşa (Edirne Fatihi)
- Savaşa katılan Balkan ülkeleri kendi aralarında yaptıkları antlaşma "Bükreş Antlaşması"

Osmanlı ile balkan ülkeleri arasında yapılan antlaşmalar

- Osmanlı Devleti - Yunanistan : Atina Antlaşması (Sınır)
- Osmanlı Devleti - Bulgaristan : İstanbul Antlaşması (Sınır)
- Osmanlı Devleti - Sırbistan : İstanbul Antlaşması (Türklerin Hakları)

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

I. DÜNYA SAVASI

Nedenleri:

- Devletler arası ham madde yarışı
- Fransız ihtilalinden yayılan ulusçuluk akımı
- Rusyanın sıcak denizlere inme ve panslavizm politikası
- Almanya ile Fransa arasındaki Alsace- Lorraine sorunu
- Gavrilo Princip adında bir sırpın, Avusturya -Macaristan imparatorluğu veliahtı ferdinandı Saraybosna gezisi sırasında öldürmesi

Osmanlı Devletinin Savasa Girmesinin Sonuçları

- Almanyanın savaş yükü hafifledi
- Savaşın süresi uzadı
- V.Mehmet Reşat Cihat ilan etti
- Yeni cepheleler açıldı

Osmanlı devletinin Almanya'nın yanında savasa girme nedenleri

- Siyasi yalnızlıktan kurtulmak
- Almanya ile yapılan gizli antlaşmalar
- Kaybettiğimiz toprakları geri alma isteği
- İttihat ve Terakkinin Alman hayranlığı

CEPHELER

Taaruz Cepheleleri

Kafkasya:

- Kars, Ardahan, Batumu geri almak
- Turancılığı gerçekleştirmek
- Bakü petrollerine ulaşmak
- İngilizlerin Hindistan ile olan bağıını koparmak için taarruza geçildi

Kanal:

- Açılma nedenleri; kaybettiğimiz mısırı geri almak, İngiltere'nin sömürge yolları ile bağlantıları kesmek
- Bu cephe Almanların isteği üzerine açılmıştır. Buradaki Osmanlı komutanı Cemal Paşadır.

Savunma cepheleleri

Çanakkale:

- Nedenleri;

İstanbulu alarak Osmanlı Devletine son vermek ve savaşın süresini kısaltmak
Kararsız kalan Balkan ülkelerini kendi yanlarına çekmek

Mustafa Kemal savaş sırasında askerlere "ben size yaşamayı değil ölmeyi emrediyorum" demiştir

Sonuçları;

- Savaşın süresi en az 2 yıl uzadı
- Bulgaristan Osmanlı Devletinin yanında savaşa girdi
- Mustafa Kemal rütbesi Albaylığa yükseltildi.
- Rusyaya yardım gitmediği için Rusya'daki ekonomik kriz derinleşti
- I. Dünya savaşında Osmanlı Devletinin başarılı olduğu tek cephe

- Mustafa Kemal Çanakkale Savaşının ardından "Hamdolsun İstanbul'u kurtardık" demiştir

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Irak Cephesi:

Açılma Nedenleri:

- Rusya'ya karadan yardım göndermek
- Musul ve Abadan petrollerini ele geçirmek
- Kutül Amarede 25000 İngiliz Askeri ve General Towshendi esir alındı

Hicaz - Yemen Cephesi:

- İngilizlerin kutsal bölgelerini ele geçirmek
- Bu cephede Fahreddin Paşa medinede yaptığı savunmayla öne çıktı.

- Fahreddin paşanın bu cephede yaptığı savunmalardan dolayı kendisine "Çöl Aslanı" "Medine Müdafii" "Çöl ortasında Plevne kahramanı" gibi unvanlar verildi

Bu cephede;

- İngiliz Ajanı: Lawrence
- Hicaz emiri: Şerif Hüseyin

İngiltere ve Arapların yaptığı gizli antlaşma
"Mc Mahon Antlaşmasıdır"

Suriye- Filistin cephesi :

- Kanal cephesinin devamıdır
- İtilaf devletlerinin amacı:
Anadolu'ya güneyden girmek
Kudüs'e ele geçirmek
Suriye petrollerini ele geçirmektir

Mustafa Kemal cepheye atandı ve
İngilizlerin ilerleyişini durdurdu

I.Dünya Savaşı sırasında yapılan gizli antlaşmalar

İstanbul Antlaşması:

- Boğazlar Rusyaya verildi

Skyes- Picot Antlaşması:

- İngiltere ve Fransa arasında imzalandı
- Orta Doğu paylaşıldı

Mc Mahon Antlaşması:

- Şerif Hüseyin ve İngiltere arasında imzalandı

St Jean de Mourienne Antlaşması :

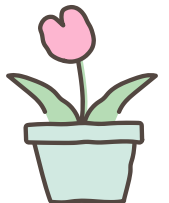
- İtalyaya İzmir ve Çevresi verildi

Londra Antlaşması:

- İtalyaya Antalya ve Çevresi verildi

Petrograt Antlaşması:

- Rusya'ya Doğu Anadolu verildi

WILSON İLKELERİ

- Wilson İlkeleri, ABD Başkanı Woodrow Wilson'un I. Dünya Savaşı sonrasında yapılacak barışın esaslarını yayınladığı ondört ilkedir.

Gizli antlaşmaları dünyaya açıklayan devlet : SSCB

Bazı maddeleri şunlardır:

- Galip devletler mağlup devletlerden toprak ya da savaş tazminatı almamalıdır
- Osmanlı Devleti'nin Türklerin çoğunlukta olduğu bölgelerinde Osmanlı egemenliği sağlanacak, Türklerin çoğunlukta olmadığı bölgelerde ise buradaki milletlerin kendi kendini yönetme hakkı olacak.
- Boğazlar bütün milletlerin gemilerine açık olacak ve bu durum milletlerarası kontrol altında olacak.
- Her millet kendi geleceğine kendisi karar verecek.
- Alsas-Loren Fransa'ya verilecek.
- Devletarasın anlaşmazlıkları çözmek amacıyla uluslararası bir teşkilat kurulacak.
- Milletler Cemiyeti'nin (Cemiyet-i Akvam) kurulması amaçlanmıştır. Bu madde Wilson İlkeleri'nin uyulan tek maddesidir.

I. DÜNYA SAVASININ SONUÇLARI

- Milletler Cemiyeti kuruldu
- Osmanlı, Avusturya-Macaristan, Çarlık Rusya ve Almanya yıkıldı.
- Çekoslovakya, Avusturya, Macaristan, SSCB (Sovyetler Birliği), Ukrayna, Letonya, Litvanya, Polonya, Estonya, Türkiye kuruldu.
- Savaş dönemi boyunca açlık ve kıtlık nedeniyle çok fazla insan hayatını kaybetti
- İlk kez uçak, denizaltı, zehirli gaz kullanıldı
- Yeni rejimler ortaya çıktı. (Komünizm, Nazizm, Faşizm)
- Cemiyet-i Akvam (Milletler Cemiyeti) kuruldu
- Sömürgecilik mandacılık adı altında devam etti

- İngiltere: En kârlı devlet
- ABD: Savaşın kaderini değiştiren devlet
- İtalya: Savaş sırasında taraf değiştiren devlet
- Bulgaristan: Savaştan ilk çekilen devlet

MONDROS ATEŞKES ANTLAŞMASI

- Rouf Orbay x İngiliz Amiral Calthorpe arasında Limni Adasında, Agamenon zırhlısında imzalandı
- Osmanlı Devletini fiilen bitirmiştir

- İtilaf Devletleri güvenliğini tehdit eden herhangi bir bölgede karışıklık çıkması halinde o bölgeyi işgal edebilecek. Mondros Ateşkes Antlaşması'nın en önemli maddesidir. Bu madde İtilaf Devletleri'nin yapacağı işgallerin hukuki dayanağını oluşturmuştur. (Wilson İlkeleri'ne ters düşmekten kurtulmuşlardır.) (7)
- Vilayet-i Sitte'de (Erzurum, Van, Bitlis, Sivas, Diyarbakır, Elazığ) herhangi bir karışıklık çıkarsa İtilaf Devletleri buraları işgal edecek. Bu madde Doğu Anadolu'da Büyük Ermenistan (Megali Armenia) kurmaya yöneliktir (24)
- Haberleşme ve Ulaşım a ait bütün araç-gereçler (telsiz, telgraf, kablolar vs.) anlaşma devletinin denetimine bırakılacaktır. Bu madde yapılacak olan işgallerdehalkın direnişini engellemeye yöneliktir.
- İtilaf Devletleri Toros tünellerini işgal edecek. Liman ve tersaneler İtilaf devletlerinin denetimine bırakılacak. Ayrıca İtilaf Devletleri akaryakıt ve kömür ihtiyaçlarını Osmanlı devletinden karşılayacak ve bu maddeler ihraç edilmeyecektir. Bu maddeler Osmanlı Devleti'nin ekonomik bağımsızlığını yitirip, kendilerine bağımlı hale getirmeye yöneliktir.
- Osmanlı Devleti tüm savaş esirlerini serbest bırakacak
- Osmanlı ordusu terhis edilecek. Orduya ait araç-gereç, taşıt, mühimmat İtilaf devletlerine teslim edilecek. Savaş gemileri teslim olacak.
- Boğazlar İtilaf Devletleri'ne açılacak. Karadeniz'e girişi çıkışlar serbest olacak

I. Dünya savaşı sonunda imzalanan ateşkes antlaşmaları

- Bulgaristanla Selanik ateşkesi
- Osmanlı devletiyle mondros ateşkesi
- Avusturya- Macaristan'la villa guisti ateşkesi
- Almanya Rethondes Ateşkesi imzalanmıştır

PARIS BARIS KONFERANSI

- Yenen devletler ile yenilen devletler arasında yapılacak barış antlaşmalarını belirlemek için toplanmıştır
- İtilaf Devletleri arasında ilk kez görüş ayrılığı yaşanmıştır
- 32 Devlet katıldı
- Konferansta ayrıca Antep ve Maraşın Fransa'ya verilmesine ve Boğazların yönetiminin uluslararası bir komisyona bırakılmasına karar verilmiştir
- Gizli antlaşmalarda İtalyaya bırakılan İzmir ve çevresi İngilterenin istekleri doğrultusunda Yunanistan'a bırakıldı

I. Dünya Savaşını Bitiren Barış Antlaşmaları

- Almanya : Versay Antlaşması
- Avusturya : Sen German Barışı
- Macaristan : Triyanon Antlaşması
- Bulgaristan : Nöyyi Antlaşması
- Osmanlı : Sevr Antlaşması

İZMİRİN ISGALI

- Bu işgale karşı ilk kurşunu Hukuku Beşer gazetesi başyazarı Hasan Tahsin atmıştır
- Albay Süleyman Fethi Bey "Yaşa Venizelos" demediği için şehit edildi

Amiral Bristol Raporu İzmir'in işgalinin haksızlığını ve Türk Milli Mücadelesinin haklılığını ortaya koyan ilk uluslararası belgedir

KURTULUS SAVASI HAZIRLIK DÖNEMİ

- Mustafa Kemal İstanbul'a geldiğinde Cevat Abbas'a "geldikleri gibi giderler" demiştir
- Mustafa Kemal 9.ordu müfettişliği göreviyle samsuna çıktı
- Türk milletinin milli bilincini uyandırmak için havza genelgesini yayımladı
- Samsun ve çevresindeki ilk incelemelerinden sonra Mustafa Kemal, İstanbul Hükümetine ilk raporu olan Samsun Raporunu göndermiştir

HAVZA GENELGESİ

Mustafa Kemal tarafından yayınlandı

- İzmir'in işgali her yerde protesto edilecek
- Protestolar yapılırken masum azınlığa zarar verilmeyecek
- Ordular dağıtılmayacak, silahlar teslim edilmeyecek

AMASYA GENELGESİ

Mustafa Kemal arkadaşlarıyla beraber yayınladı

- Ali Fuat Cebesoy
- Rauf Orbay
- Kazım Karabekir (telgrafla onayladı)

- Cemal Paşa (telgraf)
- Cafer Tayyar Paşa
- Ali Fethi Okyar

Önemi:

- Milli mücadelenin gerekçesi, amacı ve yöntemi belirlendi
- Genelgeden sonra Mustafa Kemal "Artık İstanbul Anadolu'ya hakim değil tabi olmak zorundadır" demiştir

GENELGENİN MADDELERİ

- Vatanın bütünlüğü milletin istiklali tehlikeydedir. (Gerekçesi)
- İstanbul hükümeti üzerine aldığı sorumluluğu yerine getirememektir
- Milletin bağımsızlığını yine milletin azim ve kararı kurtaracaktır (amaç ve yöntemi)
- Erzurum'da toplanacak kongreye delege gönderilecektir
- Sivasta ulusal bir kongre toplanacak. Bu kongreye her sancaktan halkın güvenini kazanmış belediye ve cemiyetlerve belirlenmiş 3 kişi katılacaktır
- İstanbul Hükümeti görevini yapmamaya devam ederse yerine her türlü etki ve denetimden uzak yeni bir kurul oluşturulacaktır

ERZURUM KONGRESİ

- Mustafa Kemal'in ilk sivil görevi Erzurum Kongresi başkanlığıdır.
- Bitlis, Erzurum, Sivas, Trabzon, Van şehirlerinden delegeler katılmıştır.
- Elâzığ ve Mardin kongreye katılmamıştır.

MADDELERİ

- Ulusal sınırlar içinde vatan bir bütündür parçalanamaz.
- Geçici bir Hükümet kurulmalıdır.
- Kuvâ-yi Milliye etken, Milli iradeyi amir kılmak esastır.
- Mebusan Meclisi açılmaya çalışılmalıdır
- Mecliste muhalefet yoluyla İstanbul Hükümeti denetlenmek istenmiştir.
- Manda ve himaye asla kabul edilemez.
- Azınlıklara siyasi – sosyal dengemizi bozacak haklar verilemez.
- İçişlerimize karışmamak şartıyla ekonomik dış yardım alınabilir.
- Ulusal güçler Padişahı ve Halife'yi kurtaracaktır.

SIVAS KONGRESİ

- Sivas kongresine her yerden 3'er delege katılmıştır.
- Katılımcı delegeleri Müdafaa-i Hukuk Cemiyetleri seçmiştir.
- Amerikan mandası son kez ve kesin olarak reddedilmiştir.
- Tüm cemiyetler Anadolu Rumeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti adı altında toplanmıştır.
- İradei Milliye Gazetesinin çıkartılması kararlaştırıldı
- Erzurum kongresiyle kurulan 9 kişilik temsil heyetinin sayısı 15'e çıkmış ve etkisi artmıştır.
- Temsil heyeti batı cephesine Ali Fuat Paşayı Kuvâ-yi Milliye'ye komutan olarak atamıştır.

Bu gelişmeler üzerine Damat Ferit Paşa hükümeti istifa etti.

Bu temsil heyetinin ilk siyasi başarısı oldu

Milli mücadeleye karşı çıkan yayınlar

- Alemdar
- Peyami Sabah
- Ferda
- Köylü
- Aydede
- Güler yüz
- İrşad
- Tan
- Yeni Dünya
- Zafer
- Ümit

Milli mücadeleyi destekleyen yayınlar

- Tasviri Efkâr
- Ses
- Yeni Gün
- İzmir'e Doğru
- Yeni Adana
- Albayrak
- İktidâr
- Doğru Söz
- Açık Söz
- Öğüt
- Mîmber
- İktikbal
- Vakîf
- Babalık

AMASYA GÖRÜŞMELERİ

Salih Paşa İstanbul Hükümeti adına

Temsil Heyeti adına Mustafa Kemal

- İşgallere karşı hep birlikte karşı konulacak, Türklerin çoğunlukta olduğu yerlerin işgaline izin verilmeyecek.
- İstanbul hükümeti, Temsil Heyeti ile Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyetini ve Sivas Kongresi kararlar tanıyacaktır
- Mebusan meclisi İstanbul dışında İstanbul Hükümetinin de uygun göreceği bir şehirde derhal toplanacaktır

Mustafa Kemal'in Mebusan Meclisinin dışında toplanmasını istemesinin nedenleri;

- İstanbul'un İtilaf Devletlerince fiilen işgal edilip baskı altında tutulması
- İstanbul'da saltanat taraftarlarının çoğunlukta olması
- Bütün zararlı cemiyetlerin merkezinin İstanbul'da olması
- Mebusan Meclisinin toplanması için seçimlere gidilecek, seçimler tam bir serbestlik içinde yapılacaktır
- Yürürlüğe giren tek karar, seçimlere gidilip mebusan meclisinin açılması oldu

MISAK-I MİLLİ

- Ulusal sınırlarımız kesin olarak çizilmiştir
- Wilson ilkelerine uygun bir barışa hazır olunduğu vurgulanmıştır
- Ulusal bağımsızlık mücadelesine yasallık kazandırmıştır
- Kurtuluş Savaşının programını ve temelini oluşturmuştur
- Misak-i Millide ulusal bağımsızlık ve ülke bütünlüğü ile ilgili konular gündeme gelmiş ve ancak padişahın meclisteki etkinliği nedeniyle ulusal egemenlik ilkesi ön plana çıkmıştır

MISAK-I MİLLİ KARARLARI:

- Sınırlar
- Boğazlar
- Azınlık Hakları
- Kapitülasyonlar
- Vilayet-i Selase
- Arap Ülkeleri
- Batı Trakya
- Osmanlı Borçları

I.TBMM DÖNEMİ

Özellikleri:

- Güçler birliği prensibi benimsemiştir
- Meclis hükümetini sistemini uygulanmıştır

- Hiyaneti Vataniye Kanunu çıkarmış, istiklal mahkemelerini kurmuştur
- Saltanatı kaldırmıştır
- İsviçre'de Lozan Barış Antlaşmasını imzalamıştır
- Egemenlik kayıtsız şartsız halka verilmiştir
- Düzenli orduyu kurmuştur
- Anayasayı yapmıştır

I. Tbmmin çıkardığı Önemli Kanunlar

- Ağnam vergisinin artırılması
- Başkomutanlık kanunu
- Men-i israfat kanunu
- Men-i müskirat kanunu
- Teşkilatı esasiye kanunu
- İstiklal mahkemelerinin kurulması
- Düzenli Ordu yasası
- Firariler kanunu
- Hiyaneti Vataniye kanunu

İlk hükümet

- Meclis Başkanı: Mustafa Kemal
- Maarif Bakanı: Dr Rıza Nur
- Sağlık Bakanı: Adnan Adıvar
- Milli Savunma Bakanı: Fevzi Çakmak
- Dışişleri Bakanı: Bekir Sami Bey

I.Tbmmnin ayaklanmalara karşı aldığı önlemler

- Damat Ferit vatan haini ilan edildi
- İstiklal mahkemeleri kuruldu
- Düzenli orduya geçildi
- Hiyanet-i Vataniye kanunu çıkarıldı
- Anadolu Ajansı kuruldu
- Rıfat Börekçi İstanbul Hükümetinin fetvasına karşı fetva yayınladı

SEVR BARIS ANTLASMASI

- İtalyanın San Remo kentinde yapılan konferansta antlaşmanın maddeleri belirlendi
- Sevr Barış Antlaşması hukuken geçersizdir. Nedeni Osmanlı Mebusan Meclisinden geçmemesidir

MADDELERİ

- İzmir ve civarları Yunanistan'a bırakılmıştır, İtalya bu konuda memnuniyetsizdir.
- İç Batı Anadolu ve Akdeniz sahilleri İtalya'ya bırakılmıştır.
- İtalya Anadolu'dan ilk çekilen devlettir.
- Hatay, Adana, Urfa ve Suriye sahilleri Fransızlara bırakılmıştır.
- Musul ve Kerkük İngilizlere bırakılmıştır.
- Güneydoğu Anadolu bir Kürt devleti ve Doğu Anadolu'da bir Ermeni devleti kurulacak denilmiştir.
- Kürt devleti, Ermeni devleti kontrolünde olacak, Ermeni devleti ise ABD mandası olacak denilmiştir.
- Boğazların denetimi İtilaflar Komisyonuna bırakılacaktır ve Türk üye olmayacaktır.
- İstanbul başkent olarak kalacaktır (Fakat verilen sınırlarda değil).
- Donanma 13 küçük gemiyi geçmeyecek denmiştir.
- Ordu 50.700 kişiyi geçmeyecek denmiştir (Sadece iç güvenlik ve asayiş amaçlı).
- Kapitülasyonlar herkes için geçerli ve sınırsız olacaktır.
- Osmanlı ekonomisini İtilaf Komisyonu yönetecek denmiştir.
- Osmanlı savaş tazminatı ödeyecek denmiştir.
- Azınlıklara ülkedeki Türklerden daha fazla hak verilecek denmiştir.
- Osmanlı vatandaşları isterlerse herhangi bir İtilaf vatandaşlığına geçebilir ve vergi vermezler, askerlik yapmazlar, kapitülasyonlardan yararlanırlar demişlerdir.
- Osmanlı Devletinin imzaladığı son antlaşmadır.
- Osmanlı Devleti bu antlaşma ile fiilen sona ermiştir

Kuvayı milliye kaldırılma nedenleri

- Düzensiz ve disiplinsiz olması
- İhtiyaçlarını halktan karşılaması
- Halkı kendi usüllerince yargılaması
- Gediz taaruzunda başarısız olması

Kurtulus Savası Muharebeler Dönemi

Cepheler

Dogu cephesi:

- İlk açılan cephe
- Ermeni ve Gürcüler ile savaşıldı
- Kazım Karabekir'e başarılarından dolayı Şark Fatihi denildi
- Ermenistan TBMM'yi ve Misaki Milliye kabul eden ilk devlet oldu.
- General Harbord Raporu Ermeni iddialarının asılsız olduğunu ispatlayan önemli belgedir

Gümrü Antlaşması:

- Çıldır gölü ve Aras nehri sınır kabul edilecek.
- Ermeniler Sevrdeki isteklerinden vazgeçecek ve misakimilliyi tanıyacak
- TBMM'nin uluslararası alanda imzaladığı ilk antlaşmadır
- İlk defa bir antlaşma metninde Türkiye ifadesi kullanılmıştır.

Güney cephesi :

- Düzenli Ordu yoktur
- Bu cephede Pozantı Kongresi düzenlenmiştir
- Fransızlarla ve Ermenilerle savaşılmıştır.
- Bu cephe Ankara Antlaşması ile kapanmıştır
- Bu cephede "Pozantı Kongresi" düzenlenmiştir

- Maraş: Sütçü İmam
- Adana: Tufan Bey
- Urfa: Ali Sarip Bey
- Antep: Karayılan, Şahin Bey

Milli mücadele Türk kadınları

- Kara Fatma
- Binbaşı Ayşe
- Klavuz Hatice
- Tayyar Rahime
- Onbaşı Halide

Batı Cephesi

- Bu cephede Yunanlılarla savaşıldı

Düzenli ordunun kurulması

Nedenleri:

- Kuvay-i milliye birlikleri düşmanı durdurmada yetersiz kalması
- Bazı Kuvay-ı Milliye reislerinin bulundukları bölgenin hakimi gibi davranması
- Ali Fuat Paşa, Gediz ve çevresinde bulunan Yunan ordusuna düzenlediği hücumunun başarısız olması üzerine düzenli orduya geçiş kararı alındı
- Batı Cephesi komutanlığına İsmet İnönü, güney kısmına Refet Bele getirildi

1. İNÖNÜ SAVAŞI

Nedenleri:

- Yunanlıların İngilizlerin verdiği desteği kaybetmek istememesi
- Yunanlıların Çerkez Ethem isyanından faydalanmak istemesi
- Yunanlıların Eskişehir ve Ankara'yı alarak Milli Mücadele'yi sonlandırmak istemesi

Savaşın sonuçları :

- Düzenli ordunun ilk zaferidir
- TBMM'ye ait olan güven artmıştır
- Teşkilatı Esasiye ilan edilmiştir
- İsmet İnönü'nün rütbesi generalliğe yükseltilmiştir
- İstiklal Marşı kabul edilmiştir
- İlk defa İstiklal Marşı Açıksoz Gazetesinde yayınlanmıştır
- İlk bestecisi Ali Rıfat Çağataydır

- Sovyet Rusya ile Maskova Antlaşması imzalandı
- Afganistan ile Dostluk Antlaşması imzalandı

Teskilat-ı Esasiye Kanunu

- TBMM'nin yaptığı ilk anayasadır
- 24 Maddeden oluşur ve dar kapsamlıdır
- Egemenlik kayıtsız şartsız millete verilmiştir
- Güçler birliği meclis hükümeti sistemini benimsemiştir

Londra konferansı

- Sevr Antlaşmasını Türk tarafına kabul ettirmek amacıyla toplandı
- Konferansta TBMM adına Bekir Sami Bey ve Osmanlı Devleti adına Tefrik Paşa katılmıştır

Tbmmnin Konferansa Katılma Nedenleri:

- Misaki Milliye tüm dünyaya duyurmak
- Resmî olarak tanınmak
- Türkler barıştan kaçıyor propagandasının önüne geçmek

Türk - Afgan Dostluk Antlaşması

- Milli Mücadele'nin devam ettiği sıralarda Afganistan, işgal güçlerine karşı büyük bir direniş gösterdiği için TBMM'ye yakınlık göstermiştir. Birinci İnönü Zaferi'nden sonra Afganistan'la TBMM Hükûmeti arasında Moskova'da Türk- Afgan Dostluk Antlaşması imzalanmıştır. Bu antlaşmayla birlikte;
- Afganistan TBMM Hükûmeti'ni tanımıştır.
- İki ülkede karşılıklı elçiler görevlendirmiştir.
- Taraflardan biri saldırıya uğrarsa diğer taraf saldırıya uğrayan tarafa yardım etmeyi kabul etmiştir.

Maskova Antlaşması

- TBMM ve Sovyet Rusya arasında imzalanmıştır

Antlaşmanın Maddeleri:

- Batum Gürcistan'a bırakılacak
- Çarlık Rusya ile Osmanlı Devleti arasında tüm antlaşmalar geçersiz sayılacak
- Kapitülasyonlar kaldırılacak
- İki taraftan birinin tanımadığı bir antlaşmayı diğeri de tanımayacak

Bu antlaşma ile TBMM ilk defa büyük bir Avrupa devleti tarafından resmen tanınmıştır

Batumun Gürcistan'a bırakılması ile Misak-i Milliden ilk defa taviz verildi

II. İNÖNÜ SAVAŞI

Savaşın sonuçları:

- Fransa TBMMye ateşkes teklif etti
- İngiltere Malta'da bulunan 40 Türkü serbest bıraktı
- Fransa Zonguldak'tan çekildi
- İtalya Anadolu'dan çekilme kararı aldı

ESKİŞEHİR - KÜTAHYA MUHAREBELERİ

Savaşın nedenleri:

- Yunanların, Türk ordusunun taarruz kabiliyetine erişmelerini istememeleri
- İngilizlerin, Yunanları kışkırtmamaları.
- Yunanlıların, İngilizlerin desteğini kaybetmek istememeleri.
- Yunanların I. ve II. İnönü Savaşı'nın intikamını almak istemeleri
- Ankara'yı alarak TBMM'ye son vermek ve Sevr'i hayat geçirmeyi istemeleri

Savaşın sonuçları:

- Eskişehir, Kütahya ve Afyon kaybedildi.
- Türk Ordusu, Sakarya Irmağı'nın doğusuna çekildi.
- TBMM içinde Mustafa Kemal Paşa'ya karşı sert muhalefet yapıldı.
- TBMM'nin Ankara'dan Kayseri'ye taşınması gündeme geldi.
- TBMM, üç aylığına Başkomutanlık Kanunu çıkararak yetkilerini Mustafa Kemal Paşa'ya devretti.
- Mustafa Kemal Paşa, Başkomutanlık vasfıyla Tekalif-i Milliye Emirleri'ni ilan etti.
- Fransa ateşkes teklifini geri çekti.
- İtalya Anadolu'yu boşaltma kararından vazgeçti.

SAKARYA MEYDAN MUHAREBESİ

(SUBAYLAR SAVASI- MELHAME-I KÜBRA- BÜYÜK KISIM)

- Savaş Yunan ordusunun saldırısı ile başladı.
- Amaçları, Türk ordusunu yok edip, Ankara'yı ele geçirmek, TBMM ve Hükûmeti'ni dağıtmaktı.
- Mustafa Kemal savaşı bizzat yönetti. Kurtuluş Savaşı'nın en uzun savunma muharebesidir. Bu vatanın tümünü savunmaya çalışan türk ordusu Ankara'nın elli kilometre yakınında Yunan ordusunu durdurmayı başarmış ve taarruza geçerek Sakarya Nehri'nin doğusunu Yunanlılardan temizlemeyi başarmıştır

SAVASIN SONUÇLARI:

- Mustafa Kemal'e gazilik unvanı ve mareşallik unvanı verildi
- İngiltere ile Esir Mübadelesi antlaşması imzalandı
- İngiltere TBMM'ye Yunanistana ateşkes teklifinde bulundu
- Ukrayna ile Dostluk antlaşması imzalandı
- Fransa ile Ankara Antlaşması imzalandı

Bukle Akademi Yayınları

Bu antlaşmaya göre;

Misaki milliden ikinci taviz verildi.

- Hatay Fransız mandasındaki Suriye'ye bırakıldı
- Süleyman Şah mezarının bulunduğu Caber Kalesi Türk mülkü sayılacak
- İtalya Anadolu'dan tamamen çekildi
- Sovyet Rusyaya bağlı Azerbaycan, Ermenistan, Gürcistan ile doğu sınırını kesinleştiren Kars Antlaşması imzalandı

Sonuçları:

- TBMM tarafından Başkomutan Mustafa Kemal'e, kanunla "Mareşal" rütbesi ve "Gazi" unvanı verildi.

Anadolu'dan çekilen ilk İtilaf Devleti İtalyadır

- Fransa ile Ankara Antlaşması imzalandı.
- İtalya, Anadolu'dan tamamen çekildi.
- Anadolu'dan çekilen ilk devlet İtalya oldu.
- İtalya ve Fransa'nın geri çekilirken bıraktığı silahlar Büyük Taarruz'da Türk ordusu tarafından kullanılmıştır.
- 2 Ocak 1922'de TBMM ile Ukrayna arasında Dostluk Antlaşması imzalandı.
- Kafkas Cumhuriyetleri ile Kars Antlaşması yapıldı.

KARS ANTLASMASI

- Doğu sınırimiz şimdiki halini aldı
- Azerbaycan, Gürcistan, Ermenistan ile yapıldı

ANKARA ANTLASMASI

- Fransa ile yapıldı
- Güney cephesi kapandı Fransa TBMM'yi tanıyan ilk itilaf devleti oldu
- Hatay dışında Suriye sınırimiz belirlenmiş oldu

BÜYÜK TAARUZ

(BAŞKOMUTANLIK MEYDAN MUHAREBESİ)

Büyük Taarruz öncesi yapılan hazırlıklar:

- Savaş yapılmadan sonuç alınması için Dışişleri Bakanı Yusuf Kemal Tengirşenk temaslarda bulunmak üzere Avrupa'ya gönderildi.
- Karargah merkezi Polatlı'dan Akşehir'e taşındı.
- Tekalif-i Milliye'den gelen yardımlar ile İtalya ve Fransa'nın bıraktığı silahlar cepheye taşındı.
- Ankara'da altı aylığına subay okulları açıldı.
- Orduğa taarruz eğitimi verildi.
- Başkomutanlık yetkisi süresiz uzatıldı.
- Mustafa Kemal "Ordular ilk hedefiniz Akdeniz'dir ileri" emrini verdi

Mustafa Kemal Büyük Taarruz kararını 6 Ağustos 1922'de aldı. 20 Ağustos 1922'de Genelkurmay Başkanı Fevzi Çakmak ve Batı Cephesi Komutanı İsmet Paşa ile birlikte Akşehir'e gelen Mustafa Kemal Paşa, ordu birliklerine saldırı planını açıkladı: "Yunan ordusu ani bir baskınla çevrilecek ve imha edilecektir."

Büyük Taarruz Sonuçları :

- Batı Anadolu Yunanlılar'dan temizlendi.
- Kurtuluş Savaşı'nın askeri safhası başarı ile tamamlandı.

- Diplomatik dönem başladı.
- Uşak'ta bulunan Yunan Başkomutanı General Trikopis, Fevzi Çakmak tarafından esir alındı.
- Fevzi Çakmak'a TBMM tarafından Mareşal rütbesi verildi.
- İngiltere Başbakanı Llyord George hükümeti istifa etti.
- Türk ordusunun kesin zaferi nedeniyle İtilaf Devletleri TBMM'ye ateşkes teklifinde bulundu ve bunun sonucunda da Mudanya Ateşkesi imzalandı.

MUDANYA ATEŞKES ANTLASMASI

- TBMM ile İngiltere, Fransa, İtalya arasında imzalandı
- İsmet paşa temsil etmiştir
- Refet Bele sıfatıyla Trakya Yüksek Komiseri, Doğu Trakya'yı Yunanlılardan geri almıştır

Mudanya Ateşkes Antlaşması'na göre;

- Türk-Yunan Savaşı sona erecek.
 - Yunanistan 15 gün için Doğu Trakya'yı boşaltacak.
 - İstanbul ve çevresinin yönetimi TBMM'ye bırakılacaktır
- (İtilaf Devletleri'nin bu bölgeleri direk olarak TBMM'ye teslim etmesi Osmanlı Devleti'nin hukuken sona erdiğini gösterir.
- Trakya'da Meriç Nehri'ne kadar olan bölge en geç 30 gün içinde TBMM Hükümeti'ne teslim edecektir.
 - İsmet İnönü'nün buradaki başarısı ileride lozan barış konferansı'na da gönderilmesi sağlanmıştır

OSMANLI DEVLETİ

Mondros ve Serv Antlaşmaları ile fiilen
Mudanya Ateşkes Antlaşması ile hukuken
Saltanatın kaldırılması ile de resmen sona ermiştir

LOZAN BARİS ANTLASMASI

Baş delegeler:

• İsmet İnönü	Mustafa Kemal'in konferansta kesinlikle taviz verilmemesini
• Dr Rıza Nur	istediği konular:
• Hasan Saka	• Anadolu'da Ermenilere toprak verilmemesi
	• Kapitülasyonların kaldırılması

Konferansa Katılan Devletler:

- TBMM Hükümeti,
- İngiltere,
- Fransa,
- İtalya,
- Yunanistan,
- Sovyet Rusya,
- Japonya,

- Bulgaristan,
- Romanya,
- Yugoslavya,
- Belçika,
- Portekiz

ABD görüşmelere sadece gözlemci olarak katılmıştır.

Hangi devlet konferansa hangi amaçla katıldı?

- Sovyet Rusya, Japonya ve Bulgaristan
- "Boğazlar" konusunda,
- Bulgaristan, Romanya ve Yugoslavya
- "Borçlar" konusunda,
- Belçika ve Portekiz "ticaret" ve "iskan (yerleşme)" konularında katılmıştır.

ÖNEMLİ MADDELERİ

SINIRLAR:

Yunanistan Sınırı:

- Meriç Nehri, Türk-Yunan sınırı olacaktır.
- Bozcaada, Gökçeada ve Tavşan Adası Türkiye'ye kalacaktır.
- Türkiye'nin Ege kıyılarına yakın olan Yunan adaları silahlandırılmayacaktır.

Suriye Sınırı:

- 20 Ekim 1921'de Fransa ile imzalanan Ankara Antlaşması'nda belirlenmiş olan sınır esas alınacaktır.
 - 1939'da Hatayın ana vatana katılmasıyla bugünkü şeklini almıştır.

Irak Sınırı:

- Musul-Kerkük sorunu nedeniyle, Irak sınırı Lozan'da belirlenemedi.
- Sorunun Türkiye ile İngiltere arasında yapılacak ikili görüşmelere bırakılmasına karar verildi.
- Haziran 1926'ta imzalanan "Ankara Antlaşması" ile Musul, İngiltere mandasındaki Irak Hükümeti'ne bırakıldı.

Rus Sınırı:

- Sovyet Rusya ile imzalanan Moskova ve Kafkas Cumhuriyetleri ile imzalanan Kars Antlaşması (1921) ile belirlenen sınır kabul edildi.

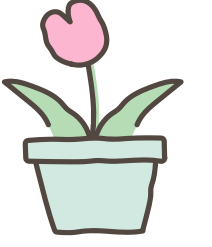
İran Sınırı:

- 1639 Kasr-ı Şirin Antlaşması ile belirlenen sınır aynı şekilde kabul edildi.

Bulgaristan Sınırı:

1913 İstanbul Antlaşması şekliyle kaldı

Bogazlar:

Boğazlar, Türkiye'nin başkanlığında uluslararası bir komisyon tarafından yönetilecektir

- Boğazların yönetiminin uluslar arası bir komisyona bırakılması Türkiye'nin egemenlik haklarını zedeleyici niteliktedir.
- Türkiye, 1936'da imzalanan Montrö Boğazlar Sözleşmesi ile Boğazlarda tam denetim sağlamıştır.

Türkiye açısından Lozan antlaşmasının en sakat maddesi boğazlarla ilgili maddesi olmuştur.

Bu madde adeta Türkiye'yi mağlup durumuna düşürerek, Türkiye'nin egemenlik haklarını kısıtlamıştır.

Kapitülasyonlar:

- Adli, mali, idari ve ekonomik ayrıcalıklar içeren kapitülasyonlar kaldırılacaktır.
- Düyun-u Umumiye'nin Türkiye'deki görevi sona erdi.

Azınlıklar:

- Azınlıklar Türk vatandaşı olacaklardır..
- Türk kanunlarına tabi tutulacaklardır.
- İstanbul'daki Rumlar ile Batı Trakya'daki Türkler hariç; diğer azınlıkların ve dışarıdaki Türklerin ülkelerine dönebileceği kabul edildi.

Nüfus Mübadelesi:

- İstanbul'da yaşayan Rumlar ile Batı Trakya'da yaşayan Türkler yerlerinde kalacak, diğer yerlerdeki karşılıklı değiştirilecektir.

Savaş Tazminatı:

- Yunanistan verdiği zararlara karşılık, Meriç Nehri'nin ötesinde bulunan Karaağaç kasabasını Türkiye'ye verecektir.

İstanbul'un Boşaltılması:

- Lozan Barış Antlaşması'nın TBMM tarafından onaylanmasından 6 hafta sonra İstanbul ve Boğazlardaki İtilaf Devletleri askerlerinin topraklarımızı boşaltması kararlaştırıldı.

Adalar:

- Bozcaada, Gökçeada (İmroz) ve Tavşan Adaları Türkiye'ye bırakılacak.
- Rodos, Oniki Ada ve Meis İtalya'ya bırakılacak.
- Kıbrıs İngiltere'ye bırakılacak.
- Diğer bütün adalar Yunanistan'a bırakılacak.

Fakat Yunanistan, Anadolu kıyılarına yakın olan adalarda silah ve asker bulunduramayacak.

Yabancı Okullar:

Türkiye'deki bütün yabancı okulların Türk Milli Eğitim Bakanlığı'nın düzenleyeceği esaslara göre eğitim yapacak

ATATÜRK İLKELERİ

Atatürk İlkeleri 'nin ortak özellikleri şunlardır:

- Atatürk İlkeleri, 1935 yılında CHP kurultayında kabul edilen Cumhuriyetçilik, Laiklik, Halkçılık, Milliyetçilik, Devletçilik, İnkılapçılık ve bunları bütünleyen ilkelerden oluşur.
- Atatürk ilkeleri, Türk ulusunun ihtiyaçlarından doğmuş ve bu ihtiyaçlara göre de gelişmiştir.
- Atatürkçülüğün temeli ulusçuluk ve laikliğe dayalıdır.
- İlkelerin özü; Türk milletini çağdaş (muhasır) milletler seviyesine çıkarmaktır.
- Atatürkçülük'te; Demokrasi, Cumhuriyetçilik, Laiklik ve Milliyetçilik ilkeleri evrensel değerler olup Halkçılık, Devletçilik ve İnkılâpçılık ilkeleri ise Türkiye'ye özgü ilkelerdir.
- Atatürk İlkeleri 'nin en belirgin özelliği akla ve bilime dayanması, gelişmeye açık bir özellik göstermesidir.

TEMEL İLKELER

CUMHURİYETÇİLİK:

- Atatürkçü Düşünce Sistemi: Atatürk'ün Türkiye Cumhuriyeti'ni çağdaş uygarlık seviyesine ulaştırmak amacıyla ortaya koyduğu ilke ve inkılâpların bütünüdür.
- Temel felsefesi, millî egemenlik anlayışıdır.
- Temel ilkesi seçimdir.
- Devlet başkanlığında ve diğer kademelerde ömür boyu kalmaya karşıdır.

- Halkın yönetime ve toplumsal hayata katılımını artırmayı amaçlar.
- Tamamlayıcı ilkeleri; Milliyetçilik ve Halkçılık, Bütünleyici ilkesi ise Ulusal Egemenlik'tir.

Cumhuriyetçilik İlkesi Doğrultusunda Yapılan İnkılaplar Nelerdir?

- TBMM'nin açılması
- Saltanat'ın Kaldırılması
- Cumhuriyet'in İlanı
- Halifeliğin Kaldırılması
- Seçmen olmak için vergi verme şartının kaldırılması
- Erkan-ı Harbiye Vekaleti'nin Kaldırılması
- Subay-Vekil uygulamasına son verilmesi
- 1921 ve 1924 Anayasaları'nın kabul edilmesi
- Ordunun siyasetten ayrılması
- Kadınlara seçme ve seçilme hakkı tanınması
- Çok partili hayata geçiş denemelerinin gerçekleşmesi
- İki dereceli seçim sisteminden tek dereceli seçim sistemine geçilmesi
- Seçmen yaşının düşürülmesi

LAIKLIK:

- Laiklikte devletin resmi dini yoktur.
- Din ve ibadet özgürlüğünü güvence altına alınmıştır.
- Laiklik Türk İnkılâbı'nın temel taşıdır.
- Atatürk ilkeleri arasında Cumhuriyetin vazgeçilmez ve geri dönülmez ilkesidir.
- Laiklik, Atatürk'ün cumhuriyetçilik ilkesi ile birlikte taviz vermediği, her türlü siyasi tartışmalardan uzak tuttuğu ikinci ilkedir.

Laiklik İlkesi Doğrultusunda Yapılan İnkılaplar Nelerdir?

- Saltanat'ın Kaldırılması
- Halifeliğin Kaldırılması
- Tevhid-i Tedrisat Kanunu'nun Kabulü
- Şeriye ve Evkaf Vekaleti'nin kaldırılması
- Şeriat Mahkemeleri'nin kaldırılması
- Medreselerin Kapatılması
- Şeyhülislamlık makamının kaldırılması
- Tekke, zaviye ve türbelerin kapatılması
- Türk Medeni Kanunu'nun kabulü
- Anayasadan "Devletin dini İslam'dır." maddesinin çıkarılması. (1928)
- Yemin metinlerinden "Vallahi" sözcüğünün çıkarılması
- Kılık-Kıyafet Kanunu'nun kabulü
- Laiklik ilkesinin anayasaya girmesi
- Şeyhlik, seyyitlik, üfürükçülük, dervişlik, muskacılık gibi san ve sıfatların kullanılması ve bunlara ait özel kıyafetlerin giyilmesinin yasaklanması

HALKÇILIK:

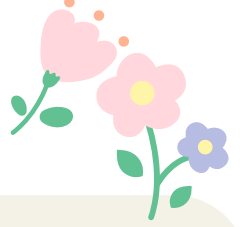
- Halkçılık; devlet yönetiminde tüm vatandaşlara kendini yönetme hakkı, kanun önünde eşitlik, gelir dağılımında denge sağlanmasını ve herkesin devlet hizmetlerinden yararlandırılmasını hedefler.
- Halkçılık ilkesi; Cumhuriyetçiliğin ve Milliyetçiliğin ortak bir sonucudur.
- Halkçılık ilkesi, toplumsal eşitlik ve topluma hizmet amacını hedefler.
- Sınıf mücadelesini reddeder.

Halkçılık İlkesi Doğrultusunda Yapılan İnkılaplar

- Aşar vergisinin kaldırılması
- Türk Medeni Kanunu'nun kabulü
- Kılık-Kıyafet Kanunu'nun Kabulü
- Kadınlara seçme ve seçilme hakkı tanınması
- Soyadı Kanunu'nun kabulü
- Ayrıcalık içeren unvanların kaldırılması
- Tevhid-i Tedrisat Kanunu'nun kabulü
- Seçmenlikte aranan vergi verir olma şartının kaldırılması
- Patrikhane ve konsoloslukların nikah kıyma, mahkeme kurma gibi yetkilerinin sona erdirilmesi

- Millet Mektepleri'nin açılması
- Halkevleri'nin açılması
- Cumhuriyet'in İlanı
- Osmanlı Devleti'nde alınan nişan, rütbe ve madalyaların kullanımının yasaklanması
- Halk sağlığını ilgilendiren kurumların açılması
- İlköğretimin zorunlu ve ücretsiz hale getirilmesi
- Halk dilinden oluşan kelimelerle sözlük hazırlanması
- Gelire göre vergi alınması
- Azınlıkların Türk vatandaşı sayılarak

MİLLİYETÇİLİK:

- Milliyetçiliğin temel ögesi millettir.
- Milliyetçilik, Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin temel felsefesidir.
- Mustafa Kemal'e göre dini, dili ne olursa olsun kendini Türk sayan ve Türk olarak yaşayan herkes Türk'tür.

Milliyetçilik İlkesi Doğrultusunda Yapılan İnkılaplar

- Kurtuluş Savaşı'nın yapılması
- TBMM'nin açılması
- İzmir İktisat Kongresi'nin toplanarak Misak-ı İktisadi kararlarının kabul edilmesi
- Türk Tarih Kurumu'nun kurulması
- Türk Dil Kurumu'nun kurulması
- Kabatöj Kanunu'nun kabul edilerek denizlerin ulusallaştırılması
- Türk Parasını Koruma Kanunu'nun çıkarılması
- Tevhid-i Tedrisat Kanunu'nun Kabulü
- Koruyucu Güvenlik Yasası'nın kabulü
- Reji İdaresi'nin millileştirilmesi
- Demir yollarının ulusallaştırılması
- Yeni harflerin kabulü
- Türkçe sözlük hazırlanması
- Kapitülasyonların kaldırılması
- Merkez Bankası'nın kurulması
- İstiklal Marşı'nın kabul edilmesi
- Yabancı şirketlerin millileştirilmesi

DEVLETÇİLİK:

- Devletçilik, halkçılığın zorunlu bir sonucudur.
- Güçlü ve çağdaş bir devlet meydana getirmeyi amaçlar.
- Cumhuriyetin ilk yıllarında Türk milletinin ve devletin içinde bulunduğu durumundan dolayı zorunlu olarak ekonomide devletçilik ilkesi uygulanmıştır.

Devletçilik İlkesi Doğrultusunda Yapılan İnkılaplar

- Beş Yıllık Sanayi Planı hazırlandı ve uygulandı.
- II. Beş Yıllık Sanayi Planı hazırlandı fakat savaş nedeniyle uygulanamadı.
- Sümerbank kuruldu.
- Etibank kuruldu.

- Elektrik İşleri Etüt İdaresi kuruldu.
- Merkez Bankası kuruldu.

- Teşvik-i Sanayi Kanunu kabul edildi.
- İzmir İktisat Kongresi toplandı.
- Misak-ı İktisadi kararları kabul edildi.
- Karabük Demir Çelik Fabrikası'nın temelleri atıldı.

İNKILAPÇILIK:

- İnkılapçılık, yenileşme ve çağdaşlaşmaya açık bir ilkedir. Bu nedenle statik (durağan) değil, dinamik bir nitelik taşır.
- Türk inkılabı; gerçekçidir, bilim ve akla dayanır. Bu nedenle donmuş, katı ve sert ideolojilerden ayrılır.

İnkılapçılık İlkesi Doğrultusunda Yapılan İnkılaplar

- Ölçü ve tartı birimlerinin değiştirilmesi.
- Miladi Takvim'in kabul edilmesi.
- Kılık-Kıyafet Kanunu'nun kabul edilmesi.
- Hafta tatilinin pazara alınması.
- Uluslararası saat sistemine geçilmesi.
- Sanayi Nefise Mektebi yerine Güzel Sanatlar Fakültesi'nin açılması.
- Darülfünun'un yerine İstanbul Üniversitesi'nin açılması.
- Arap harfleri yerine Latin harflerine geçilmesi.

SIYASI İNKILAPLAR VE ATATÜRK İÇ POLİTİKA DÖNEMİ

Saltanatın Kaldırılması nedenleri :

- Yönetimde iki başlılığa son verme isteği
- Ulusal egemenlik ilkesini hayata geçirme
- Devlet idaresinin laikleşmesini sağlama
- Cumhuriyet idaresine ortam hazırlama isteği

SONUÇLARI:

- Devletin laikleşmesine karşı ilk adım atıldı
- Osmanlı Devletinin varlığı son buldu
- Türk milletinin tek temsilcisinin TBMM olduğu ortaya konuldu

Saltanatın kaldırılmasıyla devletin laikleşmesi yolunda önemli bir adım atıldı ve Osmanlı'nın varlığı resmen sona erdi.

CUMHURİYET'İN İLANI

nedenleri:

- Ulusu tek egemen güç haline getirmek
- Devlet başkanlığı ve rejim tartışmalarına son vermek

sonuçları:

- Ali Fethi Okyar Hükümeti istifa etti
- 9 Ekim 1923'te Cumhuriyet ilan edildi ve Anayasanın birinci maddesinin sonuna yapılan ekle, "Türkiye Devleti'nin yönetim şekli Cumhuriyet'tir." denildi.
- Cumhuriyetin ilanından sonra sıra seçimlerin yapılmasına geldi. Mustafa Kemal Paşa, Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk Cumhurbaşkanı; İsmet Paşa da ilk Başbakanı olarak seçildi.

HALİFELİĞİN KALDIRILMASI

nedenleri:

- Devletin laikleşmesini istemesi
- Halifelik makamının yapılacak inkılapların önünde engel olması
- TBMM içindeki bazı vekillerin halife taraftarlığı yapması ve bunun siyasi ahengi bozması

halifeligin kaldırılması ile:

- İnkılapların önündeki en büyük engel kalktı.
- Yabancı devletlerin bu bahane ile içişlerimize karışması önlendi.
- Ulus toplum anlayışı güçlendi.
- İki başlılık sona erdirildi.
- Milli Egemenlik anlayışı güçlendi.
- Laikleşme yolunda en önemli adım atıldı.
- Şeyhülislamlık makamı sona erdirildi.

CUMHURİYET HALK FIRKASI (PARTİSİ)

- İlk kurultayı Sivas Kongresidir. Bu kongrede Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti kurulmuştur. Cumhuriyet Halk Fırkası ise bu cemiyetin uzantısı olarak kurulmuştur.
- Atatürk ilkelerinin hepsini savunmuştur.
- İlk genel başkanı Mustafa Kemal'dir.
- Ekonomide devletçiliği savunmuştur.
- 9 Umde kurallarına göre kurulmuştur.

TERAKKİPERVER (İLERİCİ) CUMHURİYET FIRKASI

- Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk muhalefet partisidir.
- Ekonomide Liberalizm'i benimsemiştir. Liberal ekonomi, ekonomik kararların bireyler tarafından alınmasını ifade eder.
- Tek dereceli seçim sistemini savunmuştur.
- Dini görüşlere saygı duyulmasını savunmuşlardır.
- Adem-i Merkeziyet'i (Yerinden Yönetim) savunmuşlardır.

Doğu illerinde Şeyh Sait İsyanı çıktı. Parti Takrir-i Sükûn Kanununa dayanılarak kapatıldı

ŞEYH SAİT AYAKLANMASI

- Şeyh Sait İsyanı halifeliğin kaldırılması sonrasında Cumhuriyet Rejimi'ne karşı olanların başlattığı bir isyandır.
- Ayaklanmanın çıkmasında, Musul konusunda Türkiye'yi zayıf duruma düşürmek isteyen İngiltere'nin Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde yaptığı çalışmalar da etkili olmuştur.
- Diyarbakır'da başlayan Şeyh Sait Ayaklanması, Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da birçok ili içerisine alacak şekilde genişlemiştir.

Bu bunalımlı dönemde Ali Fethi Okyar Hükümeti istifa etti. Yeni hükümeti oluşturan İsmet İnönü ise isyana karşı şu önlemleri aldı:

Takrir-i Sükûn Yasası çıkartıldı.

Takrir-i Sükûn Kanunu, ilk defa Şeyh Sait Ayaklanması'nın bastırılmasında kullanılmıştır. İstiklal Mahkemeleri kuruldu.

Bölgede kısmi seferberlik ilan edildi.

MUSTAFA KEMAL'E SUİKAST GİRİŞİMİ (İZMİR SUİKASTI)

- Rejime karşı olanlar siyasal yollarla artık rejimin yıkılmasının mümkün olamayacağını ve bunun sadece Mustafa Kemal'in ortadan kaldırılmasıyla mümkün olacağını düşünüyorlardı.
- Artık suikast konusunda hazırlıklarını tamamlayan suikastçılar, suikast zamanı olarak Mustafa Kemal'in İzmir gezisini seçmişlerdi. Ancak Gazi Mustafa Kemal Paşa'nın İzmir'e gelmesi bir gün gecikti. Suikastçıları Yunan adalarına kaçırarak olan Giritli Şevki'nin korkarak durumu ihbar etmesi sonucu suikastçılar, silahlarıyla birlikte ele geçirildiler.

Mustafa Kemal suikast girişimi sonrası; -Mustafa Kemal "Benim naçiz vücudum elbet bir gün toprak olacaktır. Fakat Türkiye Cumhuriyeti ilelebet yaşayacaktır" diyerek Türkiye Cumhuriyetinin varlığının devamının kendi sağlığına bağlı olmadığını; bu devletin sağlam temeller üzerine bina edildiğini vurgulamıştır.

BOZKURT-LOTUS OLAYI

- Bozkurt-Lotus Olayı, Midilli yakınlarında Lotus adındaki Fransız gemisinin Bozkurt adındaki Türk gemisini batırması olayıdır.
- Bu olay sonrasında konu Lahey Adalet Divanı'na götürülmüştür. Burada Türkiye'yi Mahmut Esat Bey başarıyla savunmuştur ve bu davayı Türkiye kazanmıştır

SERBEST CUMHURİYET FİRKASI

- Türkiye Cumhuriyetinin ikinci muhalefet partisidir
- Partiyi Ali Fethi Okyar kurdu
- Tek Dereceli Seçim Sistemi'ni benimsemiştir.
- Ekonomide Liberalizm'i savunmuştur.
- Kadınlara da siyasal haklar verilmesini savunmuştur.

MENEMEN (KUBILAY) OLAYI

- Serbest Cumhuriyet Fırkası'nın kapatılmasından sonra, İzmir'in Menemen ilçesinde rejim karşıtlarının çıkarmış olduğu olaydır.
- Derviş Mehmet denilen bir isyancı "şariat isteriz" diyerek Menemen halkını isyana çağırmıştır. Önce iki bekçi Şehit edilmiştir. Daha sonra ise isyanı önlemeyi çalışan Asteğmen Kubilay (Mustafa Fehmi Kubilay) Şehit edilmiştir.

BURSA OLAYI

- Ezanın Türkçe okunmasına tepki olarak Bursa'da meydana gelen olaylardır. Mustafa Kemal'in araya girmesiyle olaylar yatıştırılmıştır.
- Mustafa Kemal, Bursa'daki olaylar hakkında; " Bu bir din meselesi değil dil meselesidir." demiştir.

RAZGARD OLAYI

- Bulgaristan'ın Razgard bölgesinde bulunan Türk mezarlıklarının Bulgarlar tarafından tahrip edilmesiyle İstanbul'da bu olaylara tepki gösterilmiştir.

VAGON-LI OLAYI

- Vagon-Li Şirketi Osmanlı Dönemi'nden beri Türkiye'de demiryollarını işleten bir Fransız şirketi idi.
- Şirketin telefonda Türkçe konuşan memuru Naci Bey'e Belçikalı müdür Jannoni tarafından şirkette resmi dilin Fransızca olduğu belirtilerek, 25 Kuruş para cezası ve 15 gün işten uzaklaştırma cezasının verilmesiyle olay patlak verdi.
- Bu gelişme üzerine İstanbul Üniversitesi öğrencileri şirket bürosu önünde olaylar çıkardı. Yaşanan bu durumlar üzerine şirket, Naci Bey'i tekrar işe başlatmıştır. Ayrıca "Vatandaş Türkçe Konuş" Kampanyası başlatılmıştır.

HUKUK ALANINDA YAPILAN İNKILAPLAR

1924 Anayasası

- Cumhuriyetin ilan edilmesinden sonra artık yeni bir anayasa oluşturmak gerekiyordu. Zira 1921'de kabul edilen Teşkilat-ı Esasîye, savaş döneminin olağanüstü şartlarında yapıldığı için ihtiyaçları karşılayamıyordu.
- Bu nedenle yeni bir anayasa için komisyon oluşturulmuş ve çalışmalar sonucu 20 Nisan 1924'te yeni anayasa TBMM'de kabul edilerek yürürlüğe girmiştir.

TÜRK KADINI VE SIYASI HAKLARI

Belediyeler:

- 3 Nisan 1930 tarihinde kabul edilen yasa ile kadınlara belediye seçimlerinde seçme ve seçilme hakkı verilmiştir.
- Kadınlara verilen ilk siyasi hak bu olmuştur.

Muhtarlık:

- 26 Ekim 1933 tarihinde kabul edilen yasa ile kadınlara muhtar seçme ve seçilme hakkı verilmiştir.
- Gül Esin, Aydın Çine'nin Karpuzlu Köyü'nde ilk kadın muhtar olarak seçilmiştir.

Milletvekilliği

- 5 Aralık 1934 tarihinde kabul edilen yasa ile kadınlara vekil seçme ve seçilme hakkı verilmiştir.

TÜRK MEDENİ KANUNU

- Zamanın şartlarına uygun bir medeni kanuna ihtiyaç duyulunca yeni bir medeni kanun hazırlığına girişildi. İsviçre Medeni Kanunu Türk sosyal hayatına en uygun medeni kanun olarak kabul edildi.

Eğitim ve Kültür Alanında Yapılan Inkılaplar

- Tevhid-i Tedrisat Kanunu
- Medreselerin kapatılması
- Maarif Teşkilatı Kanunu
- Yeni harflerin kabulü
- Türk Tarih Kurumu'nun kurulması
- Türk Dil Kurumu'nun kurulma

Toplumsal Alanda Yapılan Inkılaplar

- Şapka kanunu
- Soyadı kanunu
- Tekke ve zaviyelerin kapatılması
- Unvan ve lakapların kullanımını yasaklayan kanun
- Kılık kıyafet kanunu

TARIM ALANINDA YAPILAN GELİŞMELER

- Manisa'da Tütüncüler Fabrikası kuruldu.
- Ziraat Bankası anonim şirkete dönüştürüldü ve bankanın sermaye ve şube sayısı artırıldı.
- 1925 yılında Aşar vergisi kaldırıldı. Aşar vergisinin kaldırılmasıyla üretimin devamlılığı sağlanmış oldu.
- Yabancılardan Tütün İdaresi satın alındı. Böylece tütün işleme hakkı Türkler'e geçti.
- Modern tarım usullerinin öğretilmesi amacıyla Atatürk Orman Çiftliği açıldı.
- 1931 yılında zirai yaşamın geliştirilmesi amacıyla I. Ziraat Kongresi toplandı.
- 1932 yılında çiftçinin her türlü ihtiyacının giderilmesi amacıyla yönelik olarak Zirai Donatım Kurumu açıldı.
- Tarım Kredi Kooperatifleri kuruldu.

TİCARET ALANINDAKİ GELİŞMELER

- Aşar vergisi kaldırıldı
- Atatürk orman çiftliği açıldı
- Zirai donatım kurumu açıldı
- Fiskobirlik açıldı
- Toprak mahsülleri ofisi açıldı

EKONOMİ ALANINDAKİ GELİŞMELER

- İzmir iktisat kongresi
- İş bankası kuruldu
- Ticaret ve sanayi odaları kuruldu
- Teşvik-i sanayi yasası çıkarıldı
- Sümerbank,şeker,cam,demir fabrikaları kuruldu
- Emlak -Eytam Bankası ve Merkez Bankası kuruldu
- Emekli sandığı açılmıştır

SAGLIK VE SOSYAL ALANDA YAPILAN İNKILAPLAR

- Sıhhiye Nazırlığı kuruldu.
- Yeşilay kuruldu.
- Çocuk Esirgeme Kurumu açıldı.
- 1924'te Ebe Okulu, 1925'te ise Kızılay Hemşire Okulu açıldı.
- İstanbul ve Sivas'ta sağlık memurları yetiştiren okullar açıldı.
- 1923 yılında Hekimler Mecburi Hizmet Kanunu kabul edildi.
- Hıfzısıhha Enstitüsü açıldı.
- Verem Savaş Dernekleri kuruldu

ATATÜRK DÖNEMİ TÜRK DİS POLİTİKASI

Musul Meselesi

- Musul Sorunu'nun çözümü için 1924 yılında Haliç Konferansı toplanmış fakat konferansta taraflar, Lozan'daki tutumlarında değişiklik yapmayınca, herhangi bir uzlaşmaya varılamamıştır.
- Türkiye'yi bu konferansta Ali Fethi Okyar temsil etmiştir
- Görüşmelerden bir sonuç çıkmayınca konu Milletler Cemiyeti'ne taşınmıştır. Türkiye bölgede halk oylamasını yapılmasını teklif etmiştir.
- Cemiyet'in oluşturduğu komisyon, yanlı bir karar alarak Musul'un Irak'a bırakılmasını uygun görmüştür.
- Bu karara tepki gösteren Türkiye, sorunu daha sonra "Uluslararası Lahey Adalet Divanı"na götürmüşse de buradan da olumlu bir sonuç alamamıştır.
- Sonuçta Türkiye, Milletler Cemiyetinin kararını kabul etmek zorunda kalmış ve Misak-ı Millî'den taviz verilmek zorunda kalmıştır.

Musul Sorunu, Misak-ı Milli'ye aykırı olarak çözülmüştür.

YABANCI OKULLAR

- Lozan Antlaşması'nda, Türkiye'deki yabancı okulların durumu ve uyacakları esaslar karara bağlanmıştı. Buna göre, bu okulların uyacakları tüzük ve yönetmelikleri Türk Hükümeti tarafından belirlenecekti.

- Türkiye Cumhuriyeti, Lozan'daki bu kararını dikkate almış Maarif Teşkilatı Kanunu'nu çıkararak yabancı okullarla ilgili esasları belirlemiştir. Bu kurallara uymayan yabancı okullar ise kapatılmıştır.

• Türk hükûmetinin hazırladığı Tevhid-i Tedrisat Kanunu'na göre, yabancı okulların tümünde Türkçe, tarih ve coğrafya dersleri Türk öğretmenler tarafından ve Türkçe okutulacaktı. Fransa'nın bu duruma ısrarlı itirazlarına rağmen Türkiye, konuyu iç meselesi sayarak tutumundan hiçbir ödün vermeden uygulamalarına devam etti.

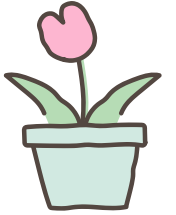
NÜFUS MÜBADELESİ

- Lozan Barış Antlaşması'na göre Batı Trakya Türkleri ve İstanbul Rumları dışındaki Türk ve Rum nüfus karşılıklı yer değiştirecekti. Ancak iki ülkenin yeni savaştan çıkması ve Etabli Sorunu nedeniyle 1930 yılına kadar bu konuda gelişme olmadı.

MİLLETLER CEMİYETİNE GİRİŞ

- Milletler Cemiyeti, II. Dünya Savaşı tehlikesi belirmeye başlayınca, Türkiye'nin jeopolitik önemi ve bölgesinde izlediği barışçı politikalar göz önüne alınarak, Türkiye'ye 1932'de cemiyete üye olma çağrısı yaptı.
- Bu davet ile Milletler Cemiyeti kendi kuruluş ilkelerinden ilk kez vazgeçmiş oluyordu
- Uluslararası barışa katkıda bulunmak istediğini göstermek isteyen Türkiye Milletler Cemiyetine 18 Temmuz 1932'de üye olmuştur.

BALKAN ANTANTİ

- Türkiye, Yunanistan, Yugoslavya ve Romanya arasında, Atina'da imzalanan Balkan Pakti'na göre;
- Sınırlar karşılıklı olarak güvence altına alınmıştır.
- Anlaşmayı imzalayan devletler birbirlerine danışmadan herhangi bir siyasi antlaşma imzalamayacaktır.
- Tehlike durumunda ortak savunma yapılacaktır.

Balkan Antantı, Montrö'de boğazların Türkiye'ye verilmesinde etkili olmuştur.

Türkiye, Balkan Antantı ile II. Dünya Savaşı öncesinde batı sınırlarını güvence altına almıştır.

MONTRÖ BOĞAZLAR SÖZLEŞMESİ

- İsviçre'nin Montrö şehrinde toplanan konferans sonucunda 20 Temmuz 1936'da Montrö Boğazlar Sözleşmesi imzalanmıştır.
- Konferansa; İngiltere, Fransa, Türkiye, Rusya, Japonya, Yunanistan, Romanya, Yugoslavya ve Bulgaristan katılmıştır.

20 Temmuz 1936'da Montrö Boğazlar Sözleşmesi imzalandı. Bu antlaşmaya göre:

- Boğazlar komisyonu kaldırılarak görevleri Türk devletine devredildi.
- Türkiye'nin boğazlarda asker bulundurması kabul edildi.
- Ticaret gemilerinin Boğazlardan serbest geçişi kabul edildi.
- Türkiye savaşa girerse veya savaş tehlikesiyle karşı karşıya kalırsa, Boğazları istediği gibi açıp kapayabilecekti.

AKDENİZ PAKTI

Montrö Boğazlar Sözleşmesi ile; Türkiye boğazlarda kesin egemenlik sağladı.

- Akdeniz Paktı, İtalya'nın yayılmacı politikasına karşılık İngiltere'nin himayesinde kuruldu. Bu pakta Türkiye'de üye olmuştur

SADABAD PAKTI

- Türkiye öncülüğünde İran, Irak ve Afganistan bir araya geldi ve 8 Temmuz 1937'de İran'ın başkenti Tahran'da Sadabad Sarayı'nda Sadabat Paktı imzalandı.
- Türkiye, Sadabat Paktı ile doğu sınırlarının güvenliğini sağlamıştır.
- Türkiye ile Hatay meselesi, Irak ile de toprak sorunu olan Suriye Sadabad Paktı'na katılmamıştır

HATAY SORUNU

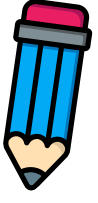

- Almanya Fransa'ya ait Ren'i işgal edince Fransa Suriye üzerindeki mandasını kaldırdı ve buradaki askerlerini geri çekerek Hatay'ı Suriye'ye bıraktı.
- Bu durum Hatay Türkleri arasında büyük endişe yaratırken Türkiye, Milletler Cemiyetine başvurarak Hatay'ın kaderine Hataylıların karar vermesini istedi.
- Milletler Cemiyeti bölgeyi araştırması için General Sandler'i görevlendirdi ve Sandler yayınladığı raporda Hatay halkının çoğunluğunun Türk olduğunu, Suriye'ye bağlanamayacağını ve Hatay'da bağımsız bir devletin kurulması gerektiğini belirtti.
- Sandler Raporu sonrasında Milletler Cemiyeti bir komisyon kurarak bağımsız Hatay Devleti için bir anayasa hazırlattı

- Milletler Cemiyeti'nin gözetimi altında yapılan seçim sonucunda 2 Eylül 1938'de Hatay Bağımsız Devleti kuruldu.

Bağımsız Hatay Cumhuriyeti'nin ilk ve son Cumhurbaşkanı Tayfur Sökmen olurken ilk başbakanı ise Abdurrahman Melek olmuştur. Meclis Başkanı ise Abdülgani Türkmen'dir.

Mustafa Kemal, Adana'da yaptığı bir konuşmada; "40 yıllık Türk yurdu ecnebi eline bırakılamaz." demiştir. Ayrıca yine yapmış olduğu konuşmasında; "Hatay benim şahsi meselemdir." demiştir.

ŞAGDAS TÜRK VE DÜNYA TARİHİ

İki Savas Arasında Dünya

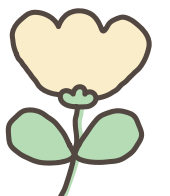
- Verem aşısı bulundu.
- Frederick G. Banting ve Charles H. Best pankreas özütünden insülin elde etti.
- C vitamini keşfedildi.
- Alexander Fleming penisilini buldu.
- Elektron mikroskobu bulundu.
- 1938 yılında nöroloji bilim dalı kuruldu.
- TübeAlmanya'da propagandaya yönelik sinema, "İradelerin Zaferi" filmi ile zirveye çıktı.
- Radyo yaygınlaştı ve "Konuşan Basın" denilen dönem başladı.
- Varoluşçuluk, Fenomenoloji gibi yeni akımlar ortaya çıktı.
- Savaş gemileri çok daha ağır silahlarla donatıldı.
- Tankların zırhını ve motorlarını güçlendirmek için çalışmalar yapıldı.
- Uçaklardan atılabilen yeni bombalar ve uçaklara yerleştirilen makineli tüfeklerin yanı sıra uçaksavar topları geliştirildi.
- Roket denemeleri yapıldı.

Totaliter Rejimlerin Kuruluşu

İTALYADA FASİZM:

- Benito Mussolini faşist partiyi kurdu. Bu partinin militanlarına "Kara Gömlekliler" denir
- Mussolini Başbakan oldu ve kendisi haricindeki diğer siyasi partileri kapattı
- Parti programında Akdeniz'i "Bizim Deniz" olarak ilan etti
- Mussolini "Sürekli barış mümkün ne de faydalıdır. Sadece savaş insan enerjisini en yüksek gerilimde tutar" diyerek dış politikasının ne üzerine kuracağını da göstermiştir.

ALMANYA'DA NAZİZM:

- Weimar Anayasası ilan edilerek siyasi partiler kuruldu. Bu partilerden biride Nazi partisidir
- Bu partinin mensuplarına Kahverengi Gömlekliler denir
- Parti başkanı Adolf Hitler. Zamanla yapılan seçimlerde ilk parti olmuştur. Partinin amacı şunlardır;

- Versay Antlařmasından kurtulmak
- Hayat sahasını genişletmek

Hitler "Nasyonal-Sosyalist akım onu bugünkü dar yurdundan çıkarıp yeni topraklara doğru yürütmek cesaretini göstermek zorundadır." diyerek dış politika hedeflerini ortaya koydu.

- Gestapo adı verilen gizli bir örgüt kurarak muhalefet ve toplum üzerinde baskı kurdu.

JAPONYA

- Asya asyalılarıdır propagandası ile hareket ettiler
- Batılıların doğu Asya'dan atılmasını  ng ren yeni düzeni ilan etti

İkinci Dünya Savaşı

MİHVER DEVLETLER

İtalya
Japonya
Nazi Almanyası

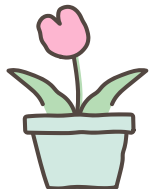
MÜTTEFİK DEVLETLER

İngiltere
ABD
SSCB
Çin
Fransa

İKİNCİ DÜNYA SAVASI NEDENLERİ

- Versay Antlaşması'nın koşullarının Almanyaya çok ağır gelmesi.
- Rusya'nın Brest Litowsk Antlaşması ile kaybettiği toprakları geri almak istemesi. Ayrıca komünizm ideolojisinin dünya devrimi ile gerekleēeēine inanması ve bu yönde faaliyette bulunması.
- İtalya'nın Avrupa siyasetinde etkinliğini artırmak istemesi ve I. Dünya Savaşı'nda istediklerini elde edememesi.
- Komünizme, Nazizm ve faşizmin karşı gelebileceēine inanan Avrupa'nın bu rejimlerin Almanyaya ve İtalya'da yükselişlerine engel olamaması.
- Japonya'nın Uzak Doğu ve Pasifik'te İngiltere ile ABD'nin baskısında olması.

Avrupa'da Savaş

- Fransa'ya saldırma planları yapan Almanya, Danimarka ve Norveç'i kısa bir sürede ele geçirdi. 10 Mayıs 1940 tarihinde ise Hollanda ve Belçika'yı ele geçirdi. Ardından ise Fransa'nın kendileri için yaptığı Maginot Hattı'nı aştı ve Fransa'yı ele geçirdi.

Maginot Hattı, Fransa'nın Birinci Dünya Savaşı sonrası Almanya sınırına kurduğu ve geçilmesinin imkansız olduğunu düşündüğü savunma hattıdır.

22 Haziran'da Almanya ve Fransa ateşkes kararı aldı. Bu antlaşmayla Fransa'nın büyük bir bölümün işgal eden Almanya, diğer bölgelerde ise kendi kontrolünde Vichy Hükümeti'ni kurdu.

KARTAL HÜCUMU:

Ağustos ayının sonlarında Almanya, İngiltere'ye karşı Kartal Hücumu adıyla bir hava saldırısı başlattı. Fakat Kartal Hücumu başarılı olamadı. Bu başarısızlık karşısında Hitler, hava ve deniz kuvvetleri açısından üstün olan İngiltere'ye karşı başarı kazanmanın zor olduğunu anladı.

BARBAROSSA HAREKATI:

- Almanya, 22 Haziran 1941 tarihine gelindiğinde ise SSCB'ye saldırarak "Barbarossa Harekatı" 'nı başlatmıştır. Barbarossa Harekatı ile SSCB'yi 6 ay içinde teslim almak isteyen Almanya, çok ağır geçen iklim şartları nedeniyle bu amacına ulaşamadı. Fakat bu iklime alışık olan SSCB ordusu, sınırlı da olsa Almanları geri çekti.

PEARL HARBOR BASKINI:

- İkinci Dünya Savaşı'nın baskısından kurtulmak isteyen Japonya, ilk olarak Hainan Adası'nı ele geçirdi. Ayrıca Fransa'ya ait Çinhindi'nde stratejik üsler aldı.
- ABD Japonya'ya petrol ambargosu koydu ve Japon ekonomisini yıprattı. Japonya sorunu diplomatik yollara çözemeyince 7 Aralık 1941 tarihinde ABD'nin Pasifik üstünlüğünün simgesi olan Hawaii takımadalarından Honolulu'daki deniz ve hava üssü Pearl Harbor'a saldırdı. Pearl Harbor aynı zamanda Uzak Doğu'da ABD çıkarlarının korunmasında ve ABD'nin bölgeye ulaşmasında önemli lojistik ve askerî bir üs konumundaydı.

Japonya'nın ABD üssü olan Pearl Harbor'a saldırısı üzerine ABD İkinci Dünya Savaşı'na girmiş oldu.

NORMANDIYA ÇIKARMASI:

- Normandiya Çıkarması Müttefik Devletlerin 2.Dünya Savaşı'nda Fransa'yı Alman işgalinden kurtarmak için yaptığı çıkarmadır
- Harekatın başında Amerikalı komutan Eisenhower bulunmaktadır.
- 4 Haziran 1944 tarihinde Normandiya Çıkarması başlamıştır.
- Sonuç olarak Fransa ,Alman işgalinden kurtulmuştur. Çıkarma Müttefik Devletlerin zaferi ile sonuçlanmıştır.

YALTA KONFERANSI

- Yalta Konferansı; II. Dünya Savaşı'nın sonlarına doğru gelecekteki barışın esaslarını saptamak, savaş sonunda aralarındaki iş birliğini geliştirmek ve dünyanın geleceğini planlamak amacıyla ABD, İngiltere ve SSCB arasında toplandı.

SSCB, Yalta Konferansı'ndan en karlı çıkan devlet oldu.

Konferansta alınan kararlar şunlardır:

- Almanya için 4 ayrı müttefik işgal bölgesi oluşturulması,
- Almanya'nın askerî ve endüstriyel kapasitesinin yok edilmesi,
- Savaş suçlularının yargılanması,

SAN FRANCISCO KONFERANSI

- San Francisco Konferansı, II. Dünya Savaşı'ndan sonra Birleşmiş Milletler'in kurulmasını sağlamak amacıyla ABD öncülüğünde toplandı.

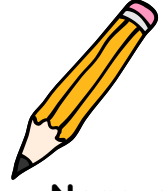
POTSDAM KONFERANSI

Potsdam Konferansı'nda şu kararlar alındı:

- Almanya'nın dört işgal bölgesine ayrılarak ABD, İngiltere, Fransa ve SSCB yönetimlerine bırakılması,
- Almanya'ya ekonomik ve askerî alanda sınırlamalar getirmesi,
- Nazi liderlerinin Uluslararası Savaş Suçları Mahkemesinde yargılanması,
- Avusturya'nın dört işgal bölgesine ayrılması
- Enola Gay adlı bombardıman uçağının taşıdığı Küçük Oğlan olarak adlandırılan atom bombası, ABD tarafından 6 Ağustos 1945 tarihinde Japonya'nın Hiroşima şehrine atıldı. 240 bin civarında masum insanın ölümüne neden oldu.
- 9 Ağustos'ta ise yine ABD tarafından Nagazaki şehrine plütonyum içerikli Şişman Adam adını verdikleri atom bombası atıldı. Ve yaklaşık 80 bin masum insan daha hayatını kaybetti.

- Atom bombalarının atıldığı bölgelerde ve yakın yerlerde sonraki yıllarda engelli doğumlar yaşanmaya başlandı. Ayrıca saç dökülmesi, kansızlık ve kısırlık gibi hastalıkların yanında kanserde çoğalmaya başladı.

Nagazaki'nin de bombalanmasının ardından Japonya 14 Ağustos'ta teslim oldu. 2 Eylül 1945 tarihinde ise ateşkes antlaşması imzalanarak İkinci Dünya Savaşı sona erdi.

İKİNCİ DÜNYA SAVAŞI'NIN SONUÇLARI

- II. Dünya Savaşı'nın kazanılmasından sonra Nazizm ve Faşizm gibi akımlar Müttefikler tarafından tasfiye edildi
- Avrupa'da şiddetli mülteci akınları başladı.
- Almanya silahtan arındırıldı ve askersizleştirildi.
- Avusturya Almanya'dan ayrıldı.
- Almanya dört işgal bölgesine ayrıldı.
- Özellikle Almanya başta olmak üzere işgalci devletler işgal edilen devletlerin mallarını yağmaladı. Bu durum ise bu devletlerin ekonomisini ağır şekilde etkiledi.
- Savaş suçluları idam edildi
- Hindistan ve Endonezya gibi ülkelerde milli kurtuluş hareketleri oluştu.
- Ülkelerin milli gelir ve ihracat oranları azaldı.
- Savaşa katılan ülkelerin paraları dolar karşısında değer kaybetti.
- Avrupa ekonomisi %50 küçülürken, ABD ekonomisi ise %50 büyüdü.
- ABD, özellikle SSCB ve komünist rejimin dünyada yayılmasını engellemek amacıyla Truman ve Marshall planları ile Türkiye'nin de içinde olduğu Avrupa kıtasına ekonomik ve askerî yardımlarda bulundu.
- IMF ve Dünya Bankası kuruldu
- II. Dünya Savaşı'nda yaşananlardan dolayı "Soykırım Suçunun Önlenmesi ve Cezalandırılmasına İlişkin sözleşme" 9 Aralık 1948'de Birleşmiş Milletler Genel Kurulunda kabul edildi.

- 10 Aralık 1948'de ise Birleşmiş Milletler Teşkilatı, "İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi"ni kabul etti.

İKİNCİ DÜNYA SAVAŞI'NDA TÜRK DİS POLİTİKASI

II. Dünya Savaşı yıllarında Türkiye'nin cumhurbaşkanı İsmet İnönü'dür.

POLONYA SENDROMU

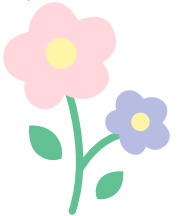
- İkinci Dünya Davaşı sırasında Polonya'nın hem Rusya hem de Almanya tarafından işgale uğrayacağı konusunda duyduğu endişeye verilmiş isimdir. Bu endişe İkinci Dünya Savaşı'nda Balkanları işgal eden Nazi Almanyası ve SSCB arasında kalan Türkiye'nin de en büyük endişelerinden biri olmuştur. Polonya Sendromu uluslararası literatürde ise iki ateş arasında kalma korkusu olarak tanımlanmıştır.

İkinci Dünya Savaşı'nın Türkiye'ye Etkileri:

- Dış ticaret kesintiye uğradı.
- Sanayi yatırım programları hayat geçirilemedi.
- Üretim düştü.
- Bütçenin yarıdan fazlası askeri harcamalara ayrıldı.
- Devletin seferberliği para basarak finanse etme çabası enflasyona sebep oldu.
- Hayat pahalılığı, temel gıda ve tüketim maddelerinin yetersizliği ve karaborsa uygulamaları toplumsal sorunları beraberinde getirdi.

İkinci Dünya Savaşı sırasında Türkiye'de yaşanan ekonomik sorunlar yaşanan bu eksiklikler II. Beş Yıllık Sanayi Planı'nın hayata geçirilmesini engelledi.

- Köy Enstitüleri Kanunu'nu çıkarıldı.
- Yersiz fiyat yükselmelerine engel olmak amacıyla yükseltilem maddelere "narh koyma" kararı alındı. (Narh, devlet tarafından belirlenen fiyat demektir.)
- Ekonominin ve fiyatların denetim altına alınması amacıyla Milli Koruma Kanunu çıkarıldı
- Milli Koruma Kanunu kapsamında Petrol Ofisi, Et ve Balık Kurumu gibi kurumlar oluşturuldu.
- Karne usulü uygulaması başlatıldı. Karne usulü ilk olarak ve en yaygın biçimde ekmekte uygulandı.
- Safiye Ayla, Müzeyyen Senar, Hamiyet Yüceses, Perihan Altındağ Sözeri gibi dönemin önemli sanatçıları radyo programları ve taş plaklarla kendilerini halka tanıttılar.
- Şiirde serbest nazımı savunan Orhan Veli Kanık, Oktay Rıfat Horozcu, Melih Cevdet Anday'ın öncülüğünü yaptığı "Garip Akımı" bu dönemde ortaya çıktı.

SOGUK SAVAS DÖNEMİ

- SSCB ve ABD arasında yaşandı

Doğu Bloku:

- Cominform (Siyasi)
- Molotof Planı (Ekonomik)

- Comecon (Ekonomik)
- Varşova Paktı (Askeri)

Doğu Bloku'nda Meydana Gelen Sarsıntılar

- Moskova'nın tam denetimine girmek istemeyen Yugoslavya Tito'nun önderliğinde SSCB'ye karşı çıkmaya başladı. Bunun üzerine Yugoslavya Cominform'dan çıkartıldı.
- Ekonomik sorunlar yaşayan Macaristan'lı işçiler İmre Nagi önderliğinde isyan ettiler.
- 1967 yılında ise Aleksander Dubcek liderliğinde 'İnsancıl Komünizm' hareketi başladı.
- İnsancıl Komizm'in amacı, komünist sistemin baskıcı değil insan haklarını esas alarak uygulanmasıydı. Bu hareketi çıkarlarına aykırı bulan SSCB, 1968 yılında Çekoslovakya'yı işgal ederek 'İnsancıl Komünizm' hareketine son verdi.

Batı Bloku:

- Truman Doktrini (Siyasi - Ekonomik)
- Marshall Planı (Ekonomik)
- NATO
- Avrupa Konseyi

Türkiye ve Yunanistan NATO'ya 1952 yılında üye olmuştur.

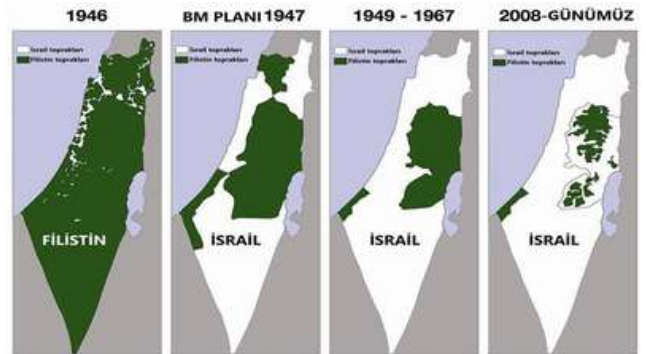

AVRUPA EKONOMİK TOPLULUĞU

- Fransız Dışişleri Bakanı Schuman'ın, Fransız ve Alman kömür-çelik üretimi denetleyen bir örgüt kurulmasını önermesi üzerine Almanya, Fransa, Belçika, Hollanda, İtalya ve Federal Almanya bir araya gelerek "Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu" nu kurdular.
- Bu girişimin başarıya ulaşması üzerine daha geniş bir ekonomik birleşme ve Avrupa'da mal, iş gücü, hizmet ve sermayenin serbest dolaştığı bir ortak pazarın kurulmasını, sonrasında ise siyasi birliğin sağlanmasını amaçlayan Avrupa ülkeleri 1957 yılında yaptıkları Roma Antlaşması ile "Avrupa Ekonomik Topluluğu" nu kurdular.

Filistin Sorunu ve İsrail'in Kuruluşu

- Osmanlı'nın Orta Doğu'da gücünü kaybetmesiyle ve bölgede İsrail Devleti'nin kurulması için adımlar atılmaya başladı. Siyonist hareketin lideri Theodor Herzl öncülüğünde İsviçre'nin Basel kentinde Dünya Siyonist Örgütünün ilk kongresi yapıldı. Yapılan bu kongrenin hedefi Yahudi halkı için kendilerine vadedildiğine sandıkları topraklarda İsrail Devleti'ni kurmaktır.

Balfour Deklerasyonu

- Osmanlı'nın sona ermesiyle İsrail'in kurulması konusunda en büyük engel ortadan kalkmış oluyordu.
- İngiltere Dışişleri Bakanı Balfour, Siyonist Federasyon Başkanı'na gönderdiği mektupla Filistin'de bir Yahudi Devleti'nin kurulmasını kabul ettiğini ve bölgeye Yahudi göçüne izin verdiğini açıklayan "Balfour Deklerasyonu" nu yayınladı.
- Bu deklarasyonla beraber Filistinli insanlara ait olan topraklara göz koyup, yerleşmeye çalıştılar.

BM sorunun çözümü için Filistin Özel Komitesi (UNSCOP) kurdu ve bu komisyon Çoğunluk Planı ve Azınlık Planı olmak üzere iki seçenek ortaya koydu.

- Çoğunluk Planı: Kudüs ortak bölge olarak uluslararası güçlerin kontrolünde olacaktır.
- Azınlık Planı: Kudüs merkezli Filistin Federal Devleti kurulacaktır.

- Filistinliler 15 Mayıs'ı El Nakba (Felaket Günü) olarak adlandırdılar.
- İsrail Devleti'ni ilk tanıyan devlet ABD, ilk tanıyan Müslüman ülke Türkiye, ilk tanıyan Arap devleti ise Mısır olmuştur.

1948: Arap - İsrail

Temel nedeni; İsrail devletinin kurulması

1956: Mısır Devlet Başkanı Cemal Abdünnasırın Süveyş kanalını millileştireceğini açıklaması üzerine İsrail'in saldırmasıdır

Mısır - İsrail

1967: Arap -İsrail: (6 gün)

Sina Yarımadası, Golon Tepeleri, Doğu Kudüs şeridini almıştır

1973: Mısır-Suriye-İsrail

Savaşı İsrail kazandı ancak ABD'nin araya girmesiyle ilk defa iki devlet arasında 101 km antlaşması imzalandı

Eisenhower Doktrini

- Mısır devlet başkanı Cemal Abdünnasır'ın Süveyş Kanalı'nı millileştirdiğini açıklamasıyla Süveyş Krizi ortaya çıktı. ABD ise bölgenin SSCB'nin kontrolüne girmesini istemediğinden Amerikan Kongresi'nde tarihe 'Eisenhower Doktrini' ni açıkladı.

KORE SAVAŞI

- Kore Savaşı, Türkiye'nin de katıldığı bir savaş oldu. Türkiye bölgeye barış gücü altında Tuğgeneral Tahsin Yazıcı önderliğinde 5090 asker gönderdi. Böylece Türkiye ABD'den sonra Kore Savaşı'na en fazla asker gönderen ülke oldu.

- Kore Savaşı sırasında Türk Tugayı'nın kod adı Şimal (Kutup) Yıldızı olmuştur.
- Türkiye'nin Kore Savaşı'na katılması ve barışa yönelik hareketleri ABD tarafından büyük bir memnuniyetle karşılandı ve Türkiye'nin NATO'ya girişi hızlandı.

Türkiye'nin savaşa katılmasında etkili olan faktörlerden bazıları şunlar olmuştur:

- Truman ve Marshall yardımlarını yapan ABD ile ilişkilerin kesilmek istenmemesi.
- ABD'nin Senatör Cain aracılığıyla Türkiye'nin savaşa katılmasını talep etmesi.
- Türkiye'nin NATO'ya katılmak istemesi.

SOGUK SAVAS DÖNEMİNDE HINDISTAN VE PAKISTAN

- İngiliz sömürgesi olan Hindistan'da ilk bağımsızlık ayaklanmaları 1917'de Mahatma Gandhi ile başladı.
- "Müslümanlar Birliği Cemiyeti Kongresi" Muhammed Ali Cinnah önderliğinde Hindistan'dan ayrı bir Pakistan Devleti kurulması kararı alındı.
- 1947 yılında ise İngilizler bölgeden askerlerini çekti ve 15 Haziran 1947 tarihinde gece yarısı Pakistan ve Hindistan bağımsızlıklarını resmen ilan etti.
- Hindistan ile Pakistan arasındaki en önemli mesele keşmir sorunudur.

TÜRKİYE'NİN NATO'YA ÜYE OLMASI

Türkiye'nin NATO'ya girmek istemesinin nedenleri:

- SSB tehdidine karşı güvenlik sorununu ortadan kaldırmak,
- ABD ile bağları güçlü tutarak Türk ordusunu modernize etmek,
- Ekonomik gelişmişliği sağlamak.
- 17 Ekim 1951 tarihinde toplanan NATO Konseyi Türkiye'nin birliğe katılmasını onayladı ve 19 Şubat 1952 tarihinde ise TBMM, Türkiye'nin NATO'ya üyeliğini onayladı.

BALKAN PAKTI

- Türkiye
- Yunanistan
- Yugoslavya tarafından kuruldu

BAGDAT PAKTI

- Türkiye
- İran
- İngiltere
- Pakistan
- Irak: Daha sonra paktan ayrıldı

Türkiyede Siyaset

Demokrat Parti Zamanında Yaşananlar:

- Türkiye tarihinde ilk defa tek dereceli seçim sistemi kabul edildi. (Tek dereceli seçim, seçmenlerin temsilcilerini doğrudan doğruya belirlemesidir.)
- Gazete kapatma yetkisi mahkemelere verildi.
- Üniversitelere özerklik verildi.
- Toprak Mahsulleri Vergisi kaldırıldı.
- Ezan tekrar Arapçaya çevrildi
- Odtü-Ktü kuruldu
- Anıtkabir tamamlandı
- Liberal bir ekonomi benimsendi

Sosyal ve Kültürel Alanda Yaşanan Gelişmeler

Soğuk Savaş döneminde sosyal ve kültürel alanda yaşanan gelişmelerden bazıları şunlardır:

- İlk renkli Türk filmi olan Halıcı Kız, Muhsin Ertuğrul tarafından bu dönemde çekilmiştir.
- "Üç Kemal" olarak adlandırılan Orhan Kemal, Yaşar Kemal ve Kemal Tahir köyü konu alan romanları köy edebiyatının ilk örneklerini vermişlerdir.
- Garip, Hisarcılar ve İkinci Yeniceiler edebiyat alanında yeni akımlar olarak ortaya çıkmıştır.
- Caz, Rock and Roll Türkiye'de yayılırken radyo ve plaklar önem kazanmıştır.
- Zeki Müren, Neşet Ertaş ve Müzeyyen Senar dönemin ünlü sanatçıları olmuştur.
- Verem Savaş Dispanserleri ile Ankara Ebe ve Hemşire Okulu hizmete açılmıştır.

YUMUSAMA DÖNEMİ

- Bağlantısızlar hareketinin ortaya çıkması (Mısır- Hindistan-Yugoslavya) Bandung Konferansı
- Ping Pong Diplomasisi (Abd ve Çin yakınlaştı)
- Salt I ve Salt II antlaşmalarının imzalanması

Salt I: Stratejik Silahları Azaltma Görüşmelerini başlattılar

Salt II: SSCBnin Afganistani işgali nedeniyle uygulanamadı

- AGİT'in kurulması (Helsinki Nihai Senedinin imzalanması;
- Her devlet diğerinin egemenlik hakkına saygı duyacak
- Her devlet sorunları barışçıl yünden çözecek
- Her devlet birbirlerinin sınırlarına dokunmayacak

YUMUSAMA DÖNEMİ ÇATISMALARI

Küba Buhranı

- Küba'da Batista yönetimine karşı Fidel Castro'nun başlattığı mücadelenin 8 Ocak 1959'da başarıya ulaşmasıyla ABD ile Küba arasındaki ilişkilerde gerginleşmeye başlamıştır.
- 1962 yılında SSCB tarafından Küba'ya nükleer füze üslerinin inşa edildiğinin öğrenilmesi üzerine ABD, Küba'yı abluka altına aldı. Böylece nükleer silaha sahip iki süper güç ilk kez karşı karşıya gelmiş oldu.

- İki taraf da durumun nükleer bir savaşa doğru gittiğinin farkındaydı ve bu nedenle ilk olarak SSCB geri adım attı.
- SSCB, Küba'daki füzeleri sökeceğini kabul ederken ABD'nin de Türkiye'deki Jüpiter füzelerini sökmesini istedi. Türkiye üzerinde yapılan pazarlıkla ABD teklifi kabul etti.

Dünyanın nükleer savaşın eşiğinden döndüğü gündür

Domuzlar Körfezi, Fidel Castro'ya karşı Küba'lı sığınmacıların çıkardıkları işgal girişimini gerçekleştirdikleri bölgedir.

Bu işgal girişimi ABD tarafından planlanmıştır. Fakat başarısız olmuştur.

Vietnam Savaşı

- Vietnam'da ABD büyük kayıplar verdi
- Amerikan gençliği, Vietnam Savaşı'nı ve orada ölme gereğinin sebebini anlayamıyordu. Bu kayıplar ABD'de büyük tartışmalara ve protestolara neden oldu. Üniversitelerdeki savaş karşıtı gösteriler Amerika'nın her yerine yayıldı.
- Protesto edenler arasında Vietnam Savaşı sırasında askere çağrılan Dünya Ağır Sıklet Boks Şampiyonu Muhammed Ali'de bulunmaktaydı. Muhammed Ali "Vietnamlılar bana hiçbir kötülük yapmadılar ki onlarla savaşayım." diyerek askere gitmeyi reddetti.

SSCB'nin Afganistan'ı İşgali

- Demokratik Afgan Cumhuriyeti 1978 yılında SSCB ile Dostluk, İyi Komşuluk ve İş Birliği Antlaşması'nı imzaladı.
- Böylece Afganistan Sovyet etkisi altına girmeye başladı. Fakat halk bu durumdan rahatsızdı.
- Halktan gelen bu tepki üzerine Afgan Hükümeti SSCB'den yardım istedi.
- Bunun üzerine SSCB 1979 yılında ağır silahlarla donatılmış 100 binden fazla askerini hava kuvvetlerinin desteğiyle bölgeye yerleştirerek Afganistan'ı işgal etti.
- SSCB'nin bu işgali halk arasında direnişi başlatırken uluslararası alanda ise büyük bir tepkiye yol açtı. ABD SALT-II Antlaşması'nı onaylamaktan vazgeçti ve SSCB'ye büyük bir ambargo uyguladı.
- Yaşanan bu tepkiler, Kızıl Ordu'nun Afganistan'daki kayıpları ve maddi kayıplar nedeniyle SSCB, Cenevre Antlaşması sonrası Afganistan'dan çekildi.

İran-İrak Savaşı

- Irak 1973'te 2 milyar dolar olan petrol gelirini 26 milyar dolara çıkarmıştı. Ayrıca İran ile aralarında probleme yol açan Şatt-ül Arap ve Kürt meselesini ise 1975 yılında Cezayir Antlaşması ile çözmüştü. Irak'ta yaşanan bu olumlu gelişmeler ise Irak Devlet Başkanı Saddam Hüseyin'i cesaretlendirmişti. Bu cesaretle Saddam Hüseyin; Fransa, SSCB ve Almanya gibi ülkelerden silah alarak silahlanma yarışının içine girmeye başladı.

- Şatt-ül Arap Sorunu: Şat-tül Arap, Fırat ve Dicle nehirlerinin Basra Körfezi'nden denize dökülmeden önce birleştikleri yerdir. Şatt-ül-Arap su yolunun hangi kısmının hangi devlete ait olduğu sorunu İran-Irak Savaşı'nın sebebi olarak gösterilmiştir.

İrangate Olayı Nedir?

Bukle Akademi Yayınları

- ABD ve Avrupa İran'a ambargo uygulamaktaydı. Fakat ABD savaşta Irak'ı destekliyor olarak gözükmesine rağmen çıkarları için İsrail'li bir general aracılığı ile gizlice İran'la görüşerek İran'a silah sattı. Bu olayın açığa çıkması tarihe "İrangate Olayı" olarak geçmiş oldu. Bu olay sonucunda Ulusal Güvenlik Konseyi üyesi Yarbay Oliver North suçlu bulunurken, ABD Başkanı Ronald Reagan ise suçsuz bulundu.

İran-Irak Savaşı'nın Sonuçları

- İki ülkeden yaklaşık 3 milyon insan hayatını kaybetti.
- İki ülke de ekonomik çıkmaza girdi.
- İki ülkenin de petrol kaynakları tahrip oldu.
- Arap ülkeleri arasındaki ayrılıklar iyice arttı. Böylece İsrail'in bölgede daha rahat hareket etti.

Türkiye bu savaşta tarafsız kalmıştır.

YUMUŞAMA DÖNEMİ'NDE DÜNYA

Yumuşama Dönemi'nde Dünya'da ekonomi ve ticaret alanında yaşanan gelişmeler şunlar olmuştur:

- Yeni teknolojilerin kullanımıyla kimya, elektrik gibi sanayi sektörleri hızla gelişti.
- Ekonomik hacim büyüdü.
- Yaşam kalitesinin artmasıyla insanların daha önce lüks olarak gördükleri çamaşır makinesi, televizyon gibi ürünlere sahip olması kolaylaştı.
- Büyük firmalar reklam sektörüne büyük bütçeler algıladı. İnsanların yeni gelişen ürünleri ihtiyaç olarak görmesi sağlandı.
- Batı Avrupa ülkeleri kendi arasındaki ticari faaliyetler giderek arttı.

Yumuşama Dönemi'nde Dünya'da Sosyal Alanda Yaşanan Gelişmeler:

- Rock müzik bu yıllarda oldukça etkili oldu. Rock müziğinin önde gelen isimlerinden olan Bob Dylan "Blowin in the wind " adlı şarkısında ırk ayrımını eleştirdi.
- Heavy Metal müzik türü ve bu türün temsilcisi olan Rolling Stones döneme damgasını vurdu.
- 1964'te dünya şampiyonu olan Muhammed Ali, kendini bir dünya vatandaşı ve tüm Müslümanların koruyucusu olarak kabul etti.
- Amerikan yönetiminin kendisini Vietnam Savaşı'na göndermek istemesine karşı: "Vietnamlılar bana hiçbir kötülük yapmadı, neden onlarla savaşayım?" diyerek tarihi çıkışı yaptı.
- 1951 yılından itibaren yapılan Akdeniz Oyunlarının tamamına katılan Türkiye, 1974'de düzenlenen altıncı Akdeniz Oyunlarına İzmir'de ev sahipliği yaptı.

Yumuşama Dönemi'nde Dünya'da Bilim ve Teknoloji Alanında Yaşanan Gelişmeler:

- 1961'de Rus kozmonot Yuri Gagarin, Vostok-1 uzay aracı ile ilk kez uzaya giden insan oldu.
- 1969 yılında Amerikalı astronot Neil Armstrong'un aya inmesi ile ABD uzay yarışında liderliği ele geçirdi.
- 1978 yılında APPLE'ın fabrikalarda kullanılmasıyla bilgisayar, sanayi alanına girdi.
- 1969 yılında ilk olarak ABD'de bilim adamları arasındaki iletişimi sağlamak maksadı ile denenen "ARPANET" ABD'deki bütün üniversitelerin araştırma kuruluşlarının bilgisayarlarını bünyesinde toplayarak büyüdü.

YUMUSAMA DÖNEMİ TÜRK DİS POLİTİKASI

Kıbrıs Meselesi

- Yunanistan Kıbrıs'a sahip olabilmek (Enosis) için kanlı yıldırma yöntemlerini de kapsayan eylemlerde bulunmaya başladı.
- Yunanistan Kıbrıs konusunda BM'den de istediği cevabı alamayınca, Rumlar, İngiltere'ye kendi isteklerini kabul ettirmek için "Kıbrıs Mücadelesi Ulusal Örgütü (EKOA)" nı kurarak Kıbrıs'ta Türkleri karşı terör faaliyetlerine başladılar.
- Kıbrıs'ta yaşanan çatışmalar sonucu ABD devreye girerek bağımsız Kıbrıs Cumhuriyeti'nin kurulması için faaliyetlere başladı. Böylece Zürih ve Londra Antlaşmaları sonucu alınan karar ile bağımsız Kıbrıs Cumhuriyeti ilan edildi.

Kıbrıs Cumhuriyeti'nin cumhurbaşkanlığına Rum lider Makarios, yardımcılığına ise Türk lider Dr. Fazıl Küçük getirildi.

- Kurulan bu barış ortamı fazla uzun sürmedi. EKOA Türklere karşı faaliyetlerine devam etti. Türkler'de buna karşılık Türk Mukavemet Teşkilatı'nı kurdular.

- 24 Aralık 1963 tarihinde ise 24 Türk'ün Şehit edildiği "Kanlı Noel" olayı yaşandı. Böylece Akritas Planı uygulamaya konmuş oldu. Bu olay üzerine Türk savaş uçakları Lefkoşa üzerine ilk uyarı uçuşunu yaptı.

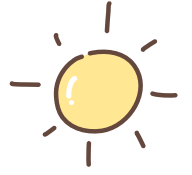
- Akritas Planı açıklandı (Türkler ani bir baskınla yok edilecek)
- 28 Aralık 1967 tarihinde başkanlığını Fazıl Küçük, yardımcılığını da Rauf Denktaş'ın yaptığı Kıbrıs Geçici Türk Yönetimi ilan edildi.
- 15 Temmuz 1974 tarihinde ise Yunanistan'ın desteğini alan EOKA, Türklerle görüştüğü ve Enosis'i geciktirdiği gerekçesiyle Makarios'a darbe yaptı ve Kıbrıs Elen Cumhuriyeti'ni ilan etti.
- Kıbrıs'ın fiilen Yunanistan'a bağlanması demek olan bu olay üzerine Türkiye, Zürih ve Londra Antlaşmalarının verdiği yetkiyle Kıbrıs Barış Harekatı'nı başlattı.

- Kıbrıs Barış Harekatı'na en büyük tepki ABD'den geldi. ABD, Türkiye'ye silah ambargosu uygulamasının yanı sıra yapılacak ekonomik yardımları da askıya aldı

- Harekat sonunda Türkler adanın kuzeyine, Rumlar ise adanın güneyine yerleşti.
- 1975 yılında Rauf Denktaş liderliğinde "Kıbrıs Türk Federe Devleti" kurulsa da BM Genel Kurulu 1983 yılında yaptıkları bir toplantı sonrasında Kıbrıs Rumlarını "Kıbrıs Hükümeti" olarak tanıma kararı aldı. Bunun üzerine Türk tarafı 15 Kasım 1983 tarihinde Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ni kurdu. Türkiye Cumhuriyeti, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ni kurulduğu gün tanıdı.

Türk-Yunan İlişkileri:

- Kıta Sahanlığı Sorunu
- FIR Hattı Sorunu
- Ege Adaları Sorunu
- Batı Trakya Türkleri Sorunu

Türk-Ermeni İlişkileri:

- Ermenistanın kurtuluşu olan ASALA kuruldu
- Bir çok diplomatımız suikastlar sonucu şehit edildi

KÜRESELLEŞEN DÜNYA

SSCB'nin Dağılmasıyla Bağımsızlığını Kazanan Türk Devletleri

Azerbaycan'ın Bağımsızlığını Kazanması

- Mehmet Emin Resulzade önderliğinde kuruldu
- Ebulfeyz Elçibeyin gayretleri ile bağımsız olundu.
- İlk Cumhurbaşkanı; Ayaz MUTOLLİBOV

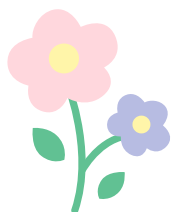
Haydar Aliyev Türkiye ve Azerbaycan arasındaki dayanışma için; "Biz bir millet, iki devletiz." demiştir.

Kazakistan'ın Bağımsızlığını Kazanması

- Kazakistan'ın başına SSCB Başkanı Gorbaçov tarafından Nursultan Nazarbayev getirilmiştir. SSCB'nin dağılmasından sonra Nursultan Nazarbayev 1991 yılında bağımsızlığını ilan etmiştir
- Kazakistan'ın bağımsızlığını tanıyan ilk ülke Türkiye olmuştur.

Kırgızistan'ın Bağımsızlığını Kazanması:

- Askar Akayev kurucudur
- Kırgız yazar Cengiz Aytmatov romnlarıyla ünlendi

Özbekistan'ın Bağımsızlığını Kazanması

- Özbekistan bağımsızlığını ilan etmiş ve İslam Kerimov, cumhurbaşkanı seçilmiştir.

Türkmenistan'ın Bağımsızlığını Kazanması:

- Saparmurad Niyazov (Türkmenbaşı) Türkmenistan Komünist Partisi başkanlığına getirilmiştir. Saparmurad Türkmenbaşı, Türkmenler arasındaki kabileciliği ortadan kaldırmış ve Türkmen dilinin resmi dil olmasını sağlamıştır.

Avrupa Birliği ve Türkiye

Maastricht Kriterleri

- Enflasyon
- Faiz
- GSMH

Kopenhag Kriterleri

- İnsan hakları
- Çocuk hakları
- Kadın hakları
- Gıda
- Hayvan hakları

- Türkiye 1959 yılında ilk başvurusunu yaptı
- Bunun üzerine 12 Eylül 1963 tarihinde "Ankara Antlaşması" imzalanmıştır.
- 1973 yılında Katma Protokolü yapıldı
- Türkiye'nin 14 Nisan 1987 tarihinde tekrar tam üyelik başvurusu yaptı
- 1996 yılında Gümrük Birliği antlaşması imzalandı
- 1999 yılında yapılan Helsinki Zirvesi'nde Türkiye'nin adaylığı resmen onaylanmış ve diğer aday ülkelerle eşit konumda olacağı ifade edilmiştir.

Yeni Olusum Sürecinde Balkanlar

Yugoslavya'nın Dağılması:

- Ülke çeşitli özerk bölgelere ayrılmıştır.
- Bu özerk bölgeler ise; Slovenya, Hırvatistan, Bosna-Hersek, Karadağ, Makedonya, Voyvodina, Kosova ve Sırbistan olmuştur.

Bosna Savaşı

- Sırbistan, "Büyük Sırbistan" hayalini gerçekleştirmek amacıyla etrafındaki milis grupları silahlandırarak silahsız Boşnaklara savaş açmıştır.
- Önceleri Hırvatlarla birlikte Sırp saldırılarına karşı koymaya çalışan Boşnaklar, daha sonra Hırvatların, Bosna-Hersek Hırvat Devleti'ni kurduklarını ilan etmeleri üzerine iki ateş arasında kalmıştır. Boşnaklar büyük bir soykırım yaşamıştır ve Avrupa'nın yanı başında gerçekleşen bu soykırımı devletler gözünü kapatmıştır.

Boşnak Müslümanlar bağımsızlık mücadelelerini "Baba, Bilge Kral" gibi unvanlar verdikleri Aliya İzzetbegoviç'in etrafında kenetlenerek yürütmüşlerdir.

Aliya İzzetbegoviç, Bosna-Hersek'in ilk cumhurbaşkanı seçilmiştir. 2003 yılında vefat eden "Bilge Kral" Bosnalı Müslümanların şehitliğine defnedilmiştir.

Ben Avrupa'ya giderken kafam önümde eğik gitmiyorum çünkü çocuk, kadın ve ihtiyar öldürmedik. Hiçbir kutsal yere saldırmadık. Oysa onlar bunların tamamını yaptılar. Hem de Batı'nın gözleri önünde.

Aliya İzzetbegoviç

Srebrenica Katliamı

- Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi tarafından Bosna-Hersek'in Srebrenica şehri "güvenli bölge" olarak ilan edilmiştir. Güvenli bölge olarak ilan edilen şehri ise koruması için Birleşmiş Milletler Barış Gücü'ne bağlı 400 Hollandalı asker görevlendirilmiştir.
- Barış Gücü komutanı bölgeyi Ratko Miladiç (Sırp Kasabı) komutasındaki Sırp güçlerine terk edince Srebrenica'da 8372 Boşnak, Sırlar tarafından katledildi. Binlerce kız çocuğu ve kadın insanlık dışı işkencelere maruz kaldı. Binlerce Boşnak, mülteci durumuna düştü.

Dayton Antlaşması

- Sırlar ateşkes yapmayı kabul etmiştir.
- Yugoslavya Federal Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Slobodan Miloşević ve Hırvatistan Cumhurbaşkanı Franyo Tucman ve eski Bosna-Hersek Cumhurbaşkanı "Bilge Lider" lakaplı Aliya İzzetbegoviç tarafından "Dayton Antlaşması" imzalanarak Bosna Savaşı sona ermiştir.

Boşnakların gömüldüğü toplu mezarlar çok derin kazılıp üzerleri yeşillendirildiği için bulunmaları çok zor olmuştur. Toplu mezarların olduğu yerlerde misk otundaki artışlar mavi kelebeklerin sayısını da artırmıştır. Bu durum dikkat çekince bölgede kazılar yapılmış ve toplu mezarlara ulaşılmıştır. Bu şekilde bulunan toplu mezar sayısı 300 civarındadır.

Orta Dogu ve Afganistan'da Meydana Gelen Gelişmeler

Körfez Savaşları

- Borçlarını ödemekte zorlanan Irak lideri Saddam Hüseyin, ülkesinde yaşanan ekonomik zorluklar için Kuveyt'i suçlamaya başladı.
- Irak, bu suçlamalarla 2 Ağustos 1990 tarihinde Kuveyt'i işgal etti. Büyük bir Irak ordusu, sınırı geçerek Kuveyt'in başkentini ele geçirdi. Kuveyt'in bu saldırıya cevap verebilmesi ise mümkün değildi. Zira Kuveyt, Irak ordusu ile karşılaştırılamayacak denli küçük bir orduya sahipti. Bu nedenle Irak güçleri, 12 saat gibi kısa bir süre içerisinde Kuveyt'in büyük bölümü kontrol altına aldı.

- İşgalin ilk birkaç ayında askeri olarak harekete geçmeyen ABD, Irak'ı diplomatik yollarla Kuveyt'ten çıkarmaya çalıştı. Ancak Saddam'ın ısrarı üzerine, başını ABD'nin çektiği koalisyon güçleri, Kuveyt'i geri almak üzere 17 Ocak'ta Irak'a saldırdı. Bu askeri harekât, "Çöl Fırtınası Operasyonu" olarak adlandırıldı.
- Irak'ın bu çabaları başarısızlıkla sonuçlandı. Koalisyon güçleri bu kez karadan harekete geçmeye başladıklarında ve Irak ile Kuveyt boyunca ilerlemeye başladıklarında, Saddam Hüseyin'in Irak ordusuna Kuveyt'ten geri çekilme emri vermek dışında bir seçeneği kalmamıştı. Nihayet bir ateşkes imzalamak zorunda kaldı.
- ABD'nin Irak'ın kitle imha silahları ürettiği iddiasının BM tarafından gerçek dışı olduğunun raporlanmasına rağmen ABD ve İngiltere Irak'a saldırdı. Bu kuvvetler Bağdat'a girerek Irak'ı işgal etti.

FILISTİN SORUNU VE ORTA DOĞU POLİTİKALARI

- İsrail İngiltere'nin himayesi ve ABD'nin desteğiyle Filistin topraklarının yarısından fazlasını işgal ederek kurulan bir devlet. İsrail, Arap devletleriyle olan savaşlarla topraklarını genişletmiş ve ve bir milyondan fazla insanı mülteci durumuna düşürmüştü.
- Bu işgal ve saldırılar sonrasında Filistin'deki örgütler Yaser Arafat önderliğinde kurulan Filistin Kurtuluş Örgütü (FKÖ) çatısı altında birleştiler.
- Filistin Kurtuluş Örgütü İsrail'e karşı intifada başlatsa da Filistin halkının sahip olduğu imkanlar, ABD'nin ekonomik ve askeri desteğini alan İsrail'e karşı yetersiz kalmıştır.
- Filistin Kurtuluş Örgütü , 15 Kasım 1988 tarihinde Yaser Arafat'ın devlet başkanlığında bağımsız Filistin Devleti kurulduğunu açıklamıştır. Daha sonra ise İsrail, ABD'nin baskısı ve kendi kamuoyundan gelen istekler neticesinde yıllarca terör örgütü olarak kabul ettiği Filistin Kurtuluş Örgütü ile barış masasına oturmuştur.
- "Oslo Görüşmeleri" adı verilen bu toplantı Filistin ve İsrail temsilcilerinin üst düzeyde ilk direkt yüz yüze anlaşma çabası olarak tarihe geçmiştir. Oslo Görüşmeleri ile bir sonuç elde edilememiştir. Filistin yönetimi, İsrail ile imzalanan Oslo Anlaşmalarını feshettiklerini duyurmuştur.

Küresellenen Dünyada Bilimsel Gelismeler

- Uydu teknolojisi büyük bir hızla gelişmiştir.
- İnsan embriyonik kök hücreleri 1998 yılında kültüre edilmiştir.
- Nanoteknoloji gelişmiştir.
- Ülkemizde İstanbul Teknik Üniversitesi'nde TUBİTAK ve Devlet Planlama Teşkilatının destekleriyle yapılan çalışmalarla "Oyalı" adı verilen klon kuzu 2007'de dünyaya gelmiştir.
- 2005 yılında Fransa'da ilk başarılı kısmi yüz nakli yapılmıştır.

- Televizyon kanallarının çoğalmasıyla televizyon programlarının da sayısı artmıştır.
- Hollywood sinema sektöründe hakimiyetini ele almıştır.
- Olimpiyat oyunları ve FIFA Dünya Kupası gibi uluslararası organizasyonlar yapılmıştır.
- 2004 Atina Olimpiyatları'nı televizyondan izleyen seyirci sayısı yaklaşık 4 milyar kişiyi bulmuştur.
- Amerika'yı etkisi altına alan hip-hop müzik türü tüm dünyaya yayılmıştır.

1990 Sonrası Türkiye'deki Ekonomik ve Siyasi Gelişmeler

Gezi Parkı Olayları

- İstanbul Büyükşehir Belediyesi, Taksim Yayalaştırma Projesi ile Tarihi Topçu Kışlası'nın İstanbul'a yeniden kazandırılması kararı sonrasında yol genişletme çalışmaları başlatmıştır. Bu kapsamda bazı ağaçların yerlerinin değiştirilmesi ve sökülmesi söz konusu olmuştur. Bu projeye karşı çıkan bazı kesimler ise Gazi Parkı'nda oturma eylemi başlatmışlardır.
- Bu eylemde dış güçlerin iç işlerimizi karıştırmak, ortalığı karıştırmak amacı ortaya çıkmış buna karşılık polis müdahalede bulunmuştur. Eylemlerde şiddet olayları giderek artınca güvenlik güçleri 15 Haziran 2013 tarihinde duruma müdahale etmiş ve park alanı boşaltılarak eylemin şiddeti azalmaya başlamıştır.

15 Temmuz Darbe Girişimi

- 15 Temmuz Ordu içindeki FETÖ mensupları 15 Temmuz 2016 tarihinde Pensilvanya'da bulunan terörist başı Fetullah Gülen'den aldıkları talimatla iktidarı devirip Türkiye'yi işgal etmek için harekete geçmiştir. Bu kalkışma girişiminde TBMM, köprüler, kavşaklar, stratejik noktalar ve sivil vatandaşlar karadan ve havadan bombalanmıştır.
- Gece 00.13'te ise TRT'de yayın akışına ara verilerek darbe bildirisi okutulmuştur.
- 16 Temmuz 20.02'de darbe girişimi kahraman Türk milleti ve güvenlik birimleri tarafından tamamen sonlandırıldı. Darbe sırasında 250 vatansever Türk insanı şehit, 2193 insan da gazi oldu.
- Şehit Astsubay Başçavuş Ömer Halisdemir, Özel Kuvvetler Komutanlığına girmeye çalışan darbeci general Semih Terzi'yi, Özel Kuvvetler Komutanı Korgeneral Zekai Aksakallı'dan aldığı "vur" emriyle alnından vurarak öldürmüştür. Ömer Halisdemir ise Tuğgeneral Semih Terzi'nin yanında bulunan cuntacı askerler tarafından şehit edilmiştir

1990 Sonrası Türkiye'de Yaşanan Bilimsel Gelişmeler

- Türksat tarafından çeşitli çalışmalar yapılmıştır.
- TUSAŞ (Türk Havacılık ve Uzay Sanayii A.Ş.) tarafından tasarlanan Türk insansız hava aracı "ANKA" nın üretim ve montajı 2010 yılında tamamlanmıştır.

- Avrupa Sivil Havacılık Otoritesinden Tip Sertifikası alan ilk Türk uçağı olan HÜRKUŞ-A 29 Ağustos 2013 tarihinde ilk uçuşunu başarıyla gerçekleştirmiştir.
- Türkiye'nin Otomobili Girişim Grubu'nun (TOGG) geliştirdiğı yerli otomobil TOGG tanıtıldı ve Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan tarafından aracın ilk sürüşü yapıldı.
- BAYKAR tarafından geliştirilen yüksek irtifa uzun dayanıklılığa sahip insansız hava aracı olan AKINCI ilk uçuşunu yapmıştır.
- BAYKAR tarafından geliştirilmekte olan uçan araba CEZERİ'nin uçuş testleri başladı. 5 Eylül 2020 Salı günü ise güvenlik halatları olmadan gerçekleştirilen ikinci test uçuşunda ise CEZERİ Uçan Araba yerden 10 metre yükseldi.

NOTLARIM:

Uzun zamandır dikkatimi çeken şey, başarılı insanların bir köşede başlarına büyük şeyler gelmesini beklemiyor oluşu. Onlar gidip bir büyük şeylerin başına geliyorlar.

– Leonardo da Vinci